

Hof van Beroep te Antwerpen
Sector V: Strafrecht – Strafkamers ten gronde
Sector VI: Strafrecht – K.I.

**Documentatieoverzicht van recent
gepubliceerde wetgeving, rechtspraak en
rechtsleer inzake strafrecht en
strafprocesrecht**

178ste editie

November - December 2023

Colofon

Documentatieoverzicht Strafrecht – Strafprocesrecht

Gerechtelijk jaar 2023 - 2024 – Editie 178

Editie afgesloten op: 29 december 2023

Publicatiedatum: 2 januari 2024

© Caroline VAN DEUREN

Referendaris Hof van Beroep te Antwerpen

Waalse Kaai 35A

2000 Antwerpen

Tel : 03/247.97.03

Fax :03/247.97.24

E-mail: caroline.vandeuren@just.fgov.be

Inhoudstafel

INHOUDSTAFEL	2
---------------------------	----------

1. WETGEVING	12
---------------------------	-----------

1.1. BELGISCHE REGELGEVING	12
---	-----------

Wet van 19 oktober 2023 tot wijziging van de wet op het politieambt wat betreft het gebruik van individuele camera's door de politiediensten, *BS* 20 november 2023. 12

Wet van 8 november 2023 tot wijziging van de wet op het politieambt, met het oog op het invoeren van een registratie- en motiveringsplicht bij naaktfouilleringen, *BS* 24 november 2023..... 12

Wet van 19 december 2023 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen, *BS* 29 december 2023..... 14

1.2. EUROPESE REGELGEVING	14
--	-----------

Mededeling van de Commissie van 15 december 2023 — Handboek voor het uitvaardigen van een Europees aanhoudingsbevel, *www.eur-lex.europa.eu* 14

1.3. OVERZICHTEN VAN WETGEVING	15
---	-----------

1.4. BELANGRIJKE WETSONTWERPEN EN –VOORSTELLEN	15
---	-----------

Wetsvoorstel tot invoering van een verbod op handel in menselijke resten, *Parl.St.* Kamer 2023-2024, 3702/001..... 15

Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van strafvordering wat betreft de termijn voor een verzoek om bijkomende onderzoekshandelingen, *Parl.St.* Kamer 2023-2024, 3724/001. 15

Wetsontwerp houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen *Ibis*, *Parl.St.* Kamer 2023-2024, 3728/001. 16

2. RECHTSPRAAK.....	16
----------------------------	-----------

2.1. OVERZICHTEN VAN RECHTSPRAAK	16
---	-----------

2.2. EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS.....	16
---	-----------

EHRM 3 oktober 2023, EL-ASMAR tegen Denemarken, *www.hudoc.echr.coe.int* 16

Trefwoorden: Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek - Voorlopige hechtenis - Agressief gedrag - Gebruik pepperspray - Artikel 3 EVRM - Schending..... 16

EHRM 12 oktober 2023, TOTAL S.A. en VITOL S.A. tegen Frankrijk, *www.hudoc.echr.coe.int* 17

Trefwoorden: Omkoping - “oil-for-food”-programma - Legaliteitsbeginsel - Artikel 7 EVRM 17

EHRM 26 oktober 2023, PLECHLO tegen Slowakije, *www.hudoc.echr.coe.int*..... 18

Trefwoorden: Telefoontap - Aftappen telefoon - Gebruik van gegevens van afgetapte telefoon in een andere procedure waarop een strafrechtelijk onderzoek geen directe betrekking had - Artikel 8 EVRM - Schending..... 18

EHRM 28 november 2023, KRACHUNOVA tegen Bulgarije, *www.hudoc.echr.coe.int* 18

Trefwoorden: Mensenhandel - Slachtoffer van mensenhandel heeft recht om compensatie te eisen van de mensenhandelaar voor gederfde inkomsten 19

2.3. HOF VAN JUSTITIE	19
------------------------------------	-----------

Hof van Justitie 5 oktober 2023 (C-219/22), *www.curia.europa.eu* 19

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Justitiële samenwerking in strafzaken – Kaderbesluit 2008/675/JBZ – Wijze waarop bij een nieuwe

strafrechtelijke procedure rekening wordt gehouden met veroordelingen in andere lidstaten van de Europese Unie – Artikel 1, lid 1 – Werkingssfeer – Artikel 3, leden 1, 3 en 4 – Verplichting om aan in andere lidstaten uitgesproken eerdere veroordelingen rechtsgevolgen toe te kennen die gelijkwaardig zijn aan die van nationale veroordelingen – Voorwaarden – Veroordeling tot een voorwaardelijke vrijheidsstraf – Tijdens de proefperiode gepleegd nieuw strafbaar feit – Intrekking van de opschorting en daadwerkelijke tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf – Doorkruising van de eerdere veroordeling en eventuele beslissingen met betrekking tot de tenuitvoerlegging ervan – Kaderbesluit 2008/947/JBZ – Artikel 14, lid 1 – Erkenning van veroordelingen met het oog op het toezicht op de proeftijdvoorwaarden en de eventuele intrekking van de opschorting van tenuitvoerlegging	19
Hof van Justitie 12 oktober 2023 (C-726/21), www.curia.europa.eu	20
Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Schengenuitvoeringsovereenkomst – Artikel 54 – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Artikel 50 – Beginsel ne bis in idem – Beoordeling aan de hand van de feiten die zijn vermeld in de motivering van de uitspraak – Beoordeling aan de hand van de feiten die zijn onderzocht in het kader van een onderzoeksprocedure en die zijn weggelaten in de tenlastelegging – Begrip ‘dezelfde feiten’	21
Hof van Justitie 19 oktober 2023 (C-147/22), www.curia.europa.eu	21
Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Schengenuitvoeringsovereenkomst – Artikel 54 – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Artikel 50 – Ne-bis-in-idembeginsel – Toelaatbaarheid van strafrechtelijke vervolging van een verdachte wegens corruptie in een lidstaat nadat de strafrechtelijke procedure die tegen hem was ingeleid wegens dezelfde feiten, door het parket van een andere lidstaat is beëindigd – Voorwaarden waaraan moet zijn voldaan om te kunnen oordelen dat de verdachte bij onherroepelijk vonnis is berecht – Voorwaarde van een beoordeling van de zaak ten gronde – Vereiste van een grondig onderzoek – Geen verhoor van de verdachte	22
Hof van Justitie 9 november 2023 (C-175/22), www.curia.europa.eu	23
Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Richtlijn 2012/13/EU – Recht op informatie in strafprocedures – Artikel 6 – Recht op informatie over de beschuldiging – Artikel 6, lid 4 – Wijziging in de verstrekte informatie – Wijziging van de kwalificatie van het strafbare feit – Verplichting om de beklaagde tijdig in kennis te stellen en hem in de gelegenheid te stellen zijn argumenten over de voorgenomen nieuwe kwalificatie naar voren te brengen – Doeltreffende uitoefening van de rechten van de verdediging – Eerlijk verloop van de procedure – Richtlijn (EU) 2016/343 – Versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn – Artikel 3 – Vermoeden van onschuld – Artikel 7, lid 2 – Recht om zichzelf niet te belasten – Artikel 47, tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Vereiste van onpartijdigheid van de strafrechter – Herkwalificatie van het strafbare feit op initiatief van de strafrechter of op voorstel van de beklaagde	23
Hof van Justitie 9 november 2023 (C-819/21), www.curia.europa.eu	25
Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Erkenning van vonnissen waarbij vrijheidsstraffen of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen zijn opgelegd, met het oog op de tenuitvoerlegging ervan in een andere lidstaat – Kaderbesluit 2008/909/JBZ – Artikel 3, lid 4, en artikel 8 – Weigering van tenuitvoerlegging – Artikel 47, tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Grondrecht op een eerlijk proces voor een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld – Structurele of fundamentele gebreken in de uitvaardigende lidstaat – Tweestappentoets – Herroeping van de opschorting van de tenuitvoerlegging van een door een lidstaat opgelegde vrijheidsstraf – Tenuitvoerlegging van deze straf door een andere lidstaat	25
2.4. HOF VAN CASSATIE	27
A. BEROEPEN TEGEN VONNISSEN EN ARRESTEN VAN CORRECTIONELE KAMERS	27
Hof van Cassatie 26 januari 2021 (P.20.0998.N), www.juportal.be	27
Trefwoorden: Probatieuitstel – Instemming door de beklaagde met probatievoorwaarden – Vermelding in het vonnis of arrest – Uitwerking	27
Hof van Cassatie 2 februari 2021 (P.20.1054.N), www.juportal.be	27
Trefwoorden: 1. Bijzondere opsporingsmethoden – Infiltratie – Geluidsopname van de contacten van de undercoveragent – Recht van verdediging – Beoordeling van het provocatieverweer – Draagwijdte – Gevolg	27

2. Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Artikelen 47novies en 47octies Wetboek van Strafvordering - Uitvoering van de infiltratie - Processen-verbaal - Optreden van de officier van gerechtelijke politie en van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg	28
3. Strafvordering - Ontvankelijkheid - Artikel 30 Wetboek van strafvordering - Provocatie - Begrip.....	28
4. Recht op een eerlijk proces - Niet meer voor de verdediging beschikbare gegevens - Beoordeling door de rechter - Criteria - Draagwijdte - Gevolg	28
Hof van Cassatie 2 maart 2021 (P.20.1057.N), www.juportal.be	29
Trefwoorden: 1. Tussenvonnis dat de strafvordering ontvankelijk verklaart, de excepties verwerpt en een onderzoeksmaatregel beveelt - Hoger beroep - Bevestiging van het vonnis wat betreft de ontvankelijkheid van de strafvordering en de verwerping van de excepties - Vernietiging van het vonnis wat de onderzoeksmaatregel betreft - Evocatie - Regelmatigheid	
2. Hoger beroep - Devolutieve werking - Tussenvonnis dat de strafvordering ontvankelijk verklaart, de excepties verwerpt en een onderzoeksmaatregel beveelt - Hoger beroep - Bevestiging van het vonnis wat betreft de ontvankelijkheid van de strafvordering en de verwerping van de excepties - Vernietiging van het vonnis wat de onderzoeksmaatregel betreft - Evocatie - Bevoegdheid van de appelrechters ten opzichte van de partijen door of tegen wie hoger beroep werd ingesteld - Draagwijdte - Gevolg.....	29
3. Recht op een eerlijk proces - Hoger beroep - Evocatie - Gevolgen - Heropening van de debatten - Draagwijdte	29
4. Saisine van de appelrechter - Grieven - Ambtshalve grief opgeworpen door de appelrechter - Artikel 210 Wetboek van Strafvordering - Gevolg - Verzoek aan de partijen om zich uit te spreken over de ambtshalve opgeworpen grieven - Doelstelling – Draagwijdte	29
5. Prejudicieel geschil - Grondwettelijk Hof - Hof van Cassatie - Verplichting - Grenzen - Niet-vergelijkbare rechtstoestanden - Gevolg	29
6. Rechtsplegingsvergoeding - Strafzaken - Meerdere beklagden - Draagwijdte - Gevolg	29
7. Evocatie - Gevolgen - Zevende Aanvullend Protocol EVRM - Recht op hoger beroep - Draagwijdte - Gevolg	30
8. Wapengelijkheid - Vaststelling van conclusietermijnen - Neerlegging van een conclusie na verstrijken van de conclusietermijnen - Draagwijdte - Gevolg	30
9. Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethode - Observatie - Controle door de kamer van inbeschuldigingstelling bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte - Gevolg	30
10. Openbaar Ministerie - Hoger beroep - Strafzaken - Draagwijdte	30
Hof van Cassatie 22 juni 2021 (P.21.0448.N), www.juportal.be	32
Trefwoorden: Proces-verbaal van de rechtszitting - Ondertekening - Verzuim - Gevolg.....	
Hof van Cassatie 15 september 2021 (P.20.1045.F), www.juportal.be	33
Trefwoorden: Voorrechten en hypotheek - Algemeen - Gelijkheid tussen schuldeisers - Toepassing op het slachtoffer van het misdrijf wat betreft de in het vermogen van de veroordeelde bij equivalent verbeurdverklarde geldsommen Artt. 7 en 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheek. - Hypotheekwet	
Hof van Cassatie 27 oktober 2021 (P.21.0220.F), www.juportal.be	33
Trefwoorden: 1. Hoger beroep - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vorm - Eén enkel grievenformulier of één enkel verzoekschrift van hoger beroep – Geldigheid	
2. Strafzaken - Laattijdige neerlegging van stukken – Wering	33
3. Strafzaken - Algemeen - Samenstelling van de zetel - Vaststelling dat een geschrift werd neergelegd en bepaling van de termijn voor de neerlegging van de conclusies van de partijen - Verwijzing van de zaak naar een latere datum, zonder ze te behandelen - Latere beslissing over de zaak zelf	33
Hof van Cassatie 27 oktober 2021 (P.21.0854.F), www.juportal.be	34
Trefwoorden: 1. EVRM – Art. 6.1 EVRM – Beginsel van onpartijdigheid van de rechter – Vroeger uitoefenen van een ander rechterlijk ambt	
2. Hoger beroep – Strafverzwaring – Motivering – Omstandigheid dat het hof van beroep verschillende telastleggingen die deel uitmaken van het collectief misdrijf bewezen heeft verklaard, terwijl de beklaagde hiervan in eerste aanleg was vrijgesproken	34
Hof van Cassatie 27 oktober 2021 (P.21.0283.F), www.juportal.be	35
Trefwoorden: Herhaling - Voortdurend misdrijf - Veroordeling - Instandhouding van de feitelijke toestand - Nieuwe vervolgingen - Wettelijke herhaling	

Hof van Cassatie 24 november 2021 (P.21.1021.F), www.juportal.be	35
Trefwoorden: Opzettelijke brandstichting - Bewoond gebouw - Vermoeden van aanwezigheid van personen - Art. 510 Strafwetboek.....	
Hof van Cassatie 5 januari 2022 (P.21.1312.F), www.juportal.be	35
Trefwoorden: Verkrachting - Verkrachting met de omstandigheid dat de schuldige tot degenen behoort die over het slachtoffer gezag hebben - Verzwaring van de minimumstraf - Correctionalisering met aanneming van verzachtende omstandigheden	
Hof van Cassatie 14 maart 2023 (P.22.1525.N), NC 2023, afl. 5.....	36
Trefwoorden: Straftoemeting - Feitelijke omstandigheden die in aanmerking worden genomen voor strafbepaling – Misdrijf waarvoor beklaagde niet vervolgd wordt – Rechter mag dit bij straftoemeting betrekken voor zover hij niet vaststelt dat beklaagde zich aan die feiten schuldig heeft gemaakt – Vermoeden van onschuld	
Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.22.1538.N), www.juportal.be	36
Trefwoorden: Werkstraf – Weigering – Motivering.....	
Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.23.0549.N), www.juportal.be	36
Trefwoorden: 1. Hoger beroep – Grievenschrift niet tijdig ingediend – Gevolg	
2. Art. 6.1 EVRM – Recht op toegang tot de rechter – Instellen van rechtsmiddel is afhankelijk van enkele voorwaarden – Geen schending indien wettig doel en redelijke verantwoording	
3. Hoger beroep – Afhankelijk van tijdig indienen grievenschrift – Doel – Wettig doel en redelijke verantwoording.....	
4. Hoger beroep – Afhankelijk van tijdig indienen grievenschrift - Gedetineerde beklaagde stelt zelf hoger beroep in door het afleggen van een verklaring aan de gevangenisdirecteur – Bijgestaan door een raadsman – Informatieplicht overheid	
5. Hoger beroep – Vervallen verklaard – Geen ambtshalve grieven	
6. Hoger beroep – Afhankelijk van tijdig indienen grievenschrift - Gedetineerde beklaagde stelt zelf hoger beroep in door het afleggen van een verklaring aan de gevangenisdirecteur – Bijgestaan door een raadsman – Informatieplicht overheid – Beoordeling rechter	
Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.23.0791.N), www.juportal.be	39
Trefwoorden: Gerechtskosten – Procedure voor de feitenrechter.....	
Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.23.0532.N), www.juportal.be	39
Trefwoorden: Mensenhandel - Winstoogmerk.....	
Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.23.0703.N), www.juportal.be	39
Trefwoorden: Taalwet Gerechtszaken – Vraag om verwijzing – Beoordeling rechter	
Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.23.0556.N), www.juportal.be	40
Trefwoorden: Beoordeling schuld – In dubio pro re – Bestaan van twijfel wegens het onvoldoende vaststaan van de feiten – Rechter is niet verplicht te veroordelen	
Hof van Cassatie 12 september 2023 (P.23.1763.N), www.juportal.be	40
Trefwoorden: Pandemiewet – Misdrijf – Soort – Verjaring	
Hof van Cassatie 12 september 2023 (P.23.1134.N), www.juportal.be	41
Trefwoorden: 1. Bescherming van de maatschappij – Internering – Onmiddellijke opsluiting	
2. Bescherming van de maatschappij – Internering – Verweer – Minder verregaande schermingsmaatregelen – Beoordeling	
Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.0492.N), www.juportal.be	42
Trefwoorden: Seksismewet - Moreel element - Vereisten om als misdrijf te worden aangemerkt - Openbaarheid - Zie ook Genderwet.....	
Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.1284.N), www.juportal.be	42
Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Onmiddellijke aanhouding – Soort beslissing.....	
Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.0829.N), www.juportal.be	43
Trefwoorden: Redelijke termijn - Beoordeling - Soorten misdrijven: Aflopend, Voortgezet & Voortdurend	
Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.1035.N), www.juportal.be	44
Trefwoorden: Hoger beroep – Zwaardere straf – Eenparigheid – Vaststelling toestand van wettelijke herhaling	
Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.0854.N), www.juportal.be	44

Trefwoorden: Straf – Geldboete – Precaire financiële toestand van de beklaagde.....	44
Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.0723.N), www.juportal.be	45
Trefwoorden: 1. Bewijs – Art. 8.1.9° en 8.29 BW feitelijk vermoeden	45
2. Uitstel – Probatie-uitstel – Herroeping – Beoordeling rechter	45
Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.0482.N), www.juportal.be	45
Trefwoorden: Deelneming – Algemeen – Verdovende middelen – Teelt en verkoop van verdovende middelen	45
Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.0382.N), www.juportal.be	46
Trefwoorden: 1. Redelijke termijn – Overschrijding – Gevolg	46
2. KI – Controle regelmatigheid bijzondere opsporingsmethoden – Observatie – Motivering	46
3. Bijzondere opsporingsmethoden – Regelmatigheid – Beslissing onderzoeksgerecht – Rechtsmacht vonnisgerecht – Art. 189ter Sv.....	46
Hof van Cassatie 26 september 2023 (P.23.0586.N), www.juportal.be	47
Trefwoorden: Misdrijf – Deelneming – Moord.....	47
Hof van Cassatie 26 september 2023 (P.23.0654.N), www.juportal.be	47
Trefwoorden: Onderzoek – Verhoor – Begrip – Gestandaardiseerde vragenlijst voor beperkte informatieverzameling.....	47
Hof van Cassatie 3 oktober 2023 (P.23.0719.N), www.juportal.be	48
Trefwoorden: Misdrijf – Deelneming – Vaststelling van deelnemingsvorm door de rechter	48
Hof van Cassatie 3 oktober 2023 (P.23.1017.N), www.juportal.be	48
Trefwoorden: Benadeelde – Burgerlijke rechtsvordering – Burgerlijkepartijstelling – Mondelinge verklaring	48
Hof van Cassatie 3 oktober 2023 (P.23.1073.N), www.juportal.be	49
Trefwoorden: Hoger beroep – Grieven – Nauwkeurig bepaald	49
Hof van Cassatie 3 oktober 2023 (P.23.0715.N), www.juportal.be	49
Trefwoorden: 1. Deelneming – Verdovende middelen – Invoer – Uithaling.....	49
2. Arrest – Motivering – Overname redenen van het beroepen vonnis	49
Hof van Cassatie 10 oktober 2023 (P.23.1156.N), www.juportal.be	49
Trefwoorden: Verzet – Ongedaan verklaren – Voorwaarden – Kennis van de dagvaarding – Regelmatige betekening aan referentieadres is niet voldoende	49
Hof van Cassatie 10 oktober 2023 (P.23.0717.N), www.juportal.be	50
Trefwoorden: Verdovende middelen – Eigen gebruik – Beoordeling	50
Hof van Cassatie 10 oktober 2023 (P.23.0600.N), www.juportal.be	50
Trefwoorden: Straffen – Bijzondere verbeurdverklaring – Begrip ‘vermogensvoordelen’	50
Hof van Cassatie 10 oktober 2023 (P.23.0973.N), www.juportal.be	51
Trefwoorden: 1. Hoger beroep – Gedetineerde of geïnterneerde persoon – Ontbreken van een tijdig grievenschrift – Vervallen verklaring hoger beroep.....	51
2. Art. 6.1 EVRM – Recht op toegang tot de rechter – Rechtsmiddelen – Instellen van rechtsmiddelen afhankelijk van een aantal voorwaarden	51
3. Hoger beroep – Gedetineerde of geïnterneerde persoon – Ontbreken van een tijdig grievenschrift – Vervallen verklaring hoger beroep – Recht op toegang tot de rechter – Beoordeling rechter	51
Hof van Cassatie 17 oktober 2023 (P.23.0768.N), www.juportal.be	52
Trefwoorden: Rechten van verdediging – Laattijdige terbeschikkingstelling van een overtuigingsstuk – Beoordeling.....	52
Hof van Cassatie 17 oktober 2023 (P.23.0783.N), www.juportal.be	53
Trefwoorden: Dierenwelzijn - Papegaai ara ararauna – ‘free flying’ – Niet introduceren in het wild van een uitheems dier	53
Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.1399.N), www.juportal.be	53
Trefwoorden: 1. Voorlopige hechtenis – Handhaving – Verklaring hoger beroep – Origineel – Beoordeling regelmatigheid hoger beroep – Uittreksel griffier	53
2. Huiszoeking – Bevel – Motivering – Gebouw bestaat uit meerdere woongelegenheden – Nadere specificatie niet vereist in bevel zelf	53
Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.0959.N), www.juportal.be	54

Trefwoorden: Straftoemeting – Beoordeling	54
Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.1040.N), www.juportal.be	54
Trefwoorden: Heromschrijving.....	54
Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.1096.N), www.juportal.be	55
Trefwoorden: Straf – Samenloop – Gescheiden berechting – Bijzondere verbeurdverklaring.....	55
Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.1192.N), www.juportal.be	55
Trefwoorden: Recht van verdediging – Art. 6.3.d EVRM – Recht om getuigen te (doen) ondervragen – Slechts met betrekking tot de beslissing over de schuld	55
Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.1394.N), www.juportal.be	56
Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Afsluiting gerechtelijk onderzoek – Verlenging voorwaarden – Verzoek om taalwijziging – Vonnis over de strafvordering – Gevolg.....	56
Hof van Cassatie 31 oktober 2023 (P.23.0942.N), www.juportal.be	56
Trefwoorden: Hoger beroep – Grievenschrift – Voldoende nauwkeurig – OM duidt ‘bestrafing’ aan en vermeldt dat de strafmaat wordt bekritiseerd	57
Hof van Cassatie 31 oktober 2023 (P.23.0893.N), www.juportal.be	57
Trefwoorden: 1. Rechten van verdediging – Vraag om getuige à charge te (doen) ondervragen – Criteria – Slechts voor beoordeling van de schuld – Criteria niet van toepassing voor horen van getuige omtrent de regelmatigheid van de procedure.....	57
2. Rechten van verdediging – Informatie in aanmerking nemen als inlichting – Aannemelijk maken dat de informatie op onregelmatige wijze is verkregen – Overstijgen van niveau van loutere bewering ...	57
Hof van Cassatie 31 oktober 2023 (P.23.0998.N), www.juportal.be	58
Trefwoorden: 1. Rechten van verdediging – Vraag tot voeging van dossier – Aannemelijk maken van aangevoerde onregelmatigheid en belang voor de beoordeling.....	58
2. Onderscheppen van communicatiegegevens of gegevens van informaticasystemen – Geen toepassing art. 90ter Sv.	58
Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.0916.N), www.juportal.be	59
Trefwoorden: 1. Bijzondere verbeurdverklaring – Raming – Ex aequo et bono – Gebruik maken van gekende gegevens van een voorheen gepleegd misdrijf	59
2. Straftoemeting – Motivering.....	59
Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.1030.N), www.juportal.be	61
Trefwoorden: Pornografische beelden op internet – Toestemming.....	61
Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.1221.N), www.juportal.be	61
Trefwoorden: Hoger beroep – Verklaring van hoger beroep vereist ter griffie - Precisering	61
Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.0713.N), www.juportal.be	62
Trefwoorden: 1. Misdrijf – Misbruik van vennootschapsgoederen – Art. 492bis Sw. – Bestuurders van een handelsvennootschap – Toepassingsgebied	62
2. Hoger beroep – Relatieve werking – Verzwaring.....	62
Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.0116.N), www.juportal.be	63
Trefwoorden: Ruimtelijke ordening en stedenbouw - Herstelmaatregel - Algemeenheden - Beoordeling.....	63
Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.0712.N), www.juportal.be	64
Trefwoorden: Valsheid in geschriften en gebruik - Vennootschappen - ‘Fake’ zaakvoerder.....	64
Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.0939.N), www.juportal.be	64
Trefwoorden: Vreemdelingen – Misdrijf art. 76 Vreemdelingenwet – Constitutieve bestanddelen.....	65
Hof van Cassatie 14 november 2023 (P.23.0985.N), www.juportal.be	66
Trefwoorden: Straf met probatie uitstel - Gevolgen voor de verjaring van de straf.....	66
Hof van Cassatie 14 november 2023 (P.22.0765.N), www.juportal.be	67
Trefwoorden: Vrijspraak – Hoger beroep op burgerlijk vlak – Burgerlijke rechtsvordering – Vermoeden van onschuld	67
Hof van Cassatie 14 november 2023 (P.23.0979.N), www.juportal.be	68
Trefwoorden: 1. Recht op hoger beroep – Overlegging in hoger beroep van een nieuw bewijsstuk – In het buitenland gevoerd DNA-onderzoek	68
2. Strafzaken - Oordeel over bewijswaarde - Schending vermoeden van onschuld?	68

Hof van Cassatie 14 november 2023 (P.23.0857.N), www.juportal.be	68
Trefwoorden: Misdrijf – Rechtvaardiging en verschoning – Verschoning.....	68
Hof van Cassatie 21 november 2023 (P.23.0990.N), www.juportal.be	69
Trefwoorden: Bewijs - Telefoontap - Identificatiegegevens afwijkend tussen beluisterde en in het strafdossier	69
Hof van Cassatie 21 november 2023 (P.23.0726.N), www.juportal.be	69
Trefwoorden: Verzet – Relatieve werking – Verzwaring van de bestrafing	69
Hof van Cassatie 21 november 2023 (P.23.1001.N), www.juportal.be	70
Trefwoorden: Rechten van verdediging – Verzoek tot horen van getuige à décharge – Beoordeling rechter - Drievragentest.....	70
Hof van Cassatie 28 november 2023 (P.23.1099.N), www.juportal.be	71
Trefwoorden: 1. Misdrijf – Art. 487 Sw. – Valse sleutel – Begrip	71
2. Misdrijf – Verzwarende omstandigheid – OM dringt niet aan – Behoort nog tot het debat	71
Hof van Cassatie 28 november 2023 (P.23.1104.N), www.juportal.be	72
Trefwoorden: 1. Bewijs - Deskundigenonderzoek - Tegenexpertise onmogelijk wegens vernietigde stalen.....	72
2. Bewijs – Getuige gehoord op de zitting – Verplichting voor de griffier om de voornaamste verklaringen te vermelden op PV van de rechtszitting – Art. 155 Sv. – Graad van beroep	72
Hof van Cassatie 28 november 2023 (P.23.0696.N), www.juportal.be	72
Trefwoorden: Redelijke termijn – Beoordelingscriteria	73
Hof van Cassatie 5 december 2023 (P.23.0383.N), www.juportal.be	73
Trefwoorden: Bewijs – Deskundigenonderzoek – Mate van zekerheid niet bindend voor de rechter..	73
Hof van Cassatie 5 december 2023 (P.23.1307.N), www.juportal.be	73
Trefwoorden: Non bis in idem – Beoordeling	74
B. BEROEPEN TEGEN ARRESTEN VAN DE K.I.	74
Hof van Cassatie 1 september 2021 (P.21.1124.F), www.juportal.be	74
Trefwoorden: Onderzoeksgerechten - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Wettigheidscontrole - Nieuwe titel van hechtenis - Verweer dat een onwettigheid aanvoert die voor de twee beslissingen tot vrijheidsberoving geldt - Verplichting om te antwoorden	74
Hof van Cassatie 5 januari 2022 (P.21.1329.F), www.juportal.be	74
Trefwoorden: Europese Unie - Verdragsbepalingen - Allerlei - Rechtshulp - Strafzaken – Europees onderzoeksbevel - Overdracht van het bewijsmateriaal - Rechtsmiddel aangewend overeenkomstig artikel 22 van de wet van 22 mei 2017 - Schorsende werking.....	75
Hof van Cassatie 23 augustus 2022 (P.22.1109.F), www.juportal.be	75
Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel – Weigeringsgrond – Non bis in idem – Bevoegdheid van de Belgische rechtscollages	75
Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.23.1237.N), www.juportal.be	75
Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Handhaving – Redenen – Borgsom	75
Hof van Cassatie 3 oktober 2023 (P.23.1309.N), www.juportal.be	76
Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Handhaving – Misdaad strafbaar met meer dan vijftien jaar opsluiting – In aanmerking nemen van collusiegevaar	76
Hof van Cassatie 3 oktober 2023 (P.23.1334.N), www.juportal.be	76
Trefwoorden: 1. Voorlopige hechtenis – Handhaving – Rechten van verdediging	76
2. Voorlopige hechtenis – Handhaving – Recht van verdediging – Inzage van het dossier – Slechts beperkte toegang tot stukken neergelegd ter griffie als overtuigingsstuk – Gevolg – Beoordeling.....	76
Hof van Cassatie 10 oktober 2023 (P.23.1357.N), www.juportal.be	77
Trefwoorden: Voorlopige hechtenis - Beoordeling - Volledig dossier - Fysiek in de rechtszaal aanwezig?	77
Hof van Cassatie 10 oktober 2023 (P.23.1327.N), www.juportal.be	77
Trefwoorden: Vreemdeling – Art. 15 GW – Art. 22 GW – Art. 8 EVRM – Huiszoeking – Woonstbetreding – Toestemming – Schriftelijk	78
Hof van Cassatie 17 oktober 2023 (P.23.1368.N), www.juportal.be	78

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis - Handhaving - Beoordeling volstreekte noodzakelijkheid... - Vermoeden van onschuld	79
Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.0974.N), www.juportal.be	79
Trefwoorden: Misdrijf – Bedreigingen – Opzet	79
Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.1429.N), www.juportal.be	79
Trefwoorden: Samenstelling kamer	79
Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.0739.N), www.juportal.be	80
Trefwoorden: 1. Onderzoeksrechter – Klacht met burgerlijkepartijstelling – Proces-verbaal van burgerlijke partijstelling – Draagwijdte van de burgerlijkepartijstelling – Beoordeling door KI	80
2. KI – Art. 235 Sv. – Eigen bevoegdheid – Een partij kan dit niet vorderen – Gevolg voor motivering	80
Hof van Cassatie 14 november 2023 (P.23.1498.N), www.juportal.be	81
Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling mits borgstelling – Art. 114 Sv. - Precisering rond vereisten en voorwaarden	81
Hof van Cassatie 21 november 2023 (P.23.1551.N), www.juportal.be	82
Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Bevel tot aanhouding - Verhoor door de onderzoeksrechter voor aanhouding	82
Hof van Cassatie 28 november 2023 (P.23.1584.N), www.juportal.be	83
Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel – Weigering – Recht op behandeling binnen een redelijke termijn – Onderzoeksgerecht	83
Hof van Cassatie 28 november 2023 (P.23.1600.N), www.juportal.be	83
Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Handhaving – Onterecht vrijgelaten door penitentiaire instelling – Gevolg	83
Hof van Cassatie 5 december 2023 (P.23.1241.N), www.juportal.be	84
Trefwoorden: Bijstand door een tolk – Welke taal?	84
Hof van Cassatie 5 december 2023 (P.23.1593.N), www.juportal.be	84
Trefwoorden: Doorzoeking van een voertuig - Vergaren van bewijsgegevens - Controle door de KI	84
C. ANDERE ARRESTEN VAN HET HOF VAN CASSATIE	85
Hof van Cassatie 4 februari 2022 (C.21.0278.F), www.juportal.be	85
Trefwoorden: Burgerlijke rechtsvordering - Misdrijf - Schade - Geen vervolging voor de strafrechter - Rechtsvordering tot schadevergoeding voor de burgerlijke rechter - Schuld van de dader – Bewijs - Art. 4, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering	85
Hof van Cassatie 25 juli 2023 (P.23.0984.N), www.juportal.be	85
Trefwoorden: Kamer Bescherming Maatschappij – Samenstelling – Onderzoeksrechter die het gerechtelijk onderzoek heeft geleid	85
Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.1145.N), www.juportal.be	86
Trefwoorden: Wraking – Gewettigde verdenking	86
Hof van Cassatie 21 november 2023 (P.23.1426.N), www.juportal.be	86
Trefwoorden: Deskundige - Wraking	86
Hof van Cassatie 21 november 2023 (P.23.1509.N), www.juportal.be	86
Trefwoorden: Vonnissen en arresten - Verschrijving - Verbetering	87
2.5. GRONDWETTELIJK HOF	87
Grondwettelijk Hof 23 november 2023 (161/2023), www.const-court.be	87
Trefwoorden: Strafvordering - Politie over het wegverkeer - Bevel tot betalen - Geen betaling binnen een termijn van dertig dagen - Dagvaarding door het openbaar ministerie voor de politierechtbank.. ..	87
Grondwettelijk Hof 30 november 2023 (167/2023), www.const-court.be	88
Trefwoorden: Internering van personen met een geestesstoornis - Personen die tot een vrijheidsberovende straf zijn veroordeeld - Veroordeelden die worden onderworpen aan een psychiatrisch deskundigenonderzoek - Het niet in aanmerking nemen van het tijdstip waarop de geestesstoornis zich heeft gemanifesteerd	88
Grondwettelijk Hof 30 november 2023 (169/2023), www.const-court.be	89
Trefwoorden: Strafrechtspleging - Verhaalbaarheid van kosten en honoraria van een advocaat - Rechtsplegingsvergoeding - Uitsluiting - Stedenbouwkundige inbreuk - Gemachtigde ambtenaar	89
2.6. RAAD VAN STATE	89

2.7. HOVEN VAN BEROEP	89
A. CORRECTIONELE KAMERS	89
Antwerpen 19 oktober 2022, <i>Limburgs Rechtsleven</i> 2023, afl. 4.	89
Trefwoorden: Strafrecht – Strafprocedure – Huiszoeking met toestemming – Persoon die toestemming moet verlenen – Samenwonenden – Persoon die het werkelijk genot heeft van de plaats	90
Antwerpen 22 februari 2023, <i>Limburgs Rechtsleven</i> 2023, afl. 4.	90
Trefwoorden: Strafvordering – Voogd ad hoc – Advocaat – Gerechtigelijk mandaat – Vergoeding	90
Antwerpen 26 mei 2023, <i>RW</i> 2023-2024, afl. 15.	90
Trefwoorden: 1. Algemene rechtsbeginselen – Onpartijdigheid van de rechter – Openbaarheid van de strafzaak in de media	90
2. Rechten van de mens – Vermoeden van onschuld – Eerlijk proces – Studentendoop – Proces door de media – Studentendoop met fatale afloop	90
3. Straftoemeting – Algemeen – Negatieve berichtgeving in de media – Gevolgen voor de straftoemeting	90
4. Slagen en verwondingen – Toedienen van stoffen – Opzettelijk toedienen schadelijke stoffen met de dood tot gevolg – Opzettelijk toedienen van visolie	90
5. Doodslag – Onopzettelijk doding – Fout – Nonchalant toedienen van grote hoeveelheden visolie – Product in de handel	90
6. Rechten van de mens – Verbod van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling – Onterende behandeling – Zwaar dooprutueel – Instemming	90
7. Schuldig verzuim – Algemeen opzet – Kennis van de gevaartoestand	91
8. Dieren – Dierenmishandeling – Mildere straf – Deelneming	91
9. Deelneming – Deelnemingsgedragingen – Bijdrage tot de groepsdynamiek en groepsdruk – Noodzakelijke hulp tot het plegen van het misdrijf	91
Gent 1 december 2023, <i>Elementaire Rechtspraak Wekelijks</i> , 2023, afl. 155.	92
Trefwoorden: Huisjesmelkerij - Bijzondere verbeurdverklaring - Huurgelden	92
B. KAMER VAN INBESCHULDIGINGSTELLING	93
C. BURGERLIJKE KAMERS EN KORTGEDING	93
2.8. RECHTBANKEN VAN EERSTE AANLEG	93
A. CORRECTIONELE KAMERS	93
Corr. Dendermonde 11 oktober 2023, <i>ER Wekelijks</i> 2023, afl. 153.	93
Trefwoorden: Misdrijf – Bendevoorming – Bestanddelen – Vereisten	93
B. RAADKAMER	94
C. BURGERLIJKE KAMERS EN VOORZITTER IN KORTGEDING	94
2.9. HOVEN VAN ASSISEN	94
2.10. BUITENLANDSE RECHTSpraak	94

3. RECHTSLEER

3.1. OVERZICHTEN VAN RECHTSLEER	94
3.2. BOEKEN	94
A. NIEUWE BOEKEN I.V.M. STRAFRECHT EN STRAFPROCESRECHT	94
B. NIEUWE BOEKEN I.V.M. STRAFRECHT EN STRAFPROCESRECHT IN DE BIBLIOTHEEK	94
3.3. BIJDRAGEN IN BOEKEN OF TIJDSCHRIFTEN (INCLUSIEF NOTEN)	95
A. BIJDRAGEN I.V.M. INTERNATIONAAL EN EUROPEES STRAFRECHT EN STRAFPROCESRECHT	95
B. BIJDRAGEN I.V.M. ALGEMEEN STRAFRECHT	95
C. BIJDRAGEN I.V.M. BIJZONDER STRAFRECHT	95
D. BIJDRAGEN I.V.M. STRAFPROCESRECHT	95
E. GEMENGDE OF ANDERE BIJDRAGEN	96
F. STRAFRECHT IN HET BUITENLAND	96

3.4. BELANGRIJKE EVOLUTIES IN ANDERE RECHTSTAKKEN OF BELANGRIJKE ARTIKELEN OVER HET RECHT	96
3.5. VARIA	96

1. Wetgeving

1.1. Belgische regelgeving

Wet van 19 oktober 2023 tot wijziging van de wet op het politieambt wat betreft het gebruik van individuele camera's door de politiediensten, <i>BS</i> 20 november 2023.

Toelichting: Deze wet heeft tot doel de Wet op het Politieambt (WPA) van 5 augustus 1992 aan te passen ten einde het gebruik van de individuele camera's (in casu de bodycams) te regelen.

Het betreft mobiele camera's die specifiek en enkel door een individueel operationeel lid van de geïntegreerde politie worden gebruikt als onderdeel van hun uitrusting en derhalve niet op een voertuig gemonteerd staan of op een andere wijze mobiel ingezet worden.

De wet omschrijft wat een individuele camera is en wanneer deze kan gebruikt worden.

Er wordt voorzien in de verplichting tot het aankondigen van de aanwezigheid van de camera tenzij dit niet uitvoerbaar is.

De wet geeft aan in welke omstandigheden de activatie van een individuele camera geoorloofd is.

Bij individuele camera's wordt gebruikgemaakt van de pre-opname, die de beelden en het geluid gedurende een periode van 30 seconden verzamelt en bewaart en die toevoegt aan het begin van de opname wanneer de individuele camera geactiveerd wordt.

De cameradracht zelf is niet verplicht.

De bijhorende ministeriële richtlijn specificeert daarenboven in welke concrete gevallen het gebruik van de bodycam niet alleen toegestaan is maar ook hoogst aanbevolen is. De omzendbrief beschrijft eveneens dat men de bodycam kan activeren op vraag van de burger mits de vraag kadert in één van de reeds opgesomde gevallen van legitieme opnames.

Opnames worden bewaard telkens de politieambtenaar de individuele camera activeert.

De wetgever wil in dit ontwerp ook vastleggen hoe de verwerking van de gegevens gebeurt, wie de verwerkingsverantwoordelijken zijn en wat de minimale bewaartermijn van de opnames is zodat de privacy van de persoonsgegevens op uniforme wijze verzekerd wordt en opdat betrokkenen op het ganse grondgebied éénzelfde termijn hebben om een verzoek in te dienen om de opnames te (laten) consulteren.

Wet van 8 november 2023 tot wijziging van de wet op het politieambt, met het oog op het invoeren van een registratie- en motiveringsplicht bij naaktfouilleringen, <i>BS</i> 24 november 2023.
--

Toelichting: Artikel 28 van de wet op het politieambt, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 31 oktober 2017, wordt aangevuld met een paragraaf 5, luidende:

" § 5. De politieambtenaar kan beslissen tot het volledig, in fasen, ontkleden van de te fouilleren persoon, indien er individuele aanwijzingen zijn die dit noodzakelijk maken en wanneer het te bereiken doel niet verwezenlijkt kan worden door een onderzoek van de kledij en het betasten van het lichaam, of door het gebruik van een metaaldetector of ieder ander technisch middel.

De fouillering met volledige ontkleding wordt uitgevoerd overeenkomstig de richtlijnen en onder de verantwoordelijkheid van een officier van bestuurlijke of gerechtelijke politie.

De ontkleding moet gradueel, in fasen, gebeuren, door eerst het bovenlichaam te ontbloten en vervolgens, nadat de persoon zich opnieuw heeft kunnen aankleden, het onderlichaam te ontbloten. De graad van ontkleding moet legitiem en redelijk zijn en in verhouding staan tot de gezochte voorwerpen of stoffen.

In geval van weigering door de gecontroleerde persoon om zich vrijwillig aan een fouillering met volledige ontkleding te onderwerpen, kan de officier van bestuurlijke of gerechtelijke politie opdracht geven tot het gebruik van dwang om over te gaan tot de ontkleding van de betrokkene.

Zowel systematische als collectieve fouilleringen met volledige ontkleding zijn verboden.

De fouillering met volledige ontkleding, desgevallend met het oog op het uitwendig schouwen van de openingen en de holten van het lichaam, dient aan de volgende bijkomende voorwaarden te beantwoorden:

- 1° de fouillering gebeurt in een gesloten ruimte, in afwezigheid van onbevoegde derden;
- 2° de fouillering wordt uitgevoerd door twee of meer politieambtenaren van hetzelfde geslacht als de te fouilleren persoon; er zijn evenwel slechts zo veel personen aanwezig als strikt noodzakelijk;
- 3° de te fouilleren persoon die vrijwillig de procedure inzake de fouillering ondergaat wordt niet aangeraakt;
- 4° de fouillering gebeurt met eerbied voor de waardigheid van de te fouilleren persoon, heeft geen tergend karakter en duurt niet langer dan strikt noodzakelijk is.

Minderjarigen kunnen slechts onderworpen worden aan een fouillering met volledige ontkleding, na een gerechtelijke vrijheidsbeneming en mits toestemming van de procureur des Konings.

Elke fouillering, met volledige ontkleding, moet gemotiveerd worden en die motivatie moet aan de persoon die deze dwangmaatregel ondergaat meegedeeld worden, en maakt het voorwerp uit van een registratieplicht in het proces-verbaal en desgevallend in het register van de vrijheidsberovingen bedoeld in artikel 33bis. Dit register wordt opgenomen in de basisgegevensbanken bedoeld in artikel 44/11/2.

Minstens volgende elementen worden met toepassing van de in het vorige lid bedoelde registratieplicht in het proces-verbaal geregistreerd:

- 1° de identiteit van de persoon die wordt gefouilleerd;
- 2° de plaats en het tijdstip van de fouillering;
- 3° het identificatienummer of het interventienummer van elk lid van de politiediensten dat daadwerkelijk deelnam aan of assisteerde bij de fouillering met volledige ontkleding, alsook de identiteit van elke andere persoon die geen lid was van de politiediensten en die bij deze fouillering met volledige ontkleding aanwezig was;
- 4° de concrete elementen die de individuele aanwijzingen vormden, die deze fouillering en het ontkleden noodzaakten;
- 5° de beschrijving van het eventueel gebruik van dwang om over te gaan tot ontkleding;
- 6° de incidenten die zich tijdens de fouillering hebben voorgedaan;
- 7° de graad van ontkleding;
- 8° het resultaat van de fouillering;
- 9° het identificatienummer of het interventienummer van de verantwoordelijke officier van bestuurlijke of gerechtelijke politie."

Wet van 19 december 2023 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen, *BS* 29 december 2023.

Toelichting: Samenvatting bij het initiële wetsontwerp:

Dit wetsontwerp beoogt een aantal dringende diverse maatregelen inzake digitalisering van justitie te nemen en wijzigingen aan te brengen in diverse wetten die onder de bevoegdheid van het departement Justitie vallen.

Het ontwerp bevat onder andere:

1° juridische tweedelijsbijstand. De voorgestelde wijzigingen aan het Gerechtelijk Wetboek focussen op een GDPR-conforme identificatie van de rechtzoekende via een gebruiksvriendelijk en efficiënt aanvraagstelsel;

2° gecentraliseerd informaticasysteem voor het beheer van de digitale dossiers. Oprichting beheerder voor de interne informaticasystemen en registers van Justitie en regeling verwerkingsverantwoordelijkheid;

3° verplichte vermeldingen in het vonnis;

4° wijzigingen aan het Wetboek van vennootschappen en verenigingen ter verduidelijking van de materiële bewaring in het door FEDNOT beheerde elektronisch databankstelsel;

5° daar waar een gerecht gebruik zou maken van de mogelijkheid om de bekendmaking van zijn gepseudonimiseerde beslissing te verbieden of te beperken zal worden voorzien in een alternatieve vorm van openbare bekendmaking overeenkomstig artikel 149 van de Gecoördineerde Grondwet;

6° in artikel 47sexies van het Wetboek van strafvordering, betreffende de bijzondere opsporingsmethode observatie, wordt een verduidelijking aangebracht over het gebruik van lokvoertuigen met gps-modules: deze worden uit het toepassingsgebied van de BOM-plichtige observaties gehaald;

7° wijzigingen aan het wetboek van Strafvordering met het oog op enerzijds het registreren van de unieke dactyloscopische referentie van veroordeelde personen in het Centraal Strafreger, en anderzijds de opvraging van de vingerafdrucken van TCN's teneinde deze, in uitvoering van de Europese regelgeving, over te maken aan de gegevensbank van Ecris-TCN;

8° hervorming van de interne organen bij de Gerechtsdeurwaarders.

1.2. Europese regelgeving

Mededeling van de Commissie van 15 december 2023 — Handboek voor het uitvaardigen van een Europees aanhoudingsbevel, www.eur-lex.europa.eu

Hyperlink: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202301270

Samenvatting: Het Europees handboek voor het uitvaardigen van een Europees aanhoudingsbevel ("EAB") werd voor het eerst uitgegeven door de Raad in 2008 en herzien in 2010. Na afloop van de vijfjarige overgangperiode uit hoofde van het Verdrag van Lissabon wat de zogenoemde voormalige "rechtsinstrumenten van de derde pijler" betreft, met inbegrip van Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten (hierna "het kaderbesluit betreffende het EAB" genoemd), heeft de Commissie de taak op zich

genomen om het handboek bij te werken en te herzien. Dit handboek is een herziene versie van het handboek dat door de Commissie is uitgegeven in 2017.

Dit handboek houdt rekening met de ervaring die de laatste twintig jaar is opgedaan met de toepassing van het EAB in de Unie. Sinds het einde van de overgangsperiode van het Verdrag van Lissabon is het aantal EAB-arresten van het Hof van Justitie aanzienlijk toegenomen. Het doel van deze herziening is om het handboek te actualiseren door nieuwe arresten op te nemen die tot 31 juli 2023 zijn geweest en waarin bepaalde kwesties waarmee beroepsbeoefenaars worden geconfronteerd, zoals detentieomstandigheden, aan de orde komen. Om deze meest recente versie van het handboek voor te bereiden, heeft de Commissie verschillende belanghebbenden en deskundigen geraadpleegd, waaronder Eurojust, het secretariaat van het Europees justitieel netwerk en de overheidsdeskundigen en rechterlijke autoriteiten van de lidstaten.

Bij deze herziening is ook rekening gehouden met de resultaten van de negende ronde van wederzijdse evaluaties en de aanbevelingen in de conclusies van de Raad “Het Europees aanhoudingsbevel en de uitleveringsprocedures — uitdagingen en de weg vooruit”, het verslag van de onderzoeksdienst van het Europees Parlement, het uitvoeringsverslag van de Europese Commissie over het EAB en de resolutie van het Europees Parlement over het EAB en de overleveringsprocedures tussen de lidstaten.

1.3. Overzichten van wetgeving

- DEPREZ, C., ALIE, M., HEBERT, M., « Chronique de droit international pénal 2023/1 », *Rev. dr. pén.* 2023, afl. 11, p. 1063-1099.

1.4. Belangrijke wetsontwerpen en –voorstellen

Wetsvoorstel tot invoering van een verbod op handel in menselijke resten, *Parl.St.* Kamer 2023-2024, 3702/001.

Samenvatting: Hoewel wordt aanvaard dat menselijke resten buiten handel zijn en dus niet mogen worden verkocht, toont de praktijk aan dat dit toch gebeurt. Inderdaad, eind 2022 zette een Brussels veilinghuis drie menselijke schedels uit de koloniale periode te koop. Na openbare protesten besloot het veilinghuis de verkoop niet voort te zetten. Dit wetsvoorstel beoogt dan ook het verbod op de verkoop van menselijke resten te expliciteren.

Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van strafvordering wat betreft de termijn voor een verzoek om bijkomende onderzoekshandelingen, *Parl.St.* Kamer 2023-2024, 3724/001.

Samenvatting: Dit wetsvoorstel verlengt de huidige termijn van 15 dagen vóór de verschijning voor de Raadkamer om bijkomende onderzoekshandelingen te vragen, tot 30 dagen. Maar de eventuele bijkomende onderzoekshandelingen mogen voortaan door de in verdenking gestelde en de burgerlijke partij nog maar gedurende de eerste 15 dagen van die termijn worden gevraagd. Zo wordt voorkomen dat iemand wacht tot de dag vóór de

verschijning om zijn verzoek in te dienen, eventueel met als enige doel de procedure te vertragen.

Wetsontwerp houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen
Ibis, *Parl.St.* Kamer 2023-2024, 3728/001.

Samenvatting: Dit wetsontwerp beoogt een aantal diverse maatregelen inzake digitalisering van justitie te nemen en wijzigingen aan te brengen in diverse wetten die onder de bevoegdheid van het departement Justitie vallen.

Het ontwerp bevat onder andere:

(...)

2° wijzigingen van het Wetboek van Strafvordering;

3° wijziging van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van strafvordering;

4° wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek;

5° wijzigingen van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten;

6° wijzigingen van de wet van 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel;

7° wijzigingen van de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering;

(...)

2. Rechtspraak

2.1. Overzichten van rechtspraak

- VANDERMEERSCH, D., KUTY, F., e.a., « Chronique semestrielle de jurisprudence 2/2013 », *Rev. dr. pén.* 2023, afl. 12, p. 1145-1304.

2.2. Europees Hof voor de rechten van de mens

EHRM 3 oktober 2023, EL-ASMAR tegen Denemarken, www.hudoc.echr.coe.int

Hyperlink: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-227719>

Trefwoorden: Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek - Voorlopige hechtenis - Agressief gedrag - Gebruik pepperspray - Artikel 3 EVRM - Schending

Samenvatting: Klager werd in voorlopige hechtenis geplaatst op verdenking van een strafbaar feit. Vanwege zijn agressieve en bedreigende gedrag werd hij meermalen in observatie- en veiligheidscellen geplaatst. Tijdens één van de plaatsingen in een observatiecel in april 2017 hebben twee gevangenisbewaarders pepperspray gebruikt omdat hij agressief zou zijn. Klager ontkent dat hij agressief was en zegt dat hij door de pepperspray het bewustzijn verloor. Klager heeft twee dagen later aangifte gedaan tegen de

gevangenisbewaarders. In januari 2018 heeft de politie besloten geen nader onderzoek te doen naar de beschuldiging. Het openbaar ministerie laat deze beslissing – na bezwaar van klager – in stand.

Klager stelt dat artikel 3 EVRM (het verbod op foltering of een onmenselijke behandeling) op twee manieren is geschonden: het gebruik van pepperspray levert een schending op, evenals het gebrek aan onderzoek ernaar.

Het EHRM overweegt als volgt. Het onderzoek naar het gebruik van pepperspray in dit geval schoot tekort: zo is er niet onderzocht of het gebruik ervan strikt noodzakelijk was. Ook is niet geprobeerd om erachter te komen waarom de bewaarders de cel van klager in zijn gegaan: niet is vastgesteld of dat überhaupt nodig was. Ook is niet onderzocht of er op voorhand enige risico-inventarisatie heeft plaatsgevonden of dat de nationale wettelijke voorschriften zijn nagevolgd bij het gebruik van de pepperspray. Het EHRM overweegt dat uit de nationale wet volgt dat pepperspray enkel mag worden gebruikt bij gedetineerden als zij van tevoren worden gewaarschuwd en eerst de mogelijkheid krijgen om alsnog bevelen op te volgen, dat het gebruik ervan moet worden geregistreerd, dat er achteraf medische hulp moet worden geboden en dat er achteraf bezwaar moet kunnen worden ingesteld. In casu is gedurende het onderzoek niet vastgesteld dat van enige medische hulp en/of registratie sprake is geweest.

Het bovenstaande is met name van belang nu er door internationale organen is vastgesteld dat er zeer voorzichtig moet worden omgegaan met het gebruik van pepperspray in gesloten ruimtes. De Deense autoriteiten hadden daarom zorgvuldig moeten onderzoeken of aan de wettelijke procedurele waarborgen van het gebruik ervan was voldaan. Door een voldoende effectieve onderzoek na te laten, is de procedurele kant van artikel 3 EVRM geschonden.

Het onderzoek van de Deense autoriteiten had zich voorts gericht op de beantwoording van de vraag of de gevangenisbewaarders strafrechtelijk vervolgd moesten worden en niet van de vraag of artikel 3 EVRM is geschonden en het gebruik van pepperspray strikt noodzakelijk was vanwege het gedrag van klager. De overheid was in deze zaak gehouden om een bevredigende en overtuigende uitleg te geven. Door dat na te laten is ook het materiële aspect van artikel 3 EVRM geschonden.

(Bron: ER Wekelijks 2023, afl. 152)

EHRM 12 oktober 2023, TOTAL S.A. en VITOL S.A. tegen Frankrijk, www.hudoc.echr.coe.int
--

Hyperlink: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-228028>

Trefwoorden: Omkoping - “oil-for-food”-programma - Legaliteitsbeginsel - Artikel 7 EVRM

Samenvatting: In 1990 werd, nadat Irak Koeweit was binnengevallen, door de VN een handelsembargo ingesteld tegen Irak, waardoor er een voedsel- en gezondheidscrisis ontstond. De VN Veiligheidsraad heeft daarop bepaald dat internationale oliebedrijven – na toestemming van VN en de eigen overheid – ruwe olie van een Iraaks staatbedrijf mochten inkopen. Daarbij werden de inkomsten op een derdenrekening van de VN gezet. Onderzoek wees uit dat klagers in het geheim commissies zouden hebben betaald om olie te kunnen kopen buiten het embargo om. Klagers zijn uiteindelijk door het gerechtshof in Parijs schuldig bevonden aan het omkopen van buitenlandse ambtenaren, strafbaar gesteld in art. 435-3 van het Franse wetboek van strafrecht.

Klagers stellen dat art. 7 EVRM is geschonden, omdat zij – ten tijde van het plegen van de feiten – niet hadden kunnen voorzien dat zij strafrechtelijk zouden worden veroordeeld.

Het EHRM heeft vastgesteld dat de wetsbepaling in werking was getreden vóór de pleegperiode van de strafbare feiten. De wetsbepaling vloeide voort uit een internationaal verdrag voor de bestrijding van omkoping en bovendien waren de financiële betrekkingen met Irak al kort na de invasie per decreet gereguleerd. Het was weliswaar zo dat de klagers de eerste verdachten ooit waren van overtreding van deze wetsbepaling, maar alle nationale rechters waren van oordeel dat de bepaling duidelijk was en toepasbaar op de feiten van deze zaak. De nationale rechter heeft vervolgens in een zeer uitgebreid arrest overwogen dat de bedrijven strafbaar hebben gehandeld en is daarbij uitgebreid ingegaan op de gevoerde verweren. Ook is de individuele situatie van beide bedrijven door de rechter in acht genomen; het Hof van Cassatie overwoog dat klagers goed ingevoerd waren in de internationale oliehandel en daardoor moesten hebben geweten dat hun manier van handelen in strijd was met het internationaal recht en binnen de wetsbepaling viel en aldus voorzienbaar was dat ze zouden worden vervolgd.

Het EHRM is van oordeel dat het misdrijf waarvoor klagers zijn veroordeeld ten tijde van het plegen ervan een wettelijke basis had in de nationale wet, maar ook dat het misdrijf met voldoende duidelijkheid was omschreven om te voldoen aan het vereiste van voorzienbaarheid als bedoeld in artikel 7 EVRM.

Geen schending.

(Bron: Nieuwsbrief Rechtspraak Europa - november,

<https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/nre-2023-nr-11.pdf>)

EHRM 26 oktober 2023, PLECHLO tegen Slowakije, www.hudoc.echr.coe.int

Hyperlink: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-206669>

Trefwoorden: Telefoontap - Aftappen telefoon - Gebruik van gegevens van afgetapte telefoon in een andere procedure waarop een strafrechtelijk onderzoek geen directe betrekking had - Artikel 8 EVRM - Schending

Samenvatting: Klager is een Slowaaks onderdaan. In 2006 is de telefoon van klager afgetapt in het kader van een strafrechtelijk onderzoek naar vermeende corruptie binnen het National Property Fund (NPF) waarbinnen klager een topambtenaar was. Dit strafrechtelijk onderzoek had echter geen directe betrekking op klager. In 2016 werd vervolgens een deel van dit materiaal opgenomen in het dossier van een ander strafrechtelijk onderzoek naar wanbeheer van activa van NPF waarin klager wel een van de hoofdverdachten was. Het hof overweegt dat klager, als willekeurig persoon betrokken bij de telefoontaps in 2006 niet de vereiste waarborgen heeft gekregen met betrekking tot de opname, opslag en verdere bewaring van het afgetapte materiaal. De inbreuk op zijn privé leven was dan ook niet met voldoende waarborgen omkleed.

(Bron: ER Wekelijks 2023, afl. 152)

EHRM 28 november 2023, KRACHUNOVA tegen Bulgarije, www.hudoc.echr.coe.int

Hyperlink: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-229129>

Trefwoorden: Mensenhandel - Slachtoffer van mensenhandel heeft recht om compensatie te eisen van de mensenhandelaar voor gederfde inkomsten

Samenvatting: De zaak betreft de pogingen van klaagster om compensatie te krijgen voor de inkomsten uit sekswerk die X, haar mensenhandelaar, van haar had afgepakt. De Bulgaarse rechtbanken hebben haar verzoek tot schadevergoeding afgewezen, omdat klaagster het geld met de prostitutie had verdiend en dat het teruggeven van de inkomsten in strijd zou zijn met de 'goede zeden'.

Op grond van artikel 4 EVRM (verbod op slavernij en dwangarbeid) stelt klaagster dat er voor haar geen wettelijke mogelijkheid is geweest om compensatie te krijgen voor de inkomsten uit sekswerk die haar zijn ontnomen.

Het Hof oordeelt dat staten de positieve verplichting hebben om slachtoffers van mensenhandel in staat te stellen compensatie te eisen voor gederfde inkomsten van mensenhandelaars. Met betrekking tot 'de goede zeden' overweegt het Hof dat mensenrechten het belangrijkste criterium moeten zijn bij het ontwerpen en implementeren van beleid inzake prostitutie en mensenhandel. In dit geval was het moeilijk voor te stellen dat het bevel aan X om het van klaagster afgenomen geld aan haar terug te geven in strijd zou zijn geweest met de publieke moraal. Zelfs als er gegronde redenen van overheidsbeleid zouden bestaan om een claim met betrekking tot inkomsten uit prostitutie af te wijzen – je zou bijvoorbeeld kunnen beargumenteren dat het handhaven van een dergelijke claim zou kunnen worden gezien als het vergoelijken van prostitutie of het aanmoedigen van sommige mensen om zich ermee in te laten – dan zouden die niet opwegen tegen het ongetwijfeld dwingende overheidsbeleid tegen mensenhandel en ter bescherming van de slachtoffers ervan, waaraan niet alleen het Hof maar ook de Bulgaarse autoriteiten zelf aanzienlijk belang hechten.

Het Hof concludeert daarom dat de Bulgaarse rechtbanken er niet in zijn geslaagd de rechten van de klaagster op grond van artikel 4 EVRM adequaat af te wegen tegen de belangen van de gemeenschap. Artikel 4 EVRM is geschonden.

Dit is de eerste keer dat het Hof oordeelt dat een slachtoffer van mensenhandel het recht heeft om op grond van artikel 4 compensatie te eisen voor de geldelijke schade van haar mensenhandelaar.

(Bron: ER Wekelijks 2023, afl. 156)

2.3. Hof van Justitie

Hof van Justitie 5 oktober 2023 (C-219/22), www.curia.europa.eu
--

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=278241&pageIndex=0&doclang=nl&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=502129>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Justitiële samenwerking in strafzaken – Kaderbesluit 2008/675/JBZ – Wijze waarop bij een nieuwe strafrechtelijke procedure rekening wordt gehouden met veroordelingen in andere lidstaten

van de Europese Unie – Artikel 1, lid 1 – Werkingssfeer – Artikel 3, leden 1, 3 en 4 – Verplichting om aan in andere lidstaten uitgesproken eerdere veroordelingen rechtsgevolgen toe te kennen die gelijkwaardig zijn aan die van nationale veroordelingen – Voorwaarden – Veroordeling tot een voorwaardelijke vrijheidsstraf – Tijdens de proefperiode gepleegd nieuw strafbaar feit – Intrekking van de opschorting en daadwerkelijke tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf – Doorkruising van de eerdere veroordeling en eventuele beslissingen met betrekking tot de tenuitvoerlegging ervan – Kaderbesluit 2008/947/JBZ – Artikel 14, lid 1 – Erkenning van veroordelingen met het oog op het toezicht op de proeftijdvoorwaarden en de eventuele intrekking van de opschorting van tenuitvoerlegging

Samenvatting: het Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

„Moet artikel 3, lid 3, van kaderbesluit [2008/675] aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling als die in artikel 68, lid 1, NK, gelezen in samenhang met artikel 8, lid 2, NK, volgens welke de nationale rechter die uitspraak moet doen over een vordering tot tenuitvoerlegging van de straf die is opgelegd in het kader van een eerdere door een rechter van een andere lidstaat uitgesproken veroordeling, daartoe de wijze van tenuitvoerlegging van deze laatste straf kan wijzigen wanneer hij de daadwerkelijke tenuitvoerlegging daarvan gelast?”

Het Hof (Vierde kamer) verklaart voor recht:

Artikel 3, lid 3, van kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juli 2008 betreffende de wijze waarop bij een nieuwe strafrechtelijke procedure rekening wordt gehouden met veroordelingen in andere lidstaten van de Europese Unie

moet aldus worden uitgelegd dat

het zich niet verzet tegen een regeling van een lidstaat op grond waarvan een rechterlijke instantie van die staat waarbij in een nieuwe strafrechtelijke procedure tegen een persoon die definitief is veroordeeld tot een voorwaardelijke straf die eerder in een andere lidstaat wegens andere feiten is uitgesproken en die nog niet volledig ten uitvoer is gelegd, een verzoek tot tenuitvoerlegging van die veroordeling is ingediend, deze opschorting kan intrekken en de daadwerkelijke tenuitvoerlegging van die straf kan gelasten, op voorwaarde dat die veroordeling is toegezonden en erkend in de lidstaat waar de nieuwe strafprocedure plaatsvindt, overeenkomstig kaderbesluit 2008/947/JBZ van de Raad van 27 november 2008 inzake de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning op vonnissen en proeftijdbeslissingen met het oog op het toezicht op proeftijdvoorwaarden en alternatieve straffen.

Hof van Justitie 12 oktober 2023 (C-726/21), www.curia.europa.eu
--

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=278512&pageIndex=0&doclang=nl&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=245601>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Schengenuitvoeringsovereenkomst – Artikel 54 – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Artikel 50 – Beginsel ne bis in idem – Beoordeling aan de hand van de feiten die zijn vermeld in de motivering van de uitspraak – Beoordeling aan de hand van de feiten die zijn onderzocht in het kader van een onderzoeksprocedure en die zijn weggelaten in de tenlastelegging – Begrip ‚dezelfde feiten‘

Samenvatting: het Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

„Is bij de beoordeling van een schending van het beginsel ne bis in idem alleen een vergelijking mogelijk tussen de feiten die zijn vermeld in de [Kroatische] tenlastelegging [...] en de belangrijkste feiten die zijn vermeld in de [Oostenrijkse] tenlastelegging [...] en in het dictum van het [Oostenrijkse definitieve] vonnis [...],

of kunnen de feiten die zijn vermeld in de [Kroatische] tenlastelegging [...] tevens worden vergeleken met de feiten die zijn vermeld in de motivering van het [Oostenrijkse definitieve] vonnis [...], alsook met de feiten waarop het onderzoek betrekking had dat door de Staatsanwaltschaft Klagenfurt is gevoerd tegen verschillende personen, onder wie GR en HS, en die vervolgens zijn weggelaten uit de [Oostenrijkse] tenlastelegging [...] (en niet in die tenlastelegging waren genoemd)?”

Het Hof (Eerste kamer) verklaart voor recht:

Artikel 54 van de op 19 juni 1990 te Schengen ondertekende en op 26 maart 1995 in werking getreden Overeenkomst ter uitvoering van het tussen de regeringen van de staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland en de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, gelezen in het licht van artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,

moet aldus worden uitgelegd dat

in het kader van de beoordeling van de eerbiediging van het beginsel ne bis in idem niet alleen de feiten in overweging moeten worden genomen die zijn vermeld in de door de bevoegde autoriteiten van een andere lidstaat opgestelde tenlastelegging en in het dictum van de in die andere lidstaat gewezen onherroepelijke rechterlijke beslissing, maar ook de feiten die zijn vermeld in de motivering van die rechterlijke beslissing en de feiten waarop het onderzoek betrekking had maar die niet zijn opgenomen in de tenlastelegging, en ook alle relevante informatie over de materiële feiten in een eerdere, met een definitieve beslissing afgesloten strafprocedure in die andere lidstaat.

Hof van Justitie 19 oktober 2023 (C-147/22), www.curia.europa.eu

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=278794&pageIndex=0&doclang=NL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=2774203>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Schengenuitvoeringsovereenkomst – Artikel 54 – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Artikel 50 – Ne-bis-in-idembeginsel – Toelaatbaarheid van strafrechtelijke vervolging van een verdachte wegens corruptie in een lidstaat nadat de strafrechtelijke procedure die tegen hem was ingeleid wegens dezelfde feiten, door het parket van een andere lidstaat is beëindigd – Voorwaarden waaraan moet zijn voldaan om te kunnen oordelen dat de verdachte bij onherroepelijk vonnis is berecht – Voorwaarde van een beoordeling van de zaak ten gronde – Vereiste van een grondig onderzoek – Geen verhoor van de verdachte

Samenvatting: het Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Staat het in artikel 50 van het [Handvest] en in artikel 54 [SUO] verankerde ne-bis-in-idembeginsel eraan in de weg dat in een lidstaat een strafprocedure wordt ingesteld met betrekking tot dezelfde persoon en dezelfde feiten na afloop van een in een andere lidstaat voltooide strafprocedure die onherroepelijk is afgesloten met een beslissing van het openbaar ministerie waarbij het onderzoek is beëindigd?

2) Is het verenigbaar met het in artikel 50 van het [Handvest] en in artikel 54 [SUO] verankerde ne-bis-in-idembeginsel, of staat dit beginsel er definitief aan in de weg, dat in een lidstaat een strafprocedure wordt ingesteld met betrekking tot dezelfde persoon en dezelfde feiten wanneer in een andere lidstaat, ondanks de beslissing van het openbaar ministerie waarbij de strafprocedure (het onderzoek) is beëindigd, de mogelijkheid bestaat om het strafrechtelijk onderzoek voort te zetten zolang het strafbare feit niet is verjaard, maar het openbaar ministerie geen aanleiding heeft gezien om de procedure ambtshalve voort te zetten?

3) Is er sprake van verenigbaarheid met het in artikel 50 van het [Handvest] en in artikel 54 [SUO] verankerde ne-bis-in-idembeginsel, en kan het onderzoek als voldoende uitgebreid en grondig worden aangemerkt, wanneer het tegen de verdachte lopende onderzoek is afgesloten terwijl hij niet is verhoord als verdachte van een strafbaar feit waarvan zijn medeverdachten worden verdacht, maar jegens hem als verdachte onderzoekshandelingen zijn verricht en de afsluiting van het tegen hem lopende onderzoek is gebaseerd op onderzoeksgegevens afkomstig van een rechtshulpverzoek, gegevensverstrekking inzake bankrekeningen en het verhoor van zijn medeverdachten?”

Het Hof (Tweede kamer) verklaart voor recht:

Het ne-bis-in-idembeginsel, dat is neergelegd in artikel 54 van de op 19 juni 1990 te Schengen ondertekende en op 26 maart 1995 in werking getreden Overeenkomst ter uitvoering van het tussen de regeringen van de staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland en de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke

grenzen, gelezen in het licht van artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,

moet aldus worden uitgelegd dat

een beslissing tot vrijspraak van een verdachte die in een eerste lidstaat is genomen na een onderzoek dat hoofdzakelijk betrekking had op feiten van corruptie, als een onherroepelijke beslissing in de zin van die artikelen moet worden aangemerkt, wanneer diezelfde verdachte in een tweede lidstaat wegens dezelfde feiten opnieuw strafrechtelijk wordt vervolgd en:

- het openbaar ministerie van de eerste lidstaat de beslissing tot vrijspraak heeft genomen zonder dat een straf is opgelegd en zonder dat er een rechterlijke instantie aan te pas is gekomen, en die beslissing heeft gemotiveerd met de vaststelling dat er geen enkel bewijs is dat de verdachte het hem ten laste gelegde strafbare feit daadwerkelijk heeft gepleegd;
- het openbaar ministerie van de eerste lidstaat volgens het toepasselijke nationale recht, ondanks het onherroepelijke karakter van een dergelijke beslissing tot vrijspraak, de procedure onder strikt omschreven voorwaarden kan voortzetten, zoals wanneer belangrijke nieuwe feiten of bewijzen aan het licht komen, mits het strafbare feit hoe dan ook niet is verjaard, en
- het openbaar ministerie van de eerste lidstaat tijdens het onderzoek gegevens heeft verzameld zonder evenwel de verdachte, die staatsburger van een andere lidstaat is, te verhoren, omdat de onderzoeksmaatregel, die het karakter van dwangmaatregel had en bedoeld was om hem op te sporen, uiteindelijk zonder resultaat is gebleken,

waarbij de omstandigheid dat het parket van de eerste lidstaat de verdachte niet heeft verhoord, door het parket van de tweede lidstaat naast eventuele andere relevante aanwijzingen dat in de eerste lidstaat geen grondig onderzoek werd gevoerd, in aanmerking kan worden genomen mits wordt aangetoond dat het in de omstandigheden van het geval redelijkerwijs aan het openbaar ministerie van de eerste lidstaat stond om een onderzoeksmaatregel te nemen die garandeerde dat deze verdachte daadwerkelijk werd verhoord, en die kennelijk nieuwe gegevens of bewijzen had kunnen opleveren die de gegrondheid van een beslissing tot vrijspraak in aanzienlijke mate in twijfel konden trekken.

Hof van Justitie 9 november 2023 (C-175/22), www.curia.europa.eu
--

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=279489&pageIndex=0&doclang=NL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=969003>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Richtlijn 2012/13/EU – Recht op informatie in strafprocedures – Artikel 6 – Recht op informatie over de beschuldiging – Artikel 6, lid 4 – Wijziging in de verstrekte informatie – Wijziging van de kwalificatie van het strafbare feit – Verplichting om de beklaagde tijdig in kennis te stellen en

hem in de gelegenheid te stellen zijn argumenten over de voorgenomen nieuwe kwalificatie naar voren te brengen – Doeltreffende uitoefening van de rechten van de verdediging – Eerlijk verloop van de procedure – Richtlijn (EU) 2016/343 – Versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn – Artikel 3 – Vermoeden van onschuld – Artikel 7, lid 2 – Recht om zichzelf niet te belasten – Artikel 47, tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Vereiste van onpartijdigheid van de strafrechter – Herkwalificatie van het strafbare feit op initiatief van de strafrechter of op voorstel van de beklaagde

Samenvatting: het Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Verzet artikel 6, leden 3 en 4, van richtlijn [2012/13] zich ertegen dat de rechter nationale wettelijke bepalingen – artikel 301, lid 1, punt 2, juncto artikel 287, lid 1, van de [NPK] – aldus uitlegt dat hij in zijn vonnis een van de tenlastelegging afwijkende juridische kwalificatie van het strafbare feit kan hanteren, mits er geen sprake is van een kwalificatie als zwaarder gestraft feit, op grond dat de beklaagde vóór de uitspraak van het vonnis niet naar behoren in kennis was gesteld van de nieuwe, afwijkende juridische kwalificatie en zich daartegen niet heeft kunnen verweren?

2) Indien de vraag bevestigend wordt beantwoord: verbiedt artikel 47, tweede alinea, van het Handvest de rechter om de verdachte ervan in kennis te stellen dat hij zijn beslissing ten gronde zou kunnen nemen op basis van een andere juridische kwalificatie van het strafbare feit, en hem tevens in de gelegenheid te stellen zijn verweer dienaangaande voor te bereiden, omdat het initiatief voor die andere juridische kwalificatie niet van de openbaar aanklager is uitgegaan?”

Het Hof (Vierde kamer) verklaart voor recht:

1) Artikel 6, lid 4, van richtlijn 2012/13/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het recht op informatie in strafprocedures

moet aldus worden uitgelegd dat

het zich verzet tegen nationale rechtspraak die het een rechter die in een strafzaak ten gronde uitspraak doet, toestaat om het ten laste gelegde juridisch anders te kwalificeren dan het openbaar ministerie aanvankelijk in de tenlastelegging had gedaan, zonder de beklaagde of diens advocaat tijdig van de voorgenomen nieuwe kwalificatie in kennis te stellen, op een zodanig tijdstip en onder zodanige omstandigheden dat deze persoon zijn verdediging doeltreffend kan voorbereiden en hij de gelegenheid krijgt om de rechten van de verdediging met betrekking tot deze kwalificatie concreet en doeltreffend uit te oefenen. In deze context is het volstrekt irrelevant dat de nieuwe kwalificatie niet kan leiden tot de oplegging van een zwaardere straf dan het strafbare feit waarvoor de persoon aanvankelijk werd vervolgd.

2) Artikelen 3 en 7 van richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn, alsmede artikel 47, tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

moeten aldus worden uitgelegd dat

zij zich niet verzetten tegen een nationale wettelijke regeling op grond waarvan een rechter die in een strafzaak ten gronde uitspraak doet, het ten laste gelegde op eigen initiatief of op voorstel van de beklaagde juridisch anders kan kwalificeren dan het openbaar ministerie aanvankelijk had gedaan, voor zover die rechter de beklaagde tijdig op de hoogte heeft gebracht van de voorgenomen nieuwe kwalificatie, op een zodanig tijdstip en onder zodanige omstandigheden dat deze persoon zijn verdediging doeltreffend heeft kunnen voorbereiden en daarmee de gelegenheid heeft gekregen om de rechten van de verdediging in het licht van deze nieuwe in aanmerking genomen kwalificatie concreet en doeltreffend uit te oefenen.

Hof van Justitie 9 november 2023 (C-819/21), www.curia.europa.eu
--

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=279487&pageIndex=0&doclang=NL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=963427>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Erkenning van vonnissen waarbij vrijheidsstraffen of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen zijn opgelegd, met het oog op de tenuitvoerlegging ervan in een andere lidstaat – Kaderbesluit 2008/909/JBZ – Artikel 3, lid 4, en artikel 8 – Weigering van tenuitvoerlegging – Artikel 47, tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Grondrecht op een eerlijk proces voor een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld – Structurele of fundamentele gebreken in de uitvaardigende lidstaat – Tweestappentoets – Herroeping van de opschorting van de tenuitvoerlegging van een door een lidstaat opgelegde vrijheidsstraf – Tenuitvoerlegging van deze straf door een andere lidstaat

Samenvatting: het Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Kan de rechter van de tenuitvoerleggingslidstaat die is aangezocht om uitspraak te doen over de verklaring van uitvoerbaarheid, op grond van artikel 3, lid 4, van [kaderbesluit 2008/909] juncto artikel 47, tweede alinea, van het [Handvest] weigeren om het vonnis van een andere lidstaat te erkennen en om de bij dat vonnis opgelegde sanctie ten uitvoer te leggen overeenkomstig artikel 8 van dit kaderbesluit, wanneer er aanwijzingen bestaan dat de omstandigheden in die lidstaat ten tijde van de vaststelling van de ten uitvoer te leggen beslissing of de daarmee samenhangende latere beslissingen onverenigbaar zijn met het

grondrecht op een eerlijk proces, omdat het justitiële apparaat zelf in die lidstaat niet langer volgens het in artikel 2 VEU verankerde beginsel van de rechtsstaat functioneert?

2) Kan de rechter van de tenuitvoerleggingslidstaat die is aangezocht om uitspraak te doen over de verklaring van uitvoerbaarheid, op grond van artikel 3, lid 4, van kaderbesluit 2008/909 juncto het in artikel 2 VEU verankerde beginsel van de rechtsstaat weigeren om het vonnis van een andere lidstaat te erkennen en de bij dat vonnis opgelegde sanctie ten uitvoer te leggen overeenkomstig artikel 8 van dit kaderbesluit, wanneer er aanwijzingen bestaan dat het justitiële apparaat in die lidstaat ten tijde van de uitspraak over de verklaring van uitvoerbaarheid niet langer volgens het in artikel 2 VEU verankerde beginsel van de rechtsstaat functioneert?

3) Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord:

Moet – vooraleer de erkenning van een vonnis van een rechter van een andere lidstaat en de tenuitvoerlegging van de bij dat vonnis opgelegde sanctie onder verwijzing naar artikel 3, lid 4, van kaderbesluit 2008/909 juncto artikel 47, tweede alinea, van het [Handvest] wordt geweigerd op grond dat er aanwijzingen bestaan dat de omstandigheden in deze lidstaat onverenigbaar zijn met het grondrecht op een eerlijk proces, omdat het justitiële apparaat zelf in die lidstaat niet langer volgens het beginsel van de rechtsstaat functioneert – in een tweede fase worden nagegaan of met name de veroordeelde(n) in de betrokken procedure nadelige gevolgen heeft (hebben) ondervonden van de met het grondrecht op een eerlijk proces onverenigbare omstandigheden?

4) Indien de eerste en/of de tweede vraag ontkennend worden/wordt beantwoord in die zin dat het niet aan de rechterlijke instanties van de lidstaten, maar aan het Hof [...] staat om te beslissen of de omstandigheden in een lidstaat onverenigbaar zijn met het grondrecht op een eerlijk proces omdat het justitiële apparaat zelf in deze lidstaat niet langer volgens het beginsel van de rechtsstaat functioneert:

Was het justitiële apparaat in de Republiek Polen op 7 augustus 2018 en/of op 16 juli 2019 gebaseerd op het beginsel van de rechtsstaat als bedoeld in artikel 2 VEU, en is het thans gebaseerd op dit beginsel?"

Het Hof (Vierde kamer) verklaart voor recht:

Artikel 3, lid 4, en artikel 8 van kaderbesluit 2008/909/JBZ van de Raad van 27 november 2008 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op strafvonnissen waarbij vrijheidsstraffen of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen zijn opgelegd, met het oog op de tenuitvoerlegging ervan in de Europese Unie, zoals gewijzigd bij kaderbesluit 2009/299/JBZ van de Raad van 26 februari 2009,

moeten aldus worden uitgelegd dat

de bevoegde autoriteit van de uitvoerende lidstaat kan weigeren de door een rechter van een andere lidstaat uitgesproken strafrechtelijke veroordeling te erkennen en ten uitvoer te leggen wanneer zij beschikt over gegevens waaruit blijkt dat het recht op een eerlijk proces

in die lidstaat ernstige of structurele tekortkomingen vertoont, met name wat de onafhankelijkheid van de rechterlijke instanties betreft, en er ernstige redenen zijn om aan te nemen dat deze gebreken concrete gevolgen kunnen hebben gehad voor de tegen de betrokkene ingestelde strafprocedure. Het staat aan de bevoegde autoriteit van de uitvoerende lidstaat om de situatie te beoordelen die zich in de uitvaardigende lidstaat voordoet tot op het tijdstip van de strafrechtelijke veroordeling waarvoor om erkenning en tenuitvoerlegging wordt verzocht, alsmede, in voorkomend geval, het tijdstip van de nieuwe veroordeling die heeft geleid tot de herroeping van de opschorting die oorspronkelijk was verbonden aan de straf waarvan om tenuitvoerlegging wordt verzocht.

Zie ook: https://ecer.minbuza.nl/-/eu-hof-tweestappentoets-vereist-bij-weigering-om-buitenlands-vonnissen-ten-uitvoer-te-leggen-wegens-schending-van-het-recht-op-een-eerlijk-proces?redirect=%2Fecer%2Fnieuws%3Fp_p_id%3Dnl_worth_article_search_portlet_ArticleSearchPortlet%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26nl_worth_article_search_portlet_ArticleSearchPortlet_delta%3D10%26nl_worth_article_search_portlet_ArticleSearchPortlet_resetCur%3Dfalse%26nl_worth_article_search_portlet_ArticleSearchPortlet_cur%3D2

2.4. Hof van Cassatie

A. Beroepen tegen vonnissen en arresten van correctionele kamers

Hof van Cassatie 26 januari 2021 (P.20.0998.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210126.2N.2>

Trefwoorden: Probatieuitstel – Instemming door de beklaagde met probatievoorwaarden - Vermelding in het vonnis of arrest - Uitwerking

Samenvatting: Hoewel het proces-verbaal van de rechtszitting in beginsel de vermeldingen bevat die nodig zijn om de regelmatigheid van de rechtspleging te kunnen beoordelen en bijgevolg ook vermeldingen kan bevatten betreffende het al dan niet instemmen door een beklaagde met probatievoorwaarden, kan een dergelijke vermelding ook worden opgenomen in het vonnis of arrest zelf; de in een vonnis of arrest opgenomen vaststellingen betreffende het verloop van de rechtszitting en onder meer betreffende het feit of een partij al dan niet een bepaalde verklaring heeft afgelegd, hebben bewijswaarde tot inschrijving wegens valsheid.

Hof van Cassatie 2 februari 2021 (P.20.1054.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210202.2N.4>

Trefwoorden: 1. Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Geluidsopname van de contacten van de undercoveragent - Recht van verdediging - Beoordeling van het provocatieverweer - Draagwijdte – Gevolg

2. Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Artikelen 47novies en 47octies Wetboek van Strafvordering - Uitvoering van de infiltratie - Processen-verbaal - Optreden van de officier van gerechtelijke politie en van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg

3. Strafvordering - Ontvankelijkheid - Artikel 30 Wetboek van strafvordering - Provocatie - Begrip

4. Recht op een eerlijk proces - Niet meer voor de verdediging beschikbare gegevens - Beoordeling door de rechter - Criteria - Draagwijdte - Gevolg

Samenvatting: 1. Geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel vereist dat een geluidsopname wordt gemaakt van alle contacten die een undercoveragent in het kader van een door artikel 47octies Wetboek van Strafvordering bedoelde infiltratie onderhoudt; een dergelijke vereiste, die de uitvoering van deze bijzondere opsporingsmethode in de praktijk onmogelijk zou maken, kan evenmin worden afgeleid uit de verplichting voor de rechter om een provocatieverweer dat op een enigszins aannemelijke wijze wordt aangevoerd, te onderzoeken en te beantwoorden.

2. Uit de bepaling van artikel 47novies, § 2, tweede tot en met vierde lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat moet worden aangenomen dat de bedoelde processenverbaal een waarheidsgetrouwe weergave bevatten van de verschillende fasen van de infiltratie, onverminderd het wettelijk verbod om gegevens te vermelden als bedoeld door artikel 47novies, § 2, tweede lid, Wetboek van Strafvordering en de in artikel 47octies, § 3, 6°, Wetboek van Strafvordering bedoelde officier van gerechtelijke politie, dit is de officier die de leiding heeft over de uitvoering van de infiltratie, alsook het openbaar ministerie, worden geacht daarbij loyaal op te treden; het komt de partijen toe aannemelijk te maken dat de officier die de leiding heeft over de uitvoering van de infiltratie en het openbaar ministerie niet alle voor de partijen in het strafproces relevante informatie hebben opgenomen of laten opnemen in deze processen-verbaal en dat hierdoor het recht van verdediging is miskend en de rechter oordeelt daarover onaantastbaar waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) H. BERKMOES en J. DELMULLE, De bijzondere opsporingsmethoden en enige andere onderzoeksmethoden, Politeia, Editie 2011, inz. pp. 671-726.

3. Wanneer het opzet om het misdrijf te plegen is ontstaan buiten enig optreden van de politieambtenaar of van een derde handelend op het uitdrukkelijk verzoek van deze ambtenaar, deze zich heeft beperkt tot het scheppen van de gelegenheid om vrij een strafbaar feit te plegen in zodanige omstandigheden dat hij de uitvoering ervan kan vaststellen en aan de dader ruimte gelaten wordt om vrij met zijn misdadig voornemen te breken, is er geen sprake van provocatie in de zin van artikel 30 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering; de rechter oordeelt onaantastbaar of het optreden van de politieambtenaar of de derde handelend op verzoek van deze ambtenaar aan de oorsprong ligt van het misdadige voornemen van de dader of deze heeft aangemoedigd, dan wel slechts de gelegenheid was om vrij een strafbaar feit te plegen in omstandigheden waarin de dader steeds vrij met dit voornemen kon breken waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn

vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 4 maart 2014, AR P.14.0333.N, AC 2014, nr. 174; EHRM, Baltins t. Letland, 8 januari 2013, NC 2014, p. 26 met noot van A. DE NAUW, "De formele toets van een provocatieverweer in de rechtspraak van Straatsburg en het Belgische strafprocesrecht"; A. DE NAUW, "La provocation à l'infraction par un agent de l'autorité", RDP 1980, pp. 321-326.

4. Uit het enkele feit dat bepaalde gegevens die nuttig kunnen zijn voor de verdediging van een beklaagde niet of niet langer beschikbaar zijn, volgt niet dat daardoor het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces van die beklaagde noodzakelijk zijn miskend; het staat aan de rechter te oordelen of het niet of niet langer beschikbaar zijn van de gegevens daadwerkelijk de uitoefening van de rechten van een beklaagde aantast en daaruit de gepaste gevolgen te trekken voor de beoordeling van de schuld en bij die beoordeling kan de rechter de omstandigheid betrekken dat de met opsporing en vervolging belaste instanties niet verantwoordelijk zijn voor het niet of niet langer beschikbaar zijn van de gegevens waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

Hof van Cassatie 2 maart 2021 (P.20.1057.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22>

Trefwoorden: 1. Tussenvonnis dat de strafvordering ontvankelijk verklaart, de excepties verwerpt en een onderzoeksmaatregel beveelt - Hoger beroep - Bevestiging van het vonnis wat betreft de ontvankelijkheid van de strafvordering en de verwerping van de excepties - Vernietiging van het vonnis wat de onderzoeksmaatregel betreft - Evocatie - Regelmatigheid

2. Hoger beroep - Devolutieve werking - Tussenvonnis dat de strafvordering ontvankelijk verklaart, de excepties verwerpt en een onderzoeksmaatregel beveelt - Hoger beroep - Bevestiging van het vonnis wat betreft de ontvankelijkheid van de strafvordering en de verwerping van de excepties - Vernietiging van het vonnis wat de onderzoeksmaatregel betreft - Evocatie - Bevoegdheid van de appelrechters ten opzichte van de partijen door of tegen wie hoger beroep werd ingesteld - Draagwijdte - Gevolg

3. Recht op een eerlijk proces - Hoger beroep - Evocatie - Gevolgen - Heropening van de debatten - Draagwijdte

4. Saisine van de appelrechter - Grieven - Ambtshalve grief opgeworpen door de appelrechter - Artikel 210 Wetboek van Strafvordering - Gevolg - Verzoek aan de partijen om zich uit te spreken over de ambtshalve opgeworpen grieven - Doelstelling – Draagwijdte

5. Prejudicieel geschil - Grondwettelijk Hof - Hof van Cassatie - Verplichting - Grenzen - Niet-vergelijkbare rechtstoestanden - Gevolg

6. Rechtsplegingsvergoeding - Strafzaken - Meerdere beklaagden - Draagwijdte - Gevolg

7. Evocatie - Gevolgen - Zevende Aanvullend Protocol EVRM - Recht op hoger beroep - Draagwijdte - Gevolg

8. Wapengelijkheid - Vaststelling van conclusietermijnen - Neerlegging van een conclusie na verstrijken van de conclusietermijnen - Draagwijdte - Gevolg

9. Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethode - Observatie - Controle door de kamer van inbeschuldigingstelling bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte - Gevolg

10. Openbaar Ministerie - Hoger beroep - Strafzaken - Draagwijdte

Samenvatting: 1. Artikel 215 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat, indien het vonnis wordt tenietgedaan wegens schending of niet hersteld verzuim van vormen, door de wet voorgeschreven op straffe van nietigheid, het hof mede over de zaak zelf beslist; wanneer hoger beroep wordt ingesteld tegen een vonnis dat geen uitspraak doet over de gegrondheid van de strafvordering maar alvorens recht te doen een onderzoeksmaatregel beveelt, is de rechter in hoger beroep die dat vonnis tenietdoet of wijzigt, bij toepassing van die bepaling ertoe verplicht de zaak aan zich te trekken en te beslissen over de grond van de zaak en hieraan wordt geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat het beroepen vonnis ook reeds oordeelt over bepaalde aspecten van de ontvankelijkheid of regelmatigheid van de strafvordering en de rechter in hoger beroep die beslissing, al dan niet met overname van de redenen ervan, bevestigt (1). (1) Zie concl. OM.

2. De in artikel 215 Wetboek van Strafvordering aan de rechter in hoger beroep opgelegde verplichting om uitspraak te doen over de zaak zelf is een uitzondering op de devolutieve werking van het hoger beroep, in die zin dat de rechter in hoger beroep hierdoor verplicht is te oordelen over de grond van de zaak zonder dat het beroepen vonnis hierover een beslissing heeft gewezen, maar die verplichting doet geen afbreuk aan de devolutieve werking van het hoger beroep in zoverre de rechter in hoger beroep een vonnis slechts kan tenietdoen en overgaan tot de beoordeling van de grond van de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering ten aanzien van de partijen door of tegen wie hoger beroep werd ingesteld; de beperking van het hoger beroep tot de bij toepassing van artikel 204 Wetboek van Strafvordering door de partijen aangevoerde grieven en in voorkomend geval de door de rechter in hoger beroep bij toepassing van artikel 210, tweede lid, van datzelfde wetboek ambtshalve op te werpen grieven, begrenst de saisine van de rechter in hoger beroep en impliceert dat de beslissingsonderdelen van het beroepen vonnis waartegen geen grief werd opgeworpen, niet aan het oordeel van de rechter in hoger beroep zijn onderworpen en deze beperking van de devolutieve werking van het hoger beroep door de aldus opgeworpen grieven is niet onverenigbaar met de verplichting tot evocatie bij toepassing van artikel 215 Wetboek van Strafvordering, die de rechter in hoger beroep immers verplicht om uitspraak te doen over de grond van de zaak zelf zonder dat hierover in het beroepen vonnis een beslissing werd gewezen, zodat hiertegen ook geen hoger beroep kon worden ingesteld (1). (1) Zie concl. OM.

3. De verplichting voor de rechter in hoger beroep om, indien het vonnis wordt tenietgedaan wegens schending of niet hersteld verzuim van vormen, door de wet voorgeschreven op

straffe van nietigheid, mede over de zaak zelf te beslissen, vloeit rechtstreeks voort uit de wet, namelijk uit artikel 215 Wetboek van Strafvordering, zodat wanneer hoger beroep wordt aangetekend tegen een vonnis alvorens recht te doen, de partijen in hoger beroep er bijgevolg van op de hoogte zijn dat, wanneer de rechter in hoger beroep dit vonnis tenietdoet of wijzigt, hij zich dient uit te spreken over de grond van de zaak, zodat zij in de gelegenheid zijn hun standpunt over de grond van de zaak uiteen te zetten; die wettelijke verplichting impliceert dat de rechter in hoger beroep, behoudens wanneer hij te kennen zou hebben gegeven dat het debat over de grond van de zaak in voorkomend geval zou worden afgesplitst, na het tenietdoen of wijzigen van een vonnis alvorens recht te doen niet ertoe verplicht is hierover een afzonderlijke beslissing te wijzen en het debat te heropenen teneinde de partijen uit te nodigen zich te verdedigen over de grond van de zaak en de rechter in hoger beroep die niet de heropening van het debat beveelt en zich in dezelfde beslissing uitspreekt over de evocatie en de grond van de zaak, miskent hierdoor niet het recht op een eerlijk proces of het recht van verdediging; de omstandigheid dat de rechter in hoger beroep die een vonnis alvorens recht te doen tenietdoet of wijzigt de mogelijkheid heeft om hierbij het debat te heropenen, evenals de omstandigheid dat dit in een andere zaak voor dezelfde rechtsmacht in hoger beroep ook is gebeurd, doen hieraan geen afbreuk en impliceren niet dat de partijen zouden zijn verschalkt in hun rechtmatige verwachtingen (1). (1) Zie concl. OM.

4. De in artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering aan de rechter in hoger beroep opgelegde verplichting om, wanneer hij ambtshalve een grief opwerpt bij toepassing van het tweede lid van die bepaling, de partijen te verzoeken om zich hierover uit te spreken, strekt ertoe het recht van verdediging te vrijwaren van de partijen in hoger beroep aangezien deze niet kunnen voorzien welke grieven in voorkomend geval ambtshalve zullen worden opgeworpen door de rechter in hoger beroep; de situatie van een partij in hoger beroep die wordt geconfronteerd met een bij toepassing van artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering door de rechter in hoger beroep ambtshalve opgeworpen grief, valt niet te vergelijken met de situatie van een partij die bij een hoger beroep tegen een vonnis alvorens recht te doen ervan op de hoogte is dat, wanneer de rechter in hoger beroep het beroepen vonnis tenietdoet of wijzigt, de grond van de zaak zal worden beoordeeld in hoger beroep, zodat hij hierover verweer kan voeren, zodat de prejudiciële vraag die betrekking heeft op niet-vergelijkbare rechtstoestanden niet dient te worden gesteld (1). (1) Zie concl. OM.

5. De in artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering aan de rechter in hoger beroep opgelegde verplichting om, wanneer hij ambtshalve een grief opwerpt bij toepassing van het tweede lid van die bepaling, de partijen te verzoeken om zich hierover uit te spreken, strekt ertoe het recht van verdediging te vrijwaren van de partijen in hoger beroep aangezien deze niet kunnen voorzien welke grieven in voorkomend geval ambtshalve zullen worden opgeworpen door de rechter in hoger beroep; de situatie van een partij in hoger beroep die wordt geconfronteerd met een bij toepassing van artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering door de rechter in hoger beroep ambtshalve opgeworpen grief, valt niet te vergelijken met de situatie van een partij die bij een hoger beroep tegen een vonnis alvorens recht te doen ervan op de hoogte is dat, wanneer de rechter in hoger beroep het beroepen vonnis tenietdoet of wijzigt, de grond van de zaak zal worden beoordeeld in hoger beroep, zodat hij hierover verweer kan voeren, zodat de prejudiciële vraag die betrekking heeft op niet-vergelijkbare rechtstoestanden niet dient te worden gesteld .(1). (1) Zie concl. OM.

6. Uit artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek en artikel 162bis Wetboek van Strafvordering volgt dat wanneer meerdere beklaagden in het ongelijk zijn gesteld ten aanzien van een burgerlijke partij, de strafrechter ambtshalve elke beklaagde moet veroordelen tot een rechtsplegingsvergoeding aan de burgerlijke partij, ook al zijn de beklaagden hoofdelijk gehouden tot vergoeding van dezelfde schade; de omstandigheid dat een in het gelijk gestelde burgerlijke partij slechts de hoofdelijke veroordeling of een in solidum-veroordeling vordert van de in het ongelijk gestelde beklaagden of de veroordeling van de ene bij gebreke aan de andere, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

7. Uit de enkele omstandigheid dat de rechter in hoger beroep de beslissing van de eerste rechter vernietigt, de zaak tot zich trekt en zelf uitspraak doet over de grond van de zaak, kan geen schending van artikel 2 Zevende Aanvullend Protocol EVRM worden afgeleid; de omstandigheid dat België bij de goedkeuring en de bekrachtiging van artikel 2 Zevende Aanvullend Protocol EVRM geen voorbehoud heeft geformuleerd met betrekking tot de in artikel 215 Wetboek van Strafvordering bedoelde evocatie, doet hieraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

8. Een conclusie over de strafvordering die werd neergelegd of meegedeeld na het verstrijken van de bij toepassing van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering vastgelegde conclusietermijnen, kan niet zonder het akkoord van alle partijen en van het openbaar ministerie in het debat worden behouden.; de enkele omstandigheid dat de rechter, na te hebben vastgesteld dat het openbaar ministerie weigert akkoord te gaan met de laattijdige neerlegging van de conclusie van een partij, die conclusie uit het debat weert terwijl eerder in de procedure een laattijdig neergelegde conclusie van een andere partij met het akkoord van alle partijen wél in het debat werd behouden, levert geen miskennis op van het recht op een eerlijk proces en op gelijkheid van wapens (1). (1) Zie concl. OM.

9. De beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering over het toezicht op de regelmatigheid van de toepassing van de bijzondere opsporingsmethode observatie is bindend voor de vonnisrechter; wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling naar aanleiding van dit toezicht een bij conclusie aangevoerd verweer beantwoordt over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethode, is de rechter ten gronde aan wie datzelfde verweer wordt voorgelegd, niet gehouden hierop te antwoorden (1). (1) Zie concl. OM.

10. Behoudens uitzonderingen die de wet bepaalt, kan het openbaar ministerie in beginsel hoger beroep aantekenen tegen elk in eerste aanleg gewezen vonnis in strafzaken, waaronder een vonnis alvorens recht te doen waarbij een onderzoeksmaatregel wordt bevolen; uit de omstandigheid dat het openbaar ministerie een onderzoeksmaatregel laat uitvoeren die inhoudelijk overeenkomt met de in een vonnis alvorens recht te doen bevolen onderzoeksmaatregel, kan niet worden afgeleid dat het door het openbaar ministerie tegen dit vonnis ingestelde hoger beroep geen belang of geen voorwerp meer zou hebben (1). (1) Zie concl. OM.

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.7>

Trefwoorden: Proces-verbaal van de rechtszitting - Ondertekening - Verzuim - Gevolg

Samenvatting: Het verzuim door de voorzitter en de griffier een proces-verbaal van de rechtszitting te ondertekenen leidt niet tot de nietigheid van de erop volgende rechtspleging en de beslissing die er een gevolg van is, indien het arrest zelf de vermeldingen bevat waaruit de regelmatigheid van de procedure blijkt (1). (1) Zie ook Cass. 16 september 2015, AR P.15.0562.N, AC 2015, nr. 525.

Hof van Cassatie 15 september 2021 (P.20.1045.F), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210915.2F.11>

Trefwoorden: Voorrechten en hypotheken - Algemeen - Gelijkheid tussen schuldeisers - Toepassing op het slachtoffer van het misdrijf wat betreft de in het vermogen van de veroordeelde bij equivalent verbeurdverklaarde geldsommen Artt. 7 en 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet

Samenvatting: Uit de oude artikelen 7 en 8 Hypotheekwet (1) volgt dat alle goederen van de schuldenaar strekken tot voldoening van zijn schulden, met inbegrip van die welke hij op een later tijdstip zou verkrijgen, en dat in dat opzicht alle schuldeisers gelijk worden behandeld, tenzij de wet in een reden van voorrang zou voorzien; geen enkele wettelijke bepaling vestigt op de geldsommen die in het vermogen van de veroordeelde bij equivalent worden verbeurdverklaard een voorrecht waardoor die geldsommen bij voorrang aan het slachtoffer van het misdrijf zouden moeten worden toegewezen (2).

(1) Artt. 7 en 8 Hypotheekwet, Oud Burgerlijk Wetboek, boek III, dl. XVIII, opgeheven door art. 29, 4°, van de wet van 4 februari 2020 houdende boek 3 "Goederen" van het Burgerlijk Wetboek, in werking getreden op 1 september 2021.

(2) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 554.

Hof van Cassatie 27 oktober 2021 (P.21.0220.F), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211027.2F.4>

Trefwoorden: 1. Hoger beroep - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vorm - Eén enkel grievenformulier of één enkel verzoekschrift van hoger beroep – Geldigheid

2. Strafzaken - Laattijdige neerlegging van stukken – Wering

3. Strafzaken - Algemeen - Samenstelling van de zetel - Vaststelling dat een geschrift werd neergelegd en bepaling van de termijn voor de neerlegging van de conclusies van de partijen

- Verwijzing van de zaak naar een latere datum, zonder ze te behandelen - Latere beslissing over de zaak zelf

Samenvatting: 1. Geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel verbiedt het openbaar ministerie hoger beroep in te stellen tegen alle vrijspreekende beslissingen van de eerste rechter en tegen alle uitspraken over de straffen en, om hierbij gebruik te maken van één enkel grievenformulier of één enkel verzoekschrift tot hoger beroep dat tegen elk van die categorieën van beslissingen gericht is, ongeacht de desbetreffende beklagden.

2. De rechter kan laattijdige stukken die een goede rechtsbedeling verhinderen, de rechten van de tegenpartij op onrechtmatige wijze benadelen en het recht op een eerlijke behandeling van de zaak in het gedrang brengen, uit het debat weren omdat hij oordeelt dat ze een misbruik van rechtspleging inhouden (1). (1) Zie Cass. 6 oktober 2021, AR P.21.0382.F, AC 2021, nr. 617, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 12 maart 2019, AR P.18.0298.N, AC 2019, nr. 156 (stukken neergelegd buiten de overeenkomstig artikel 152, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde termijnen voor de neerlegging en mededeling van conclusies); Cass. 29 april 2015, AR P.15.0002.F, AC 2015, nr. 282 (laattijdige conclusie); Cass. 30 april 2014, AR P.13.1869.F, AC 2014, nr. 307; Cass. 8 juni 2011, AR P.11.0181.F, AC 2011, nr. 388; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, II, 1508.

3. Uit artikel 779 Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat de rechters die zich beperken tot de vaststelling dat het openbaar ministerie een geschrift heeft neergelegd, tot de bepaling van de termijn voor de neerlegging van de conclusies van de partijen, en, nadat aan de partijen werd gevraagd de pleittijd die ze voor ogen hadden te verduidelijken, tot de verwijzing van de zaak naar een latere datum, zonder ze te behandelen, dezelfde moeten zijn als de rechters die vervolgens over de zaak zelf uitspraak doen (1). (1) Zie Cass. 3 mei 2017, AR P.16.0532.F, AC 2017, nr. 304, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.: “Krachtens artikel 779 Gerechtelijk Wetboek moeten de rechters die de beslissing wijzen alle zittingen over de zaak hebben bijgewoond; dat vereiste geldt niet voor de rechtszitting waarop het hof van beroep enkel het onderzoek van de zaak heeft uitgesteld zonder ze te behandelen”; Cass. 18 september 2001, AR P.99.1878.N, AC 2001, nr. 469; Cass. 7 februari 2001, AR P.00.1030.F, AC 2001, nr. 72: “Geen enkele wetsbepaling vereist dat, na wijziging van de samenstelling van het rechtscollege, uitdrukkelijk wordt vermeld dat de zaak ab initio is hervat; zulks kan blijken uit de stukken van de rechtspleging”.

Hof van Cassatie 27 oktober 2021 (P.21.0854.F), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211027.2F.10>

Trefwoorden: 1. EVRM – Art. 6.1 EVRM – Beginsel van onpartijdigheid van de rechter – Vroeger uitoefenen van een ander rechterlijk ambt

2. Hoger beroep – Strafverzwaring – Motivering – Omstandigheid dat het hof van beroep verschillende telastleggingen die deel uitmaken van het collectief misdrijf bewezen heeft verklaard, terwijl de beklagde hiervan in eerste aanleg was vrijgesproken

Samenvatting: 1. Het bijkomstig karakter van die enige tussenkomt laat niet toe om ze te beschouwen als een handeling waarmee raadsheer B.M. voorafgaandelijk zou hebben kennisgenomen van de zaak zoals bedoeld in artikel 292 Gerechtelijk Wetboek.

Het gaat evenmin om een tussenkomt waarvan de betekenis van die aard is dat ze van een mening of een begin van vooringenomenheid kan doen blijken die de onafhankelijkheid van de betrokkene in het gedrang zou kunnen brengen uit vrees een beslissing te herroepen.

2. Geen enkele wetsbepaling verbiedt dat de appelrechter de straf verzwaart die wegens een collectief misdrijf door eenheid van opzet werd opgelegd, wanneer hij die verzwarende motiveert met de vaststelling dat het hof van beroep verschillende telastleggingen die deel uitmaken van dat collectief misdrijf bewezen heeft verklaard, terwijl de beklaagde hiervan in eerste aanleg was vrijgesproken.

Hof van Cassatie 27 oktober 2021 (P.21.0283.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211027.2F.3>

Trefwoorden: Herhaling - Voortdurend misdrijf - Veroordeling - Instandhouding van de feitelijke toestand - Nieuwe vervolgingen - Wettelijke herhaling

Samenvatting: Een veroordeling in staat van wettelijke herhaling wegens een voortdurend misdrijf dat door de instandhouding van een feitelijke toestand wordt voortgezet, is wettig wanneer de eerste beslissing die de grondslag vormt van de herhaling in kracht van gewijsde is getreden voor het einde van de strafbare periode die in het kader van de tweede vervolging in aanmerking wordt genomen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 683.

Hof van Cassatie 24 november 2021 (P.21.1021.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211124.2F.4>

Trefwoorden: Opzettelijke brandstichting - Bewoond gebouw - Vermoeden van aanwezigheid van personen - Art. 510 Strafwetboek

Samenvatting: Het in artikel 510 Strafwetboek bedoelde misdrijf vormt een misdrijf dat tegen zowel personen als eigendommen is gericht; hoewel dat misdrijf vereist dat een of meer personen daadwerkelijk ter plaatse aanwezig waren op het ogenblik dat de brand werd gesticht, hoeft de dader daar niet van op de hoogte te zijn geweest; hij had hun aanwezigheid enkel moeten kunnen vermoeden (zie concl. OM in Pas. 2021, nr°742).

Hof van Cassatie 5 januari 2022 (P.21.1312.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220105.2F.1>

Trefwoorden: Verkrachting - Verkrachting met de omstandigheid dat de schuldige tot degenen behoort die over het slachtoffer gezag hebben - Verzwaring van de minimumstraf - Correctionalisering met aanneming van verzachtende omstandigheden

Samenvatting: De misdaad van verkrachting met de omstandigheid dat de schuldige tot degenen behoort die over het slachtoffer gezag hebben, is krachtens de artikelen 375, derde lid, en 377, vijfde lid, Strafwetboek, strafbaar met een gevangenisstraf van ten minste zeven jaar, maar is de duur van de correctionele gevangenisstraf krachtens artikel 25, tweede lid, Strafwetboek ten hoogste vijf jaar indien die misdaad gecorrectionaliseerd werd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 5.

Hof van Cassatie 14 maart 2023 (P.22.1525.N), *NC* 2023, afl. 5.

Hyperlink:

Trefwoorden: Straftoemeting - Feitelijke omstandigheden die in aanmerking worden genomen voor strafbepaling – Misdrijf waarvoor beklaagde niet vervolgd wordt – Rechter mag dit bij straftoemeting betrekken voor zover hij niet vaststelt dat beklaagde zich aan die feiten schuldig heeft gemaakt – Vermoeden van onschuld

Samenvatting: De rechter mag voor de strafbepaling rekening houden met alle feitelijke omstandigheden die een licht werpen op de feiten en de persoonlijkheid van de dader, mits hij het vermoeden van onschuld niet miskent. Hij mag dus een feit dat als een misdrijf kan worden omschreven, maar waarvoor de beklaagde niet vervolgd wordt, betrekken voor zover hij niet vaststelt dat de beklaagde zich aan die feiten schuldig heeft gemaakt.

Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.22.1538.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230905.2N.13>

Trefwoorden: Werkstraf – Weigering – Motivering

Samenvatting: Volgens de artikelen 37quiquies, § 3, tweede lid, en 37octies, § 3, tweede lid, Strafwetboek moet de rechter die weigert een door de beklaagde gevraagde werkstraf of autonome probatiestraf uit te spreken zijn beslissing met redenen omkleden; de rechter kan de weigering van een verzoek om een werkstraf of een autonome probatiestraf regelmatig met redenen omkleden door opgave van de redenen die het opleggen van een andere straf dan de werkstraf of de autonome probatiestraf verantwoorden (1) ; wel is vereist dat uit de beslissing blijkt dat de rechter het verzoek om een werkstraf of een autonome probatiestraf in aanmerking heeft genomen (2). (1) Cass. 25 januari 2022, AR P.21.1270.N, AC 2022, nr. 58. (2) Cass. 18 april 2023, AR P.22.1748.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 14 november 2021, AR P.21.0872.N, AC 2021, nr. 553, T. Strafr. 2021, 387 noot P. HOET.

Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.23.0549.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230905.2N.3>

Trefwoorden: 1. Hoger beroep – Grievenschrift niet tijdig ingediend – Gevolg

2. Art. 6.1 EVRM – Recht op toegang tot de rechter – Instellen van rechtsmiddel is afhankelijk van enkele voorwaarden – Geen schending indien wettig doel en redelijke verantwoording

3. Hoger beroep – Afhankelijk van tijdig indienen grievenschrift – Doel – Wettig doel en redelijke verantwoording

4. Hoger beroep – Afhankelijk van tijdig indienen grievenschrift - Gedetineerde beklaagde stelt zelf hoger beroep in door het afleggen van een verklaring aan de gevangenisdirecteur – Bijgestaan door een raadsman – Informatieplicht overheid

5. Hoger beroep – Vervallen verklaard – Geen ambtshalve grieven

6. Hoger beroep – Afhankelijk van tijdig indienen grievenschrift - Gedetineerde beklaagde stelt zelf hoger beroep in door het afleggen van een verklaring aan de gevangenisdirecteur – Bijgestaan door een raadsman – Informatieplicht overheid – Beoordeling rechter

Samenvatting: 1. Uit de artikelen 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering en artikel 1, eerste lid, van de wet van 25 juli 1893 volgt dat het appelgerecht, behoudens overmacht, in beginsel verplicht is om het hoger beroep van een gedetineerde beklaagde die heeft nagelaten tijdig een grievenschrift in te dienen, vervallen te verklaren (1). (1) Cass. 20 oktober 2020, AR P.19.1255.N, AC 2020, nr. 645, RW 2021-22, 518. Zie alg. S. VAN OVERBEKE, “Verzet en hoger beroep in strafzaken na de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie (Potpourri II), tweede deel”, RW 2015-16, 1442-1459; E. VAN DOOREN, “De grievenopgave bij het instellen van hoger beroep: onfortuinlijke dichotomie?”, in 50 jaar Gerechtig Wetboek: wat nu? Hommage aan E. Krings en M. Storme, Larcier, 2018, 729-755; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 1423-1426; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1706-1722; S. VAN OVERBEKE, Grievensstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, p. 243.

2. Het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht van toegang tot de rechter, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, belet de lidstaten niet het instellen van rechtsmiddelen afhankelijk te maken van voorwaarden, voor zover die voorwaarden een wettig doel dienen en er een redelijke verantwoording bestaat tussen de opgelegde voorwaarden en het nagestreefde doel; die voorwaarden mogen niet ertoe leiden dat het recht op het instellen van het rechtsmiddel in de kern wordt aangetast (1). (1) Cass. 12 oktober 2021, AR P.21.0937.N, AC 2021, nr. 635; Cass. 3 mei 2017, AR P.17.0145.F, AC 2017, nr. 305, met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE, op datum in Pas.; Cass. 18 april 2017, AR P.17.0087.N, AC 2017, nr. 263; Cass. 28 februari 2017, AR P.16.1177.N, AC 2017, nr. 141, met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS.

3. Met de verplichting voor de appellant op straffe van verval van het hoger beroep de grieven tegen de beroepen beslissing kenbaar te maken, beoogt de wetgever een doelmatigere behandeling van de strafzaken in hoger beroep, het vermijden van nutteloze werklast en kosten door het niet langer voorleggen van niet-betwiste beslissingen aan het appelgerecht en ten slotte de tegenpartijen en het appelgerecht in de gelegenheid te stellen te bepalen van welke beslissingen de appellant de hervorming wenst; die verplichting, alsook de duidelijk in artikel 204 Wetboek van Strafvordering bepaalde verplichting om binnen de appeltermijn de grieven schriftelijk in te dienen zodat snel zekerheid bestaat over de draagwijdte van het hoger beroep, dienen een wettig doel, respecteren een redelijke verhouding tussen de opgelegde beperkingen en het nagestreefde doel en tasten het recht op hoger beroep in de kern niet aan; de loutere omstandigheid dat een gedetineerde beklaagde zelf het hoger beroep instelt, laat niet toe anders te oordelen (1). (1) Cass. 15 maart 2022, AR P.21.1649.N, AC 2022, nr. 194; Cass. 12 oktober 2021, AR P.21.0937.N, AC 2021, nr. 635.

4. Uit artikel 6.1 EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter en op een daadwerkelijk rechtsmiddel, volgt dat het appelgerecht een vervallenverklaring van het hoger beroep enkel mag uitspreken indien het redelijkerwijze kan aannemen dat een gedetineerde beklaagde, die zelf hoger beroep heeft ingesteld door het afleggen van een verklaring aan de gevangenisdirecteur of zijn afgevaardigde, op de hoogte was of kon zijn van de verplichting om tijdig een grievenschrift in te dienen; indien de gedetineerde beklaagde op het ogenblik van het instellen van het hoger beroep of tijdens de in artikel 203, § 1, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn wordt bijgestaan door een raadsman, kan er redelijkerwijze worden aangenomen dat die raadsman hem ter zake heeft voorgelicht; uit artikel 6.1 EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter en op een daadwerkelijk rechtsmiddel volgt voor de overheid in de regel niet de verplichting om een beklaagde die tijdens de procedure in eerste aanleg werd bijgestaan door een raadsman en die kennis heeft gekregen van de beroepen beslissing, alle vormvereisten voor het hoger beroep tegen die beslissing, waaronder de voorgeschreven verplichting om tijdig nauwkeurig bepaalde grieven in te dienen, ter kennis te brengen of toe te lichten; dat geldt ook voor de griffie van de gevangenis die aan de gedetineerde beklaagde een in te vullen grievenformulier ter beschikking stelt (1). (1) Cass. 31 mei 2022, AR P.22.0182.N, AC 2022, nr. 387; Cass. 15 maart 2022, AR P.21.1649.N, AC 2022, nr. 194; Cass. 18 januari 2022, P.21.1294.N, AC 2022, nr. 39, met concl. OM, T. Strafr. 2022, 101.

5. De appelrechter kan op het enkel hoger beroep van een beklaagde geen door artikel 210 Wetboek van Strafvordering bedoelde grieven ambtshalve aanvoeren indien hij dit hoger beroep op grond van artikel 204, eerste lid, Wetboek van Strafvordering vervallen verklaart (1). (1) Cass. 3 maart 2020, AR P.19.1171.N, AC 2022, nr. 159; Cass. 17 november 2017, AR P.17.0892.N, AC 2017, nr. 620; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 191.

6. Het appelgerecht oordeelt onaantastbaar op grond van de concrete gegevens van de zaak of de gedetineerde beklaagde op de hoogte was of kon zijn van de verplichting om tijdig een grievenschrift in te dienen; het Hof gaat wel na of dat gerecht uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.23.0791.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230905.2N.10>

Trefwoorden: Gerechtskosten – Procedure voor de feitenrechter

Samenvatting: Uit de artikelen 162, laatste zin, Wetboek van Strafvordering en artikel 4, § 3, Wet Bijdrage Juridische Tweedelijsbijstand volgt dat indien een beklaagde aanvoert dat hij juridische tweedelijsbijstand geniet, de rechter hem slechts kan veroordelen tot betaling van de bijdrage als bedoeld door artikel 4, § 3, Wet Bijdrage Juridische Tweedelijsbijstand indien hij vaststelt dat de in die bepaling opgenomen vrijstellingsregeling niet van toepassing is.

Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.23.0532.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230905.2N.9>

Trefwoorden: Mensenhandel - Winstoogmerk

Samenvatting: Winstoogmerk is een wezenlijk constitutief bestanddeel van het misdrijf mensensmokkel als bedoeld in artikel 77bis, eerste lid, Strafwetboek, zodat de rechter voor elk feit van mensensmokkel dat hij bewezen verklaart het bestaan van dat constitutief bestanddeel bij de beklaagde moet vaststellen (1) ; dit houdt echter niet in dat de rechter die de beklaagde schuldig verklaart aan meerdere feiten van mensensmokkel, gepleegd met eenzelfde modus operandi waaruit het winstoogmerk van de beklaagde blijkt, voor elk specifiek feit en elk individueel slachtoffer dat verder ter sprake wordt gebracht nogmaals moet vermelden waarin dat winstoogmerk bestond of hoe de beklaagde dat winstoogmerk beoogde te realiseren. (1) Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1292.N, AC 2022, nr. 86; G. VERMEULEN en L. ARNOU, "Nieuwe Belgische strafwetgeving tegen mensenhandel, mensensmokkel en huisjesmelkerij. Context en verkenning van de Wet van 10 augustus 2005", in XXXIIste Postuniversitaire cyclus Willy Delva Strafrecht en strafprocesrecht 2005-2006, p. 73; C. MACQ, Droit pénal et lutte contre les migrations irrégulières, Die Keure 2021, p. 45 en 115-116.

Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.23.0703.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230905.2N.9>

Trefwoorden: Taalwet Gerechtszaken – Vraag om verwijzing – Beoordeling rechter

Samenvatting: Krachtens artikel 23, tweede en vierde lid, Taalwet Gerechtszaken heeft een beklaagde die alleen Frans kent of zich gemakkelijker in die taal uitdrukt, in beginsel het recht om de verwijzing te vragen naar een gerecht waar de rechtspleging in het Frans

geschiedt (1); indien de rechter vaststelt dat de beklaagde niet voldoet aan de voorwaarde dat hij alleen Frans kent of zich gemakkelijker in die taal uitdrukt, moet hij het verzoek om taalverwijzing afwijzen; indien blijkt dat de beklaagde wel aan deze voorwaarde voldoet, kan de rechter het verzoek om taalverwijzing slechts afwijzen indien hij vaststelt dat er omstandigheden van de zaak zijn die maken dat niet op het verzoek moet worden ingegaan; dit veronderstelt dat er objectiveerbare omstandigheden zijn, eigen aan de zaak, die maken dat het aangewezen is dat de rechter de zaak zelf beoordeelt; de rechter oordeelt onaantastbaar of aan de vermelde voorwaarde is voldaan en of er dergelijke objectiveerbare omstandigheden eigen aan de zaak zijn; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (2). (1) Cass. 22 september 2020, AR P.20.0424.N, AC 2020, nr. 563, T. Strafr. 2021, 34; Cass. 15 oktober 2019, AR P.19.0615.N, AC 2019, nr. 523. (2) Cass. 9 juni 2020, AR P.20.0501.N, arrest niet gepubliceerd, T. Strafr. 2021, 30; Cass. 19 november 2019, AR P.19.0758.N, AC 2019, nr. 607; Cass. 15 oktober 2019, AR P.19.0615.N, AC 2019, nr. 523.

Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.23.0556.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230905.2N.4>

Trefwoorden: Beoordeling schuld – In dubio pro re – Bestaan van twijfel wegens het onvoldoende vaststaan van de feiten – Rechter is niet verplicht te veroordelen

Samenvatting: Geen enkele internationale bepaling verplicht de rechter ertoe om een beklaagde over wiens schuld hij twijfelt wegens het onvoldoende vaststaan van de feiten, te veroordelen (1); het speelt daarbij geen rol dat die twijfel mee in de hand is gewerkt door het tijdsverloop sedert de feiten of dat de verklaringen van het slachtoffer een zekere coherentie en geloofwaardigheid hebben, dan wel worden ondersteund door zekere dossier-elementen. (1) Over het beginsel dat twijfel in het voordeel speelt van de beklaagde (in dubio pro reo) Cass. 7 december 2022, AR P.22.1052.F, AC 2022, nr. 801; Cass. 28 maart 2012, AR P.11.0202.F, AC 2012, nr. 200, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; B. DEJEMEPPE, “La présomption d'innocence entre réalité et fiction”, in Liber amicorum Paul Martens. L'humanisme dans la résolution des conflits. Utopie ou réalité?, Larcier, 2007, 17-40; P. DUINSLAEGER, “Het vermoeden van onschuld” (deel 1), RW 2017-18, 643-663; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 24-30; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2022, 767-771; F. KUTY, Justice pénale et droits de l'homme, Vol.2, Larcier, 2023, 1722-1723 en 1818-1822.

Hof van Cassatie 12 september 2023 (P.23.1763.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230912.2N.15>

Trefwoorden: Pandemiewet – Misdrijf – Soort – Verjaring

Samenvatting: De aard van de door artikel 6 Pandemiewet van 14 augustus 2021 bedoelde misdrijven wordt bepaald door de straf die de rechter oplegt; uit de artikelen 1 en 38 Strafwetboek volgt dat indien de rechter een geldboete oplegt van minder dan 26 euro en dus een politiestraf, dit misdrijf een overtreding is en indien de rechter een geldboete oplegt van 26 euro of meer en dus een correctionele straf, dit misdrijf een wanbedrijf is (1). (1) Zie concl. OM.

Wanneer de wet voor een misdrijf als minimumstraf een politiestraf bepaalt en als maximumstraf een correctionele straf, dan kan het misdrijf dat bij toepassing van die wet wordt bestraft met een politiestraf niet worden beschouwd als een wanbedrijf dat in een overtreding wordt omgezet in de zin van artikel 21, eerste lid, 5°, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, maar houdt dit misdrijf een overtreding in zoals bedoeld door artikel 21, eerste lid, 6°, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering; de omstandigheid dat de rechter hierbij verzachtende omstandigheden in aanmerking neemt, doet hieraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

Hof van Cassatie 12 september 2023 (P.23.1134.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230912.2N.12>

Trefwoorden: 1. Bescherming van de maatschappij – Internering – Onmiddellijke opsluiting

2. Bescherming van de maatschappij – Internering – Verweer – Minder verregaande schermingsmaatregelen – Beoordeling

Samenvatting: 1. Volgens artikel 10 Interneringswet kan ingeval van internering, indien de geïnterneerde niet of niet meer aangehouden is, de rechter de onmiddellijke opsluiting van de betrokkene bevelen indien te vrezen is dat hij zich aan de uitvoering van de veiligheidsmaatregel zou trachten te onttrekken of indien te vrezen is dat hij een ernstig en onmiddellijk gevaar voor de fysieke of psychische integriteit van derden of voor hemzelf zou vormen en die beslissing moet nader aangeven welke omstandigheden die vrees wettigen; eens de beslissing tot internering definitief is, beslist de kamer voor bescherming van de maatschappij als gespecialiseerd en multidisciplinair rechtscollege volgens de in de Interneringswet bepaalde procedures op korte termijn en vervolgens periodiek over de wijze van tenuitvoerlegging van de interneringsbeslissing en zij kan beslissen tot plaatsing van de geïnterneerde, in voorkomend geval gepaard gaande met uitgaansvergunningen, verlof of beperkte detentie, tot de toekenning van elektronisch toezicht, tot de toekenning van invrijheidstelling op proef, tot de toekenning van een vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overlevering en tot de definitieve invrijheidstelling, mits daartoe voldaan is aan de wettelijk bepaalde voorwaarden, zodat een interneringsbeslissing zelf niet noodzakelijk een vrijheidsberoving van een geïnterneerde impliceert (1). (1) Cass. 24 november 2020, AR P.20.0881.N, AC 2020, nr. 718.

2. Indien hij tegen wie een interneringsmaatregel wordt gevorderd, aanvoert dat minder verregaande beschermingsmaatregelen kunnen volstaan ter bescherming van het individueel of publiek belang, dan moet de rechter dit verweer beantwoorden; de rechter

oordeelt onaantastbaar of die minder verregaande beschermingsmaatregelen kunnen volstaan ter bescherming van het individueel of publiek belang maar de rechter dient rekening te houden met de wettelijke voorwaarden voor het opleggen van minder verregaande beschermingsmaatregelen.

Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.0492.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.3>

Trefwoorden: Seksismewet - Moreel element - Vereisten om als misdrijf te worden aangemerkt - Openbaarheid - Zie ook Genderwet

Samenvatting: Het moreel element van het misdrijf bepaald in artikel 2 Seksismewet bestaat in het opzet om misprijzen voor een bepaalde persoon te uiten of die persoon als minderwaardig te beschouwen, wetende dat het gebaar of de handeling van aard is om ernstige schade toe te brengen aan de waardigheid van die persoon; bij afwezigheid van specifieke betwisting die daarover bij conclusie is gevoerd, moet de rechter dat opzet niet uitdrukkelijk of in welbepaalde bewoordingen bewezen verklaren; dat opzet kan bovendien blijken uit feitelijke elementen die de rechter vermeldt, zoals de aard en de context van bepaalde gezegden van de dader, die redelijkerwijze voor geen andere uitlegging vatbaar zijn (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

Om strafbaar te zijn, moeten de in artikel 2 Seksismewet beschreven gedragingen voldoen aan het openbaarheidsvereiste bepaald in artikel 444 Strafwetboek; dat artikel vereist in zijn tweede en derde lid dat de telastlegging geschiedt, hetzij in openbare bijeenkomsten of plaatsen, hetzij in tegenwoordigheid van verscheidene personen, in een plaats die niet openbaar is, maar toegankelijk voor een aantal personen die het recht hebben er te vergaderen of ze te bezoeken; bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie dient de rechter niet uitdrukkelijk te motiveren waarom hij bij de toepassing van artikel 2 Seksismewet het openbaarheidsvereiste van artikel 444 Strafwetboek vervuld acht; in dat geval kunnen de feitelijke omstandigheden op grond waarvan aan dit vereiste is voldaan, bovendien blijken uit de vaststellingen van de rechter (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

Artikel 27, 3° en 4°, Genderwet vereist eenzelfde openbaarheid als artikel 2 Seksismewet, dat in zijn tweede en derde lid vereist dat de telastlegging geschiedt, hetzij in openbare bijeenkomsten of plaatsen, hetzij in tegenwoordigheid van verscheidene personen, in een plaats die niet openbaar is, maar toegankelijk voor een aantal personen die het recht hebben er te vergaderen of ze te bezoeken; bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie dient de rechter niet uitdrukkelijk te motiveren waarom hij het openbaarheidsvereiste van artikel 444 Strafwetboek vervuld acht; in dat geval kunnen de feitelijke omstandigheden op grond waarvan aan dit vereiste is voldaan, bovendien blijken uit de vaststellingen van de rechter (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.1284.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.19>

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Onmiddellijke aanhouding – Soort beslissing

Samenvatting: De beslissing waarbij bij toepassing van artikel 33, § 2, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet de onmiddellijke aanhouding wordt bevolen, is geen beslissing die losstaat van de veroordelende beslissing zelf, maar die integendeel ermee samengaat en die er een geheel mee vormt; dat over de vordering tot onmiddellijke aanhouding overeenkomstig artikel 33, § 2, derde lid, Voorlopige Hechteniswet wordt beslist na een afzonderlijk debat onmiddellijk na de uitspraak van de straf doet aan die regel geen afbreuk; de ongedaanverklaring van een verzet houdt in dat dit verzet als vervallen wordt beschouwd en dat het verstekvonnis waartegen het verzet was gericht onaangetast blijft en volle kracht herwint; daaruit volgt dat ingeval van een ongedaanverklaring van het tegen een verstekvonnis ingesteld verzet dat de grondslag vormde voor een beslissing tot onmiddellijke aanhouding, de beslissing tot onmiddellijke aanhouding niet vervalt maar uitwerking blijft hebben (1). (1) Zie gelijkluidende concl. OM.

Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.0829.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.12>

Trefwoorden: Redelijke termijn - Beoordeling - Soorten misdrijven: Aflopend, Voortgezet & Voortdurend

Samenvatting: Volgens artikel 6.1 EVRM heeft eenieder bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolging recht op een behandeling van zijn zaak binnen een redelijke termijn; die bepaling strekt ertoe te vermijden dat een beklaagde te lang in onzekerheid leeft over het lot van de tegen hem ingestelde strafvervolging; aanvangspunt voor de berekening van de redelijke termijn is het tijdstip waarop een persoon het voorwerp uitmaakt van een beschuldiging, dit is het ogenblik dat hij in verdenking is gesteld of door kennisname van enige andere daad van het opsporings- of gerechtelijk onderzoek onder de dreiging leeft van een strafvervolging, waardoor hij verplicht is bepaalde maatregelen te nemen om zich te verdedigen tegen de beschuldiging (1); indien een strafvervolging tegen een beklaagde meerdere gedurende een zekere tijdsperiode gepleegde misdrijven tot voorwerp heeft, waarvan de rechter aanneemt dat ze werden gepleegd met eenzelfde misdadig opzet, vangt de redelijke termijn aan op het ogenblik waarop de beklaagde voor één of meerdere van die misdrijven wordt beschuldigd (2); hoewel de rechter bij de beoordeling van de redelijkheid van het tijdsverloop het gegeven dat een beklaagde gedurende een zekere tijdsperiode meerdere misdrijven heeft gepleegd in aanmerking kan nemen als een element dat de strafvervolging complex of complexer maakt of als een gedraging van de beklaagde die de voortgang van de vervolging beïnvloedt, verzet artikel 6.1 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, zich ertegen dat in een dergelijk geval de rechter aanneemt dat de redelijke termijn slechts een aanvang neemt op het einde van de incriminatieperiode van één of meer van de bewezen verklaarde misdrijven en dit ongeacht het tijdstip waarop de beklaagde voor één of voor meerdere van de misdrijven werd beschuldigd (3). (1) Cass. 17 november 2020, AR P.20.0884.N, AC 2020, nr. 704, met concl. van advocaat-generaal D. SCHOETERS, RW 2021-22, 1189; Cass. 13 februari 2018, AR P.17.0610.N, AC 2018, nr. 96; Cass. 23 mei 2017, AR P.17.0186.N, AC 2017,

nr. 347, met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS, NC 2017, 562 noot J. MEESE; Cass. 12 januari 2016, AR P.15.0514.N, AC 2016, nr. 22; EHRM 27 november 2007, Hamer t/België, RABG 2008, 419 noot F. VAN VOLSEM; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 51-52. (2) Cass. 13 februari 2018, AR P.17.0610.N, AC 2018, nr. 96; Cass. 23 mei 2017, AR P.17.0186.N, AC 2017, nr. 347, met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS, NC 2017, 562 noot J. MEESE. (3) Cass. 13 februari 2018, AR P.17.0610.N, AC 2018, nr. 96; Cass. 23 mei 2017, AR P.17.0186.N, AC 2017, nr. 347, met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS, NC 2017, 562 noot J. MEESE.

Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.1035.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.16>

Trefwoorden: Hoger beroep – Zwaardere straf – Eenparigheid – Vaststelling toestand van wettelijke herhaling

Samenvatting: Uit artikel 211bis Wetboek van Strafvordering volgt dat eenstemmigheid enkel is vereist wanneer de rechter in hoger beroep een veroordeling uitspreekt nadat de eerste rechter de beklaagde had vrijgesproken, of een zwaardere straf uitspreekt; de door artikel 56, tweede lid, Strafwetboek bedoelde toestand van wettelijke herhaling is geen bestanddeel van de telastlegging waarop de strafvordering betrekking heeft, maar slechts een persoonlijke omstandigheid die eigen is aan de dader van het misdrijf en die alleen een invloed heeft of kan hebben op de straf of de uitvoering ervan (1); wanneer de rechter in hoger beroep voor het eerst de toestand van wettelijke herhaling als bedoeld door artikel 56, tweede lid, Strafwetboek vaststelt en dezelfde straf uitspreekt als de eerste rechter, spreekt hij geen zwaardere straf uit (2). (1) Cass. 6 maart 2013, AR P.13.0014.F, AC 2013, nr. 150, RABG 2014, 43 noot A. DE SLOOVERE, RW 2013-14, 1503. (2) Cass. 15 december 2015, AR P.15.1225.N, AC 2015, nr. 754, RW 2016-17, 950; Cass. 11 februari 2015, AR P.14.1706.F, AC 2015, nr. 101; Cass. 12 mei 1998, AR P.98.0485.N, AC 1998, nr. 246; F. DERUYCK en F. DE WAEL, “De voor het eerst door de appelrechters vastgestelde staat van wettelijke herhaling in de rechtspraak van het Hof van Cassatie”, NC 2019, 509-513.

Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.0854.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.4>

Trefwoorden: Straf – Geldboete – Precaire financiële toestand van de beklaagde

Samenvatting: Uit de artikelen 163, derde lid, en 195, tweede lid, tweede zin, Wetboek van Strafvordering volgt weliswaar dat de rechter bij het bepalen van het bedrag van de geldboete en het effectieve gedeelte ervan de door de beklaagde ingeroepen elementen betreffende zijn sociale toestand moet betrekken, alsook de documenten in aanmerking moet nemen die de beklaagde heeft overgelegd met betrekking tot zijn preciaire financiële toestand, maar niet dat de rechter in zijn beslissing deze gegevens of documenten moet vermelden of aangeven op welke wijze zij de bepaling van het bedrag van de geldboete en

het effectieve gedeelte ervan hebben beïnvloed, behoudens bij daartoe strekkende conclusie (1); indien een beklaagde voor het appelgerecht slechts heeft aangevoerd dat de eerste rechter bij het opleggen van de geldboetes te weinig rekening heeft gehouden met zijn precare financiële toestand, zonder daarover concrete gegevens aan te voeren betreffende zijn financiële situatie, dient het appelgerecht een dergelijk onnauwkeurig verweer niet te beantwoorden. (1) Cass. 4 april 2023, AR P.23.0072.N, AC 2023, nr. 258; Cass. 27 oktober 2020, AR P.20.0678.N, AC 2020, nr. 663; Cass. 2 mei 2017, AR P.16.1011.N, AC 2017, nr. 302.

Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.0723.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.6>

Trefwoorden: 1. Bewijs – Art. 8.1.9° en 8.29 BW feitelijk vermoeden

2. Uitstel – Probatie-uitstel – Herroeping – Beoordeling rechter

Samenvatting: 1. De artikelen 8.1.9° en 8.29 Burgerlijk Wetboek over het feitelijk vermoeden zijn niet van toepassing op de bewijsregeling in strafzaken (1). (1) Cass. 31 januari 2023, AR P.22.0392.N, AC 2023, nr. 78.

2. Artikel 14, § 2, eerste lid, Probatielwet bepaalt dat het probatie-uitstel kan worden herroepen indien degene voor wie die maatregel is genomen de opgelegde voorwaarden niet naleeft; de gedeeltelijke of gehele niet-naleving van één voorwaarde of meerdere voorwaarden die aan de veroordeelde kan worden verweten, kan een herroeping van het probatie-uitstel verantwoorden; de rechter die moet beslissen over een herroepingsvordering oordeelt onaantastbaar of de veroordeelde een voorwaarde gedeeltelijk of geheel niet heeft nageleefd en of die niet-naleving hem kan worden verweten; bij die beoordeling kan de rechter het doel van de opgelegde voorwaarde betrekken en moet de voorwaarde in haar geheel worden gelezen; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.0482.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.1>

Trefwoorden: Deelneming – Algemeen – Verdovende middelen – Teelt en verkoop van verdovende middelen

Samenvatting: Artikel 66, derde lid, Strafwetboek stelt deelneming aan een misdaad of wanbedrijf strafbaar, met name wanneer de beklaagde door enige daad tot de uitvoering zodanige hulp heeft verleend dat de misdaad of het wanbedrijf zonder zijn bijstand niet had kunnen worden gepleegd; behoudens in hier niet toepasselijke gevallen kan alleen een positieve daad die aan de uitvoering van het misdrijf voorafgaat of ermee samengaat,

dergelijke deelneming aan een misdaad of een wanbedrijf opleveren; voor de toepassing van deze bepaling is vereist dat de verstrekte hulp of bijstand wetens en willens werd verleend en dat deze hulp of bijstand noodzakelijk is, zonder dat het daarbij van belang is of die hulp of bijstand groot of klein is; het is niet vereist dat deze deelnemingsgedraging gericht is op alle constitutieve bestanddelen van het hoofdmisdrijf; hieruit volgt dat met eenzelfde hulp of bijstand aan verschillende misdrijven kan worden deelgenomen in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek; een daad van deelneming aan het misdrijf van de teelt van verdovende middelen kan een daad van deelneming vormen van het misdrijf van de verkoop van die verdovende middelen; de rechter oordeelt onaantastbaar of de verstrekte hulp of bijstand al dan niet noodzakelijk is en of deze wetens en willens werd verleend voor de verschillende misdrijven, waaraan hij de deelnemers schuldig verklaart; het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.0382.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.24>

Trefwoorden: 1. Redelijke termijn – Overschrijding – Gevolg

2. KI – Controle regelmatigheid bijzondere opsporingsmethoden – Observatie – Motivering

3. Bijzondere opsporingsmethoden – Regelmatigheid – Beslissing onderzoeksgerecht – Rechtsmacht vonnisgerecht – Art. 189ter Sv.

Samenvatting: 1. Enkel wanneer de overschrijding van de redelijke termijn leidt tot een onherstelbare aantasting van het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces van de beklaagde, kan die overschrijding de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering ten aanzien van die beklaagde tot gevolg hebben; is dat niet het geval, dan kan de vonnisrechter het leed dat de beklaagde ondervindt als gevolg van de overschrijding van de redelijke termijn compenseren door zich op grond van artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering te beperken tot een veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring of tot het opleggen van een straf die lager kan zijn dan de wettelijke minimumstraf.

2. De kamer van inbeschuldigingstelling die op grond van artikel 235ter, § 1, Wetboek van Strafvordering wordt gevorderd de regelmatigheid te onderzoeken van de bijzondere opsporingsmethode observatie die in het kader van een gerechtelijk onderzoek of in het daaraan voorafgaand opsporingsonderzoek werd toegepast, moet dat onderzoek uitvoeren aan de hand van het vertrouwelijk dossier en van de stukken die aan het open dossier zijn gevoegd overeenkomstig artikel 47septies Wetboek van Strafvordering; behoudens bij in een conclusie aangevoerde betwisting moet die kamer niet specifiek opgeven op welke observaties haar regelmatigheidsonderzoek betrekking heeft, noch moet zij uitdrukkelijk vaststellen dat zij de beschikking had over het ganse strafdossier (1). (1) Cass. 24 maart 2020, AR P.19.1217.N, arrest niet gepubliceerd.

3. Een vonnisgerecht heeft geen rechtsmacht om de regelmatigheid van de beslissing van een onderzoeksgerecht rechtstreeks of onrechtstreeks te onderzoeken of te beoordelen; eens de kamer van inbeschuldigingstelling de toepassing van de bijzondere opsporingsmethode observatie heeft gecontroleerd, bindt haar beslissing het vonnisgerecht, onder voorbehoud van de toepassing van artikel 189ter, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, dat bepaalt: “De rechtbank kan, op basis van concrete gegevens, die pas aan het licht zijn gekomen na de controle van de kamer van inbeschuldigingstelling krachtens artikel 235ter, hetzij ambtshalve, hetzij op vordering van het openbaar ministerie, hetzij op verzoek van de beklaagde, de burgerlijke partij of hun advocaten, de kamer van inbeschuldigingstelling gelasten de controle over de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden observatie, infiltratie en burgerinfiltratie uit te oefenen met toepassing van artikel 235ter” (1). (1) Cass. 14 februari 2023, AR P.22.1547.N, AC 2023, nr. 115, NC 2023, 229; Cass. 18 april 2017, AR P.17.0108.N, AC 2017, nr. 265; Cass. 28 mei 2014, AR P.14.0424.F, AC 2014, nr. 386 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 16 februari 2010, AR P.10.0012.N, AC 2010, nr. 104 met concl. van advocaat-generaal M. TIMPERMAN.

Hof van Cassatie 26 september 2023 (P.23.0586.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230926.2N.1>

Trefwoorden: Misdrijf – Deelneming – Moord

Samenvatting: De schuldigverklaring als mededader in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek vereist dat de mededader zijn medewerking verleent aan de misdaad of het wanbedrijf op een in die bepaling bedoelde wijze, hij weet dat hij zijn medewerking aan die misdaad of dat wanbedrijf verleent en hij het opzet heeft aan die misdaad of dat wanbedrijf zijn medewerking te verlenen; voor een schuldigverklaring als deelnemer in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek aan een poging tot moord is niet vereist dat de deelnemer zelf de levensbedreigende handeling stelt maar volstaat het dat de betrokkene een noodzakelijke hulp aan dit misdrijf verleent, kennis heeft van alle omstandigheden die maken dat de feiten een poging tot moord inhouden en dat hij het opzet heeft zijn medewerking aan die moordpoging te verlenen waarbij de rechter onaantastbaar in feite oordeelt of de verstrekte hulp of bijstand al dan niet noodzakelijk is (1). (1) Cass. 15 november 2022, AR P.22.0952.N, AC 2022, nr. 732; Cass. 3 december 2013, AR P.13.1366.N, AC 2013, nr. 653.

Hof van Cassatie 26 september 2023 (P.23.0654.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230926.2N.1>

Trefwoorden: Onderzoek – Verhoor – Begrip – Gestandaardiseerde vragenlijst voor beperkte informatieverzameling

Samenvatting: Een verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering is de geleide ondervraging over misdrijven die een in dat artikel bedoelde persoon ten laste kunnen worden gelegd, door een daartoe bevoegd persoon, vastgelegd in een proces-verbaal in het kader van een opsporings- of gerechtelijk onderzoek, met als doel de waarheid te achterhalen; een gestandaardiseerde vragenlijst, waarin door middel van aan te kruisen keuzemogelijkheden of summier aan te vullen rubrieken, beperkte informatie wordt gevraagd, is geen verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering, zodat de in die bepaling vermelde formaliteiten niet moeten worden in acht genomen en dat die vragenlijst verband houdt met een misdrijf waarop gevangenisstraf staat of dat de vragenlijst werd ingevuld op het politiekantoor na uitnodiging van de betrokkene laat niet toe anders te oordelen (1). (1) Cass. 5 november 2019, AR P.19.0384.N, AC 2019, nr. 570; Cass 28 mei 2019, P.19.0127.N, AC 2019, nr. 330; Cass. 6 november 2018, AR P.18.0299.N, AC 2018, nr. 609; Cass. 18 september 2018, AR P.18.0180.N, AC 2018, nr. 476; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY, D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2017, pp.397-400.

Hof van Cassatie 3 oktober 2023 (P.23.0719.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231003.2N.2/NL>

Trefwoorden: Misdrijf – Deelneming – Vaststelling van deelnemingsvorm door de rechter

Samenvatting: Uit artikel 149 Grondwet volgt voor de rechter die een beklaagde schuldig verklaart als deelnemer aan een misdrijf, de verplichting om in de bewoordingen van de artikelen 66 of 67 Strafwetboek of in gelijkaardige bewoordingen de deelnemingsvorm vast te stellen die hij bewezen acht; het arrest dat de eiser schuldig verklaart als dader of mededader in de zin van artikel 66 Strafwetboek, maar nalaat in de bewoordingen van artikel 66 Strafwetboek of in gelijkaardige bewoordingen de deelnemingsvorm vast te stellen die het bewezen acht, is niet regelmatig met redenen omkleed (1). (1) Zie ook Cass. 5 december 1949, AC 1950, 202.

Hof van Cassatie 3 oktober 2023 (P.23.1017.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231003.2N.4/NL>

Trefwoorden: Benadeelde – Burgerlijke rechtsvordering – Burgerlijkepartijstelling – Mondelinge verklaring

Samenvatting: De benadeelde kan zich voor de strafrechter burgerlijke partij stellen door een louter mondelinge verklaring, waarvan akte wordt verleend op het proces-verbaal van de rechtszitting of melding wordt gemaakt in de rechterlijke beslissing; voor de regelmatigheid van een burgerlijke partijstelling is niet vereist dat een schriftelijke conclusie wordt ingediend (1). (1) R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Mechelen, Kluwer, 2014, p. 1247, nr. 3174.

Hof van Cassatie 3 oktober 2023 (P.23.1073.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231003.2N.11/NL>

Trefwoorden: Hoger beroep – Grieven – Nauwkeurig bepaald

Samenvatting: Indien een appellant in het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering bedoelde verzoekschrift of formulier louter een grief vermeldt, zonder daarbij een duidelijke eis, exceptie of verweer te formuleren, verplicht artikel 149 Grondwet de appelrechter niet om daarop te antwoorden.

Hof van Cassatie 3 oktober 2023 (P.23.0715.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231003.2N.3>

Trefwoorden: 1. Deelneming – Verdovende middelen – Invoer – Uithaling

2. Arrest – Motivering – Overname redenen van het beroepen vonnis

Samenvatting: 1. Het misdrijf invoer van verdovende middelen zoals strafbaar gesteld op grond van de Drugwet vereist dat de verdovende middelen daadwerkelijk worden overgebracht naar het Belgische grondgebied; bijgevolg is die invoer voltooid vanaf het ogenblik dat de verdovende middelen de Belgische grens overschrijden maar dat belet niet dat het welslagen van de invoer ook na die overschrijding nog een geheel van materiële handelingen kan vereisen, waaronder het uithalen van de verdovende middelen uit de containers waarin zij het land zijn ingevoerd; dergelijke handelingen kunnen zodanig cruciaal zijn voor het slagen van de invoer dat zij, mede gelet op de op het spel staande belangen en risico's, noodzakelijkerwijze vóór de invoer moeten zijn afgesproken zodat onder meer de handelingen die met deze uithaling gepaard gaan, daden van deelneming aan de invoer kunnen uitmaken (1). (1) Cass. 14 juni 2022, AR P.22.0276.N, AC 2022, nr. 415, www.juportal.be.

2. De appelrechter kan de schuldigverklaring van een beklaagde aan een telastlegging motiveren door de overname van de redenen van het beroepen vonnis die hij nog steeds passend acht om het voor hem gevoerde verweer te beantwoorden, ongeacht of die redenen worden bekritiseerd; de loutere omstandigheid dat de appelrechter voor die telastlegging in een andere tijdbepaling voorziet, doet daaraan geen afbreuk.

Hof van Cassatie 10 oktober 2023 (P.23.1156.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231010.2N.5/NL>

Trefwoorden: Verzet – Ongedaan verklaren – Voorwaarden – Kennis van de dagvaarding – Regelmatige betekening aan referentieadres is niet voldoende

Samenvatting: Uit artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering volgt dat de rechter een verzet maar ongedaan kan verklaren indien hij vaststelt dat vaststaat dat de partij die verzet doet, kennis had van de dagvaarding. Vereist wordt dat vaststaat dat de verzetdoende partij daadwerkelijk op de hoogte was van de dagvaarding in de procedure waarin hij verstek heeft laten gaan of minstens de kennisname van die dagvaarding niet bewust onmogelijk heeft gemaakt, in welk geval hij zich niet op zijn eigen verzuim kan beroepen.

De enkele omstandigheid dat de dagvaarding bij toepassing van artikel 35 Gerechtelijk Wetboek regelmatig werd betekend aan het referentieadres van de betrokkene zoals bedoeld in artikel 1, § 2, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten, evenals de daaruit voortvloeiende wettelijke en reglementaire verplichtingen voor de betrokkene, bewijzen als zodanig niet dat de betrokkene daadwerkelijk op de hoogte was van de dagvaarding die aan zijn referentieadres werd betekend.

Uit de feiten die de rechter vaststelt, kan blijken dat hij de beweringen van de betrokkene over zijn onwetendheid niet aannemelijk acht. De rechter oordeelt daarover onaantastbaar, rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak. Het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

Hof van Cassatie 10 oktober 2023 (P.23.0717.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231010.2N.2>

Trefwoorden: Verdovende middelen – Eigen gebruik – Beoordeling

Samenvatting: De rechter oordeelt op basis van de hem overgelegde en aan tegenspraak onderworpen gegevens onaantastbaar of een beklaagde verdovende middelen in zijn bezit had voor persoonlijk gebruik dan wel met het oog op verkoop. Hij kan bij die beoordeling wel degelijk de hoeveelheid verdovende middelen betrekken. De overweging B.6.4 in het arrest nr. 158/2004 van het Grondwettelijk Hof van 20 oktober 2004 laat niet toe anders te oordelen.

Hof van Cassatie 10 oktober 2023 (P.23.0600.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231010.2N.8>

Trefwoorden: Straffen – Bijzondere verbeurdverklaring – Begrip ‘vermogensvoordelen’

Samenvatting: Uit de artikelen 42, 3°, en 43bis, eerste lid, Strafwetboek volgt dat de rechter de bijzondere verbeurdverklaring kan uitspreken van vermogensvoordelen die rechtstreeks uit een misdrijf zijn verkregen, indien die schriftelijk wordt gevorderd door het openbaar ministerie.

De wetgever beoogt met het gebruik van het woord rechtstreeks enkel een onderscheid te maken te maken tussen enerzijds de primaire vermogensvoordelen en anderzijds de

goederen en waarden die in plaats zijn gesteld en de inkomsten uit belegde voordelen. Uit het woord rechtstreeks kan niet worden afgeleid dat het begrip vermogensvoordeel is beperkt tot voordelen die zonder tussenschakel uit een misdrijf zijn verkregen.

Het vermogensvoordeel dat rechtstreeks uit een misdrijf is verkregen omvat elk economisch voordeel uit dat misdrijf, wat inhoudt dat er een causaal verband bestaat tussen dat misdrijf en dat economisch voordeel.

Elk economisch voordeel dat een beklaagde ontvangt uit de uitoefening van een bestuurdersfunctie die hij niet mocht uitoefenen gelet op een hem opgelegd bestuurdersverbod als bedoeld door artikel 1 Wet Beroepsuitoefeningsverbod, is een vermogensvoordeel dat rechtstreeks is verkregen uit het door artikel 4 Wet Beroepsuitoefeningsverbod bedoelde misdrijf van het niet-naleven van dat bestuurdersverbod. Het is daarbij zonder belang dat de betrokkene desgevallend in de vennootschap nog andere werkzaamheden verricht dan die van bestuurder en dat hij daarvoor wordt vergoed of zou kunnen worden vergoed of als aandeelhouder van de vennootschap ook gerechtigd is op andere uitkeringen.

Hof van Cassatie 10 oktober 2023 (P.23.0973.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231010.2N.3/NL>

Trefwoorden: 1. Hoger beroep – Gedetineerde of geïnterneerde persoon – Ontbreken van een tijdig grievenschrift – Vervallen verklaring hoger beroep

2. Art. 6.1 EVRM – Recht op toegang tot de rechter – Rechtsmiddelen – Instellen van rechtsmiddelen afhankelijk van een aantal voorwaarden

3. Hoger beroep – Gedetineerde of geïnterneerde persoon – Ontbreken van een tijdig grievenschrift – Vervallen verklaring hoger beroep – Recht op toegang tot de rechter – Beoordeling rechter

Samenvatting: 1. Uit de artikelen 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering en artikel 1, eerste lid, wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep of van de voorziening in cassatie van de gedetineerde of geïnterneerde personen volgt dat het appelgerecht, behoudens overmacht, in beginsel verplicht is om het hoger beroep van een beklaagde die heeft nagelaten tijdig een grievenschrift in te dienen, vervallen te verklaren (1). (1) Cass. 31 mei 2022, AR P.22.0182.N, AC 2022, nr. 387; Cass. 18 januari 2022, AR P. 21.1294.N, AC 2022, nr. 39, met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET; Cass. 12 oktober 2021, AR P.21.0937.N, AC 2021, nr. 635; Cass. 20 oktober 2020, AR P.19.1255.N, AC 2020, nr. 645.

2. Het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht van toegang tot de rechter, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, belet de lidstaten niet het instellen van rechtsmiddelen afhankelijk te maken van voorwaarden, voor zover die voorwaarden een wettig doel dienen en er een redelijke verantwoording bestaat tussen de opgelegde voorwaarden en het nagestreefde doel maar die voorwaarden mogen niet ertoe leiden dat het recht op het instellen van het rechtsmiddel in de kern wordt aangetast; met de

verplichting voor de appellant op straffe van verval van het hoger beroep de grieven tegen de beroepen beslissing kenbaar te maken, beoogt de wetgever een doelmatiger behandeling van de strafzaken in hoger beroep, het vermijden van nutteloze werklast en kosten door het niet langer voorleggen van niet-betwiste beslissingen aan het appelgerecht en ten slotte de tegenpartijen en het appelgerecht in de gelegenheid te stellen te bepalen van welke beslissingen de appellant de hervorming wenst; die verplichting, alsook de duidelijk in artikel 204 Wetboek van Strafvordering bepaalde verplichting om binnen de appeltermijn de grieven schriftelijk in te dienen zodat snel zekerheid bestaat over de draagwijdte van het hoger beroep, dienen een wettig doel, respecteren een redelijke verhouding tussen de opgelegde beperkingen en het nagestreefde doel en tasten het recht op hoger beroep in de kern niet aan en de loutere omstandigheid dat een gedetineerde beklaagde zelf en zonder bijstand van een advocaat het hoger beroep instelt, laat niet toe anders te oordelen (1). (1) Cass. 15 maart 2022, AR P.21.1649.N, AC 2022, nr. 194; Zie Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, pp.81-91 over de problematiek van het grievenformulier.

3. Uit artikel 6.1 EVRM en de door die bepaling gewaarborgde rechten op toegang tot de rechter en op een daadwerkelijk rechtsmiddel, volgt dat het appelgerecht die vervallenverklaring enkel mag uitspreken indien het redelijkerwijze kan aannemen dat de gedetineerde beklaagde op de hoogte was of kon zijn van de verplichting om tijdig een grievenchrift in te dienen; is dat niet het geval, dan kan de betrokkene zich beroepen op overmacht; wanneer de gedetineerde beklaagde geen advocaat heeft, kan hij van de vermelde verplichting worden ingelicht op enig welke wijze; dit kan gebeuren door de gevangenisadministratie; het feit dat de betrokkene die informatie heeft ontvangen, moet echter niet blijken uit enige uitdrukkelijke vermelding in een stuk van het strafdossier; het appelgerecht oordeelt daarover onaantastbaar op grond van de concrete gegevens van de zaak; het Hof gaat wel na of dat gerecht uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 31 mei 2022, AR P.22.0182.N, AC 2022, nr. 387; Cass. 18 januari 2022, AR P. 21.1294.N, AC 2022, nr. 39, met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET.

Hof van Cassatie 17 oktober 2023 (P.23.0768.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231017.2N.2>

Trefwoorden: Rechten van verdediging – Laattijdige terbeschikkingstelling van een overtuigingsstuk – Beoordeling

Samenvatting: Bij de beoordeling of een laattijdige terbeschikkingstelling van een overtuigingsstuk de mogelijkheid van een beklaagde om daarover tegenspraak te voeren dermate bemoeilijkt dat zijn recht van verdediging onherstelbaar is miskend, kan de rechter rekening houden met de aard van het alsnog bijgebrachte bewijs en met de bewijswaarde ervan binnen het geheel van de bewijselementen à charge en à décharge, alsook met de aannemelijkheid van het verweer dat de beklaagde daarover ontwikkelt of zegt daarover niet meer te kunnen ontwikkelen.

De rechter oordeelt daarover onaantastbaar. Het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daardoor onmogelijk kunnen worden verantwoord.

In zoverre het onderdeel uitgaat van een andere rechtsopvatting, faalt het naar recht.

Hof van Cassatie 17 oktober 2023 (P.23.0783.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231017.2N.1>

Trefwoorden: Dierenwelzijn - Papegaai ara ararauna – ‘free flying’ – Niet introduceren in het wild van een uitheems dier

Samenvatting: Volgens artikel 17 Soortenbesluit is het verboden om specimens van soorten die onder het toepassingsgebied vallen van dit besluit, opzettelijk te introduceren in het wild.

Artikel 1, 12°, Soortenbesluit omschrijft het begrip “introduceren in het wild” als “het vrijlaten van dieren of het aanplanten of uitzaaien van planten op alle terreinen en plaatsen, ongeacht de aard of de bedekking van die plaatsen, en als die niet zijn afgesloten door een doorlopende constructie die de verspreiding van de dieren of planten naar omliggende terreinen en plaatsen onmogelijk maakt”.

Artikel 31/11, 2°, Soortenbesluit bepaalt: “In het wild voorkomende uitheemse soorten die niet vallen onder afdeling 1 en 2, van dit hoofdstuk, kunnen aangepakt worden op een van de volgende wijzen: [...] 2° door bestrijding conform bijlage 3/1.”

Het aanpakken en bestrijden van uitheemse soorten zoals bedoeld in artikel 31/11 Soortenbesluit is slechts van toepassing op in het wild voorkomende uitheemse soorten. Die bepaling is niet van toepassing op specimens van niet-invasieve uitheemse soorten die als huisdier worden gehouden, onder de hoede staan van de mens en derhalve niet in het wild worden geïntroduceerd noch in het wild voorkomen in de zin van de voormelde bepalingen.

De loutere omstandigheid dat de eigenaar van een niet-invasieve uitheemse vogel die hij als huisdier onder zijn hoede houdt dit dier voor een beperkte periode laat rondvliegen zonder zich aldus ervan te ontdoen, heeft niet tot gevolg dat dit dier in het wild wordt geïntroduceerd of zich in het wild bevindt in de zin van de voormelde bepalingen.

Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.1399.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231024.2N.18/NL>

Trefwoorden: 1. Voorlopige hechtenis – Handhaving – Verklaring hoger beroep – Origineel – Beoordeling regelmatigheid hoger beroep – Uittreksel griffier

2. Huiszoeking – Bevel – Motivering – Gebouw bestaat uit meerdere woongelegenheden – Nadere specificatie niet vereist in bevel zelf

Samenvatting: 1. Artikel 6 EVRM is in de regel niet van toepassing op het onderzoeksgerechten die oordelen over de handhaving van de voorlopige hechtenis.

Noch uit artikel 30 Voorlopige Hechteniswet noch uit enige andere bepaling volgt dat het aan de kamer van inbeschuldigingstelling toegezonden dossier het origineel moet bevatten van de verklaring van hoger beroep. Het appelgerecht kan de regelmatigheid van het hoger

beroep beoordelen op basis van een door de griffier opgesteld uittreksel waarin wordt aangegeven wie, in welke hoedanigheid, tegen welke beslissing en op welk tijdstip hoger beroep heeft ingesteld en wie de verklaring heeft ondertekend. Niet is vereist dat dit uittreksel de weergave bevat van de handtekening van de persoon die de verklaring van hoger beroep heeft afgelegd.

Indien een partij de juistheid van het uittreksel betwist, volstaat het dat die partij de voorlegging vraagt van de originele verklaring van hoger beroep.

2. Een bevel tot huiszoeking moet gemotiveerd zijn. Aan die voorwaarde is voldaan indien het geviseerde misdrijf en de plaats en het voorwerp van de huiszoeking zijn vermeld.

Geen enkele verdrags- of wetsbepaling vereist dat de onderzoeksrechter die een huiszoekingsbevel verleent voor een gebouw dat bestaat uit meerdere woongelegenheden, noodzakelijk in het bevel door opgave van een huis- of busnummer, verdieping of andere aanduiding de woongelegenheden of woongelegenheden nader specificeert waarvoor het bevel geldt.

Het volstaat dat de politiediensten die met de uitvoering van het huiszoekingsbevel zijn belast en zij op wie de huiszoeking betrekking heeft, weten welke woongelegenheden worden beoogd.

Of aan die voorwaarde is voldaan, kan blijken uit de omstandigheden die aanleiding hebben gegeven tot het verlenen van een bevel tot huiszoeking of de uitvoering van de huiszoeking zelf.

Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.0959.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231024.2N.23/NL>

Trefwoorden: Straftoemeting – Beoordeling

Samenvatting: Bij de straftoemeting kan de rechter wel degelijk het afschrikwekkend effect van een aan een veroordeelde opgelegde straf voor andere potentiële daders in aanmerking nemen.

Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.1040.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231024.2N.8/NL>

Trefwoorden: Heromschrijving

Samenvatting: In correctionele zaken en politiezaken maakt de verwijzingsbeschikking van het onderzoeksgerecht of de dagvaarding om voor het vonnisgerecht te verschijnen niet de daarin vervatte kwalificatie of omschrijving bij het vonnisgerecht aanhangig, maar wel de feiten zoals zij blijken uit de stukken van het vooronderzoek en die aan de verwijzingsbeschikking of de dagvaarding ten grondslag liggen.

De rechter, ook in hoger beroep, is niet gebonden door de kwalificatie van de feiten in de dagvaarding of de verwijzingsbeschikking, maar moet aan de feiten de juiste

misdrijfomschrijving geven. Desgevallend moet hij overgaan tot een heromschrijving van de telastlegging, waarvoor slechts vereist is dat het recht van verdediging wordt geëerbiedigd met betrekking tot de nieuwe misdrijfomschrijving en dat die laatste hetzelfde feit tot voorwerp heeft als de materiële gebeurtenis die het voorwerp van de vervolging uitmaakt. Uit de loutere omstandigheid dat de rechter niet overgaat tot een heromschrijving van de telastlegging en bij afwezigheid van een daartoe strekkende conclusie daarover geen redenen vermeldt, kan niet worden afgeleid dat hij op grond van de hem overgelegde stukken geen onderzoek heeft gevoerd naar de juiste misdrijfomschrijving van de feiten. De rechter oordeelt onaantastbaar wat het feitelijke voorwerp is van de telastlegging zoals bedoeld in de dagvaarding of de verwijzingsbeschikking, alsook onder welke misdrijfomschrijving de erin bedoelde feiten moeten worden gekwalificeerd.

Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.1096.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231024.2N.7/NL>

Trefwoorden: Straf – Samenloop – Gescheiden berechting – Bijzondere verbeurdverklaring

Samenvatting: Artikel 64 Strafwetboek bepaalt dat de straffen van bijzondere verbeurdverklaring wegens verscheidene misdaden, wanbedrijven of overtredingen, altijd samen worden opgelegd.

De door artikel 65, tweede lid, Strafwetboek voorgeschreven verplichting om indien aan de toepassingsvoorwaarden van deze bepaling is voldaan bij de straftoemeting rekening te houden met de reeds uitgesproken straffen, geldt gelet op artikel 64 Strafwetboek niet voor de bijzondere verbeurdverklaring. Of met de rechterlijke beslissing die de grondslag vormt voor de toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek reeds een bijzondere verbeurdverklaring is bevolen, is niet relevant voor het bevelen van een bijzondere verbeurdverklaring wegens de nieuw bewezen verklaarde misdrijven.

Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.1192.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231024.2N.15/NL>

Trefwoorden: Recht van verdediging – Art. 6.3.d EVRM – Recht om getuigen te (doen) ondervragen – Slechts met betrekking tot de beslissing over de schuld

Samenvatting: Krachtens artikel 6.3.d EVRM heeft eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd het recht de getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen en de oproeping van getuigen à décharge te doen geschieden onder dezelfde voorwaarden als het geval is met de getuigen à charge.

Het in artikel 6.3.d EVRM bepaalde recht van een beklaagde om getuigen te ondervragen of te doen ondervragen en de criteria die het Europees Hof voor de Rechten van de Mens uit deze bepaling heeft afgeleid ter beoordeling van verzoeken tot het horen van dergelijke getuigen, hebben enkel betrekking op de beslissing over de schuld, maar niet op de vraag of

de informatieplicht betreffende het aanwenden van rechtsmiddelen en dus het recht van toegang tot de rechter zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM, zijn nageleefd.

Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.1394.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231024.2N.17/NL>

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Afsluiting gerechtelijk onderzoek – Verlenging voorwaarden – Verzoek om taalwijziging – Vonnis over de strafvordering – Gevolg

Samenvatting: Artikel 36, § 3, eerste zin, Voorlopige Hechteniswet bepaalt dat na het afsluiten van het gerechtelijk onderzoek het vonnisgerecht waarbij de zaak aanhangig is, op vordering van de procureur des Konings of op verzoek van de verdachte, de opgelegde voorwaarden kan verlengen voor maximum drie maanden en uiterlijk tot het vonnis.

Artikel 203, § 3, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat:

- gedurende de termijnen voor hoger beroep en de rechtspleging in hoger beroep de tenuitvoerlegging van het vonnis wordt geschorst;
- de vonnissen over de strafvordering, buiten die van veroordeling, vrijspraak of ontslag van rechtsvervolg, alsook vonnissen over de burgerlijke rechtsvordering, echter bij speciaal gemotiveerde beslissing uitvoerbaar bij voorraad kunnen worden verklaard niettegenstaande hoger beroep.

Een vonnis dat het verzoek van een beklaagde om taalwijziging afwijst en de zaak voor verdere behandeling vaststelt, is een vonnis over de strafvordering in de zin van artikel 203, § 3, tweede zin, Wetboek van Strafvordering, zonder een vonnis van veroordeling, vrijspraak of ontslag van rechtsvervolg te zijn.

Uit artikel 203, § 3, Wetboek van Strafvordering volgt dat indien de correctionele rechtbank bij vonnis een verzoek om taalwijziging heeft afgewezen en dit vonnis uitvoerbaar heeft verklaard bij voorraad, zij verder van de strafvordering kan kennis nemen niettegenstaande het instellen van hoger beroep tegen dit vonnis en dit totdat het hof van beroep over het hoger beroep uitspraak heeft gedaan.

Bijgevolg blijft de zaak bij de correctionele rechtbank aanhangig in de zin van artikel 36, § 3, eerste zin, Voorlopige Hechteniswet en kan het openbaar ministerie, spijts het instellen van een hoger beroep tegen het afwijzend vonnis door de beklaagde, een verzoek om verlenging van voorwaarden tot deze rechtbank richten en kan deze rechtbank er uitspraak over doen.

Met de redenen die het arrest (p. 3, eerste en tweede alinea) bevat, geeft het te kennen dat het vonnis waarbij de correctionele rechtbank eisers verzoek om taalwijziging heeft afgewezen een vonnis is over de strafvordering in de zin van artikel 203, § 3, Wetboek van Strafvordering en verantwoordt het naar recht de beslissing dat het door het openbaar ministerie voor de correctionele rechtbank neergelegde verzoek tot verlenging van de voorwaarden ontvankelijk was.

Hof van Cassatie 31 oktober 2023 (P.23.0942.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.8/NL>

Trefwoorden: Hoger beroep – Grievenschrift – Voldoende nauwkeurig – OM duidt ‘bestrafing’ aan en vermeldt dat de strafmaat wordt bekritiseerd

Samenvatting: Artikel 204 Wetboek van Strafvordering vereist niet dat het openbaar ministerie dat in zijn grievenschrift een grief aanvoert tegen de beslissing over de bestrafing, bovendien preciseert tegen welke specifieke straf of straffen de grief is gericht en of met de grief een strafverzwaring of een strafvermindering wordt beoogd. Een grievenformulier waarin het openbaar ministerie enkel de rubriek bestrafing aanduidt en verder vermeldt dat de strafmaat wordt bekritiseerd, is voldoende duidelijk en precies.

Hof van Cassatie 31 oktober 2023 (P.23.0893.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1/NL>

Trefwoorden: 1. Rechten van verdediging – Vraag om getuige à charge te (doen) ondervragen – Criteria – Slechts voor beoordeling van de schuld – Criteria niet van toepassing voor horen van getuige omtrent de regelmatigheid van de procedure

2. Rechten van verdediging – Informatie in aanmerking nemen als inlichting – Aannemelijk maken dat de informatie op onregelmatige wijze is verkregen – Overstijgen van niveau van loutere bewering

Samenvatting: 1. Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens betreffende artikel 6.1 en 6.3.d EVRM en het daardoor gewaarborgde het recht om een getuige à charge onder eed te horen op de rechtszitting, volgt dat de drie criteria ter beoordeling van het al dan niet bestaan van de verplichting om de getuige te horen en meer bepaald de juridische of feitelijke onmogelijkheid om de getuige te horen, het doorslaggevende karakter van de verklaring van de getuige bij de schuldbeoordeling en de aan- of afwezigheid van compenserende factoren, enkel gelden voor een getuige die tijdens het vooronderzoek belastende verklaringen heeft afgelegd betreffende de schuld van de beklaagde aan de hem ten laste gelegde feiten.

Indien een beklaagde verzoekt om een getuige te horen louter betreffende de regelmatigheid van de procedure, waaronder de bewijsverzameling, dient de rechter dit verzoek niet te toetsen aan de drie voormelde criteria.

De rechter oordeelt in dat geval onaantastbaar of het horen van de getuige noodzakelijk is voor de beoordeling van de regelmatigheid van de procedure.

De omstandigheid dat de partij die om het verhoor van de getuige verzoekt niet slaagt in de op haar rustende verplichting het bestaan van een aangevoerde onregelmatigheid enigszins aannemelijk te maken, kan de afwijzing van het verzoek tot het horen van de getuige verantwoorden.

2. Artikel 6 EVRM en het daarin vervatte recht op een eerlijk proces, waarvan het recht van verdediging deel uitmaakt, verzet zich niet ertegen dat informatie louter als inlichting in aanmerking wordt genomen om het onderzoek in een bepaalde richting te oriënteren en vervolgens op autonome wijze bewijzen te verzamelen, voor zover niet blijkt dat die informatie op onregelmatige wijze is verkregen.

Indien een beklaagde aanvoert dat dergelijke informatie op onregelmatige wijze is verkregen, dient hij die aanvoering enigszins aannemelijk te maken en moet die aanvoering het niveau van een loutere bewering overstijgen.

Het louter in vraag stellen van de regelmatigheid van de informatie volstaat niet om de beweerde onregelmatigheid ervan enigszins aannemelijk te maken.

De verplichting om de aanvoering dat informatie onregelmatig is verkregen enigszins aannemelijk te maken is niet strijdig met artikel 6 EVRM en maakt het recht op een eerlijk proces met inbegrip van het recht van verdediging niet theoretisch of illusoir.

Het staat aan de rechter te oordelen of een beklaagde slaagt in de verplichting de aanvoering dat informatie onregelmatig is verkregen enigszins aannemelijk te maken en dat die het niveau van een loutere bewering overstijgt.

Hof van Cassatie 31 oktober 2023 (P.23.0998.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.2/NL>

Trefwoorden: 1. Rechten van verdediging – Vraag tot voeging van dossier – Aannemelijk maken van aangevoerde onregelmatigheid en belang voor de beoordeling

2. Onderscheppen van communicatiegegevens of gegevens van informaticasystemen – Geen toepassing art. 90ter Sv.

Samenvatting: 1. Wanneer aan een voorliggend strafdossier gegevens uit een ander strafdossier zijn gevoegd, dan vereist het recht van verdediging weliswaar dat de verdediging inzage krijgt van alle elementen à charge en à décharge uit dat strafdossier die rechtstreeks of onrechtstreeks pertinent kunnen zijn voor de beoordeling van het lot van de strafvordering en de schuldvraag in het voorliggende strafdossier, maar dat impliceert niet dat de verdediging zonder meer recht heeft op de voeging van alle gegevens die het van belang acht om zich ervan te vergewissen dat het andere strafdossier niet behept is met een onregelmatigheid zoals een overschrijding door de onderzoeksrechter van zijn saisine. Vereist is dat de verdediging het bestaan van de aangevoerde onregelmatigheid en het belang daarvoor voor de beoordeling van zijn zaak enigszins aannemelijk maakt. Een loutere speculatie over een onregelmatigheid volstaat daartoe niet.

Zijn die onregelmatigheid en dat belang aannemelijk, dan dient de rechter in de regel de voeging te bevelen van alle stukken op grond waarvan uitsluitel over de onregelmatigheid kan worden gegeven. Is dat niet het geval, dan oordeelt de rechter onaantastbaar of de voeging van die stukken vereist is opdat de beklaagde zijn recht van verdediging naar behoren kan uitoefenen. Daarbij kan de rechter rekening houden met alle dienstige gegevens die aan de tegenspraak van de partijen zijn onderworpen. Daartoe behoren ook gegevens die dateren van na de vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek in het andere strafdossier.

In alle gevallen houdt de rechter bij de beoordeling van het verzoek tot voeging van stukken rekening met eventuele noodwendigheden die deze voeging concreet en ernstig in de weg kunnen staan, zoals de bescherming van de privacy van personen vernoemd in het andere strafdossier of het eerbiedigen van het geheim van een nog lopend strafonderzoek, met

inbegrip van de afscherming van de in dat onderzoek gebruikte opsporings- of onderzoekstechnieken.

2. Artikel 90ter, § 1, eerste en derde lid, Wetboek van Strafvordering bepaalt:

“De onderzoeksrechter kan, onverminderd de toepassing van artikelen 39bis, 87, 88, 89bis en 90, met een heimelijk oogmerk, niet voor het publiek toegankelijke communicatie of gegevens van een informaticasysteem of een deel ervan met technische hulpmiddelen onderscheppen, er kennis van nemen, doorzoeken en opnemen of de zoeking in een informaticasysteem of een deel ervan uitbreiden.

(...)

Teneinde deze maatregel mogelijk te maken, kan de onderzoeksrechter bevelen om, te allen tijde, ook buiten medeweten of zonder de toestemming van hetzij de bewoner, hetzij de eigenaar of zijn rechthebbende, hetzij de gebruiker:

- in een woning, in een private plaats of in een informaticasysteem binnen te dringen;
- elke beveiliging van de betrokken informaticasystemen tijdelijk op te heffen, desgevallend met behulp van technische hulpmiddelen, valse signalen, valse sleutels of valse hoedanigheden;
- technische middelen in de betrokken informaticasystemen aan te brengen teneinde de door dat systeem opgeslagen, verwerkte of doorgestuurde gegevens te ontcijferen en te decoderen.”

Uit die bepalingen volgt niet dat communicatiegegevens of gegevens van informaticasystemen, die regelmatig zijn onderschept en in beslag genomen in het buitenland en vervolgens op grond van een internationaal rechtshulpinstrument aan een Belgische onderzoeksrechter zijn overgemaakt, voor hun verdere exploitatie met inbegrip van hun ontsleuteling door of op last van de Belgische onderzoeksrechter, nog het voorwerp moeten uitmaken van een bijkomende beschikking op grond van artikel 90ter Wetboek van Strafvordering. Dat het gaat om analysegegevens van netwerken, die zijn opgeslagen en zijn overgemaakt onder de vorm van bestanden die een eventueel verdere analyse van die gegevens toelaten, zoals PCAP-bestanden, doet daaraan geen afbreuk. Door die enkele opslag en overdracht maken deze gegevens na hun onderschepping en eventueel aanvankelijke analyse geen deel meer uit van een informaticasysteem zoals bedoeld in artikel 90ter, § 1, derde lid, derde gedachtestreepje, Wetboek van Strafvordering.

Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.0916.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231107.2N.7/NL>

Trefwoorden: 1. Bijzondere verbeurdverklaring – Raming – Ex aequo et bono – Gebruik maken van gekende gegevens van een voorheen gepleegd misdrijf

2. Straftoemeting – Motivering

Samenvatting: 1. Bij afwezigheid van gegevens die de rechter toelaten het bedrag aan vermogensvoordelen als bedoeld door artikel 42, 3°, Strafwetboek of de geldwaarde ervan als bedoeld door artikel 43bis, tweede lid, Strafwetboek exact vast te stellen, mag de rechter dit bedrag ex aequo et bono bepalen. Die bepaling mag evenwel niet willekeurig zijn. De

rechter dient ook voor een ex aequo et bono-bepaling die gegevens van het strafdossier in aanmerking te nemen, die een zo nauwkeurig mogelijke bepaling van de omvang van de vermogensvoordelen of een raming van de geldwaarde ervan toelaten. Daarbij kan de rechter in het kader van zijn onaantastbare beoordeling van de feiten gebruik maken van een feitelijk vermoeden om uit gekende gegevens van een voorheen gepleegd misdrijf onbekende gegevens met betrekking tot een voorliggend misdrijf af te leiden.

Het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk te verantwoorden zijn.

2. Uit de artikelen 195, tweede lid, en 211 Wetboek van Strafvordering volgt voor de rechter de verplichting om de keuze voor de uitgesproken straffen en hun maat, die de wet aan zijn vrije beoordeling overlaat, nauwkeurig te motiveren, zij het dat die motivering beknopt mag zijn. Die verplichting houdt geen verband met het beantwoorden van het verweer van de beklaagde over de straftoemeting.

Artikel 149 Grondwet verplicht de rechter om het verweer van de beklaagde te beantwoorden, met inbegrip van zijn verweer over de straftoemeting. Dat artikel verplicht de rechter evenwel niet om te antwoorden op elk argument dat een beklaagde aanvoert ter ondersteuning van zijn verweer over de straftoemeting, maar dat zelf geen zelfstanding verweer uitmaakt.

Na een algemene motivering in verband met de noodzaak tot zware bestraffing van feiten van internationale georganiseerde drugtrafiek en van lidmaatschap van een criminele organisatie (p. 124-125, nr. 4.6.2), beoordeelt het arrest (p. 128-130, nr. 4.6.2.2) de aan de eiser III opgelegde straf onder meer rekening houdend met de ernst en de aard van de gepleegde feiten, de belangrijke rol van de eiser II in de feiten, het streefdoel van de eiser II naar gemakkelijk en grof geldgewin, het tijdsverloop sedert de feiten, het strafverleden van de eiser II, de persoonlijke en sociale toestand van de eiser II en zijn persoonlijkheid voor zover deze uit het strafdossier en uit de behandeling ter rechtszitting zijn gebleken.

Het arrest oordeelt verder dat een mildere toepassing maken van de strafwet onder de vorm van een straf waarvan het effectieve gedeelte van de gevangenisstraf beperkt blijft tot de reeds ondergane voorhechtenis, zoals in appelconclusie en ter rechtszitting gevraagd, mede gelet op de aard en de ernst van de feiten, een onvoldoende krachtig maatschappelijk signaal op deze feiten inhouden, alsook dat alleen het opleggen van een effectieve bestraffing van aard is om de eiser II het ontoelaatbare van zijn handelen te doen inzien en herhaling te voorkomen.

Ten slotte oordeelt het arrest dat de eiser II in gebreke blijft om afdoende elementen aan te reiken die de appelrechters kunnen toelaten te besluiten dat het opleggen van de bestraffing zijn toekomst op overdreven wijze, in wanverhouding tot de aard en de ernst van de gepleegde feiten, zou hypothekeren. Daarmee oordeelt het arrest dat het in het middel vermelde verweer van de eiser II niet van die aard is om de appelrechters ertoe te bewegen de hem op te leggen straf te milderen.

Uit die redenen blijkt dat het arrest wel degelijk het verweer van de eiser II beantwoordt, zonder elk argument ter ondersteuning van dat verweer te moeten beantwoorden, en dat de motivering van de aan de eiser II opgelegde

straf voldoet aan de vereisten van de artikelen 195, tweede lid, en 211 Wetboek van Strafvordering. Aldus is de beslissing regelmatig met redenen omkleed.

Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.1030.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231107.2N.13>

Trefwoorden: Pornografische beelden op internet – Toestemming

Samenvatting: Artikel 371/1, § 1, 2°, Strafwetboek, zoals hier toepasselijk, bestraft degene die beelden of een beeld- of geluidsopname van een ontblote persoon of een persoon die een expliciete seksuele daad stelt zonder diens toestemming of buiten diens medeweten toont, toegankelijk maakt of verspreidt, ook al heeft die persoon ingestemd met het maken ervan.

Het gegeven dat een persoon toestemming geeft om naaktbeelden te plaatsen op een website, zelfs als die website vrij raadpleegbaar is, houdt niet in dat deze beelden zonder zijn toestemming verder mogen worden verspreid. Voor elke verdere verspreiding moet toestemming zijn verleend.

Het arrest oordeelt dat:

- het gegeven dat de verweester 2 in mei 2012 zou hebben ingestemd met de publicatie van pornografische beelden op een pornowebsite, niet betekent dat de eiser dergelijke beelden ook na de relatiebreuk en tijdens de incriminatieperiode mocht blijven verspreiden;
- de toestemming altijd vooraf moet worden gegeven en bij elke verspreiding aanwezig moet zijn;
- uit niets blijkt dat de verweester 2 er in 2016 en 2017 ermee instemde dat de eiser pornografische video's van haar online plaatste en daarna ook telkens opnieuw toegankelijk maakte.

Die beslissing is naar recht verantwoord.

(...)

Met de reden dat “Uit niets blijkt dat [de verweester 2] er in 2016 en 2017 mee instemde dat [de eiser] pornografische video's van haar online plaatste en daarna ook telkens opnieuw toegankelijk maakte”, oordeelt het arrest niet dat de eiser het bewijs moet leveren van die toestemming en legt het hem geen bewijslast op.

Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.1221.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231107.2N.8>

Trefwoorden: Hoger beroep – Verklaring van hoger beroep vereist ter griffie - Precisering

Samenvatting: Uit de tekst van artikel 203, § 1, Wetboek van Strafvordering volgt dat het in die bepaling bedoelde hoger beroep een verklaring van hoger beroep vereist ter griffie van de rechtbank die het vonnis heeft gewezen.

Die verklaring kan enkel geldig worden afgelegd tijdens de openingsuren van de griffie.

Van die verklaring wordt door de griffier een authentieke akte opgemaakt waarin wordt bevestigd dat de persoon die is verschenen op de in de akte vermelde datum en plaats tegen de in de akte vermelde beslissing hoger beroep heeft aangetekend.

Daaruit volgt dat de persoon die hoger beroep wil instellen persoonlijk de verklaring van hoger beroep moet afleggen tegenover de griffier tijdens de openingsuren van de griffie.

Een verklaring van hoger beroep zonder de persoonlijke verschijning van hij die hoger beroep wil instellen, levert geen ontvankelijk hoger beroep op.

Een verklaring van hoger beroep per brief of per e-mail laat de griffier die de authentieke akte opstelt waarin de verklaring van hoger beroep wordt bevestigd, niet toe zekerheid te hebben over de identiteit en de hoedanigheid van de persoon die verklaart hoger beroep te willen instellen.

De verplichting om persoonlijk te verschijnen ter griffie voor het doen van de verklaring van hoger beroep dient dan ook een wettig doel en tast het recht van toegang tot de appelrechter in de kern niet aan.

De omstandigheden dat een rechtbank in het verleden meermaals hogere beroepen zonder persoonlijke verschijning ter griffie ontvankelijk heeft verklaard, de griffie bij het aanvaarden van een schriftelijke verschijning geen onderscheid maakt tussen raadslieden van partijen en het openbaar ministerie en dat de vereiste van een persoonlijke verschijning praktische moeilijkheden kan opleveren voor magistraten van het openbaar ministerie, laten niet toe anders te oordelen. Het staat overigens aan de wetgever om desgevallend een meer praktische regeling uit te werken.

Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.0713.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231107.2N.12/NL>

Trefwoorden: 1. Misdrijf – Misbruik van vennootschapsgoederen – Art. 492bis Sw. – Bestuurders van een handelsvennootschap – Toepassingsgebied

2. Hoger beroep – Relatieve werking – Verzwaring

Samenvatting: 1. Artikel 492bis Strafwetboek bestraft de bestuurders, in feite of in rechte, van een handelsvennootschap, die met bedrieglijk opzet en voor persoonlijke rechtstreekse of indirecte doeleinden gebruik hebben gemaakt van de goederen of van het krediet van de rechtspersoon, hoewel zij wisten dat zulks op betekenisvolle wijze in het nadeel was van de vermogensbelangen van de rechtspersoon en van die van zijn schuldeisers of vennoten. Het bedrieglijk opzet bestaat erin doeleinden na te streven die vreemd zijn aan de belangen van de rechtspersoon.

Het woord gebruik dient hier te worden begrepen in zijn gewone taalkundige betekenis en heeft derhalve een ruime draagwijdte. Het omvat zowel daden van beheer als daden van beschikking, opgeleverd door positieve handelingen dan wel onthoudingen die met het vereiste opzet zijn gesteld door onder meer een bestuurder van de rechtspersoon met betrekking tot gelden of goederen van de rechtspersoon die zijn toevertrouwd aan die bestuurder of met betrekking tot het krediet van de rechtspersoon waarover die bestuurder feitelijke zeggenschap heeft. Het misdrijf vereist dan ook niet dat de bestuurder activa van

de rechtspersoon heeft verduisterd of verspild of zich persoonlijk dergelijke activa heeft toegeëigend.

Bijgevolg kunnen ook gedragingen die de betrokkene heeft gesteld in het kader van zijn normale bevoegdheden als bestuurder van de rechtspersoon, zoals de betaling van de schuldvordering van een schuldeiser van de rechtspersoon met de opbrengst van de verkoop van de activa van deze laatste, het misdrijf van misbruik van vennootschapsgoederen opleveren wanneer die gedragingen zijn gesteld met het in artikel 492bis Strafwetboek bepaalde bedrieglijk opzet en een betekenisvol nadeel berokkenen aan de vermogensbelangen van de rechtspersoon en die van zijn schuldeisers of vennoten. Dat laatste kan het geval zijn wanneer door de betaling van een nog niet-opeisbare schuld van de rechtspersoon, diens liquide middelen dermate worden verminderd dat hij niet meer in staat is zijn activiteiten te ontplooien en zijn schuldeisers te betalen. Het feit dat de bestuurder met de betaling van slechts één van de schuldeisers van de rechtspersoon het boekhoudkundig vermogen van deze laatste niet aantast omdat daardoor het passief in gelijke mate daalt met het actief en de rechtspersoon dus formeel niet verarmt, is daarbij niet bepalend.

2. Op het enkel hoger beroep van een beklaagde vermag het appelgerecht de toestand van een beklaagde niet in zijn nadeel te wijzigen.

Enkel de eisers hebben hoger beroep ingesteld tegen het vonnis op tegenspraak gewezen door de correctionele rechtbank Antwerpen, afdeling Turnhout, van 11 maart 2022, waarbij zij elk wegens hun schuldigverklaring aan de vermengde feiten van de telastleggingen A, in zoverre bewezen, en B, zoals aangepast, werden veroordeeld tot een hoofdgevangenisstraf van twaalf maanden met uitstel van tenuitvoerlegging voor drie jaar en een geldboete van honderd euro, na vermeerdering met 70 opdecimen gebracht op 800,00 euro, of een vervangende gevangenisstraf van dertig dagen.

Het arrest veroordeelt de eisers wegens dezelfde vermengde feiten tot dezelfde straffen, met dien verstande dat ook uitstel van tenuitvoerlegging voor drie jaar wordt toegekend met betrekking tot de opgelegde geldboetes, maar veroordeelt hen bovendien tot een beroepsuitoefeningsverbod van vijf jaar op grond van artikel 1 Wet Beroepsuitoefeningsverbod. Aldus wijzigt het arrest, ongeacht het in hoger beroep voor de geldboete toegestane uitstel van tenuitvoerlegging, de toestand van de eisers in hun nadeel en miskent het de relatieve werking van hun hoger beroep.

Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.0116.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231107.2N.15>

Trefwoorden: Ruimtelijke ordening en stedenbouw - Herstelmaatregel - Algemeenheden - Beoordeling

Samenvatting: De in artikel 6.3.1 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bedoelde herstelmaatregel kan worden bevolen ten aanzien van elkeen die schuldig is aan een stedenbouwkundig misdrijf. De omstandigheid dat de schuldige geen eigenaar is of geen eigenaar meer is van het onroerend goed waarop de herstelmaatregel betrekking heeft, doet hieraan geen afbreuk.

Een dergelijke herstelmaatregel kan maar wettig worden bevolen in zoverre hij geënt is op feiten die het voorwerp uitmaken van een bewezenverklaarde telastlegging. Aangezien die maatregel het herstel beoogt van de wettigheid van de toestand in de toekomst, dient de rechter die deze maatregel beveelt, evenwel de gewijzigde plaatselijke toestand in aanmerking te nemen.

Indien de telastlegging bestaat in een overtreding van de hier toepasselijke artikelen 4.2.1, 5°, a), en 6.1.1, 1°, thans 6.2.1, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, dan leidt het verwijderen van de in de telastlegging vermelde opslag van gebruikte of afgedankte voertuigen, of van allerlei materialen, materieel of afval op een perceel of percelen in beginsel niet tot het uitdoven van de herstellvordering indien die verwijdering wordt gevolgd door een nieuwe opslag van materialen, materieel of afval op datzelfde perceel of diezelfde percelen, zelfs wanneer de tot het herstel veroordeelde beklaagde niet betrokken was bij die nieuwe opslag. De rechter kan dan ook een oorzakelijk verband aannemen tussen de wederrechtelijke opslag waaraan een einde is gesteld en de nieuwe wederrechtelijke opslag. De herstellvordering die strekt tot het herstel van de nieuwe opslag blijft in beginsel dan ook geënt op de feiten van de telastlegging, tenzij wanneer de rechter vaststelt dat de nieuwe opslag volstrekt vreemd is aan de wederrechtelijke opslag waarvoor de beklaagde wordt veroordeeld.

Gelet op het voorgaande kon het arrest, dat niet oordeelt dat de opslag waarop het in de middelen bedoelde herstel betrekking heeft, volstrekt vreemd is aan de opslag waarvoor de eiseressen worden veroordeeld maar wel oordeelt dat tijdens de incriminatieperiode de eiseres II.2 de eigenares was van de percelen (...) en (...) en de eiser I de afgevaardigd bestuurder was van de eiseres II.2 (arrest, p. 10-11), het in de middelen bedoelde verweer beantwoorden door te oordelen dat het feit dat de percelen inmiddels zouden zijn verkocht aan een derde, geen invloed heeft op de tegen de eisers ingestelde herstellvordering (arrest, p. 18, nr. 15).

Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.0712.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231107.2N.16>

Trefwoorden: Valsheid in geschriften en gebruik - Vennootschappen - 'Fake' zaakvoerder

Samenvatting: Indien bij een vervolging wegens valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken de aan een beklaagde verweten waarheidsvermomming in de oprichtingsakte van een vennootschap erin bestaat dat hij zichzelf vermeldt als zaakvoerder om te verdoezelen dat een andere persoon de werkelijke leiding van de vennootschap heeft, oordeelt de rechter onaantastbaar of de laatst vermelde persoon daadwerkelijk de enige zaakvoerder van de vennootschap was.

Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.0939.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231107.2N.17/NL>

Trefwoorden: Vreemdelingen – Misdrijf art. 76 Vreemdelingenwet – Constitutioneel bestandsdelen

Samenvatting: Artikel 75 Vreemdelingenwet bestraft de vreemdeling die onwettig het Rijk binnenkomt of er verblijft (eerste lid), alsook de vreemdeling die verplicht werd bepaalde plaatsen te verlaten, ervan verwijderd te blijven of in een bepaalde plaats te verblijven en die zich zonder geldige reden aan deze verplichting onttrekt (tweede lid), met gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met geldboete van zesentwintig euro tot tweehonderd euro of met een van die straffen alleen.

Artikel 76 Vreemdelingenwet bestraft de sedert minder dan tien jaar uit het grondgebied teruggewezen of uitgezette vreemdeling die het Rijk binnenkomt of er verblijft zonder bijzondere machtiging van de Minister, met gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met geldboete van honderd frank tot duizend euro.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft bij arrest van 17 september 2020, zaak JZ, C-806/18 (overwegingen nr. 32-35), onder meer geoordeeld als volgt:

- een eventueel inreisverbod vormt een middel om de doeltreffendheid van het terugkeerbeleid van de Unie te vergroten door te waarborgen dat gedurende een bepaalde periode na de verwijdering van een illegaal verblijvende derdelander, deze persoon niet legaal kan terugkeren op het grondgebied van de lidstaten. Voor het ingaan van een dergelijk verbod wordt dus verondersteld dat de betrokkene dat grondgebied eerst heeft verlaten;
- daaruit volgt dat het illegale verblijf van een onderdaan van een derde land tot het tijdstip van de vrijwillige of gedwongen uitvoering van de terugkeerverplichting wordt beheerst door het terugkeerbesluit en niet door het inreisverbod, dat pas rechtsgevolgen teweegbrengt vanaf het tijdstip dat die onderdaan het grondgebied van de lidstaten daadwerkelijk verlaat;
- in een situatie waarin de betrokkene het land na de vaststelling van het terugkeerbesluit niet heeft verlaten en aan de daarbij opgelegde terugkeerverplichting bijgevolg nooit is voldaan, bevindt deze betrokkene zich in een illegale situatie die voortvloeit uit een oorspronkelijk illegaal verblijf en niet uit een later illegaal verblijf dat het gevolg is van een overtreding van een inreisverbod in de zin van artikel 11 Terugkeerrichtlijn;
- in een dergelijke situatie kan de betrokkene niet worden bestraft wegens miskenning van een inreisverbod, aangezien een dergelijke miskenning nu juist ontbreekt.

Hieruit volgt dat een constitutioneel bestanddeel van het in artikel 76 bepaalde misdrijf erin bestaat dat de vreemdeling het Rijk binnenkomt of er na zijn binnenkomst verblijft nadat hij eerst het Rijk heeft verlaten ter uitvoering van een te zijnen aanzien genomen terugkeermaatregel.

Met overname van de redenen van het beroepen vonnis oordeelt het arrest: “Uit de gegevens verstrekt door de Dienst Vreemdelingenzaken volgt dat [de eiser] tijdens de incriminatieperiode meerdere handelingen stelde om zijn verblijf te regulariseren, maar dat hij ondertussen verder in België verbleef. Bij de behandeling ten gronde (op verzet) bevestigde hij tijdens de incriminatieperiode doorlopend in België te zijn geweest.” Met eigen redenen oordeelt het arrest verder:

- de eiser betwist niet dat hij zich tijdens de incriminatieperiode van 3 mei 2013 tot en met 14 december 2020 op Belgisch grondgebied bevond niettegenstaande er een ministerieel besluit van 18 maart 2013 tot terugwijzing als vreemdeling gedurende tien jaar werd uitgevaardigd dat hem ter kennis werd gebracht op 19 maart 2013;

- het staat vast dat de eiser werd veroordeeld voor strafbare feiten en dat uit de motivering van het ministerieel besluit van terugwijzing blijkt dat de terugwijzing het gevolg is van deze strafrechtelijke veroordelingen;
- het ministerieel terugwijzingsbesluit is een veiligheidsmaatregel die voor de toekomst de binnenkomst, het verblijf en de vestiging verbiedt aan een vreemdeling tenzij het besluit is opgeschort of ingetrokken of de termijn van tien jaar is verstreken;
- de eiser houdt voor dat hij geen inbreuk pleegde op artikel 76 Vreemdelingenwet vermits deze bepaling geen rekening hield met de Terugkeerrichtlijn en de rechtspraak van het Hof van Justitie over de strafbaarstelling van onwettig verblijf;
- de Terugkeerrichtlijn, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie, heeft enkel betrekking op de terugkeer van illegaal in een lidstaat verblijvende onderdanen van derde landen en heeft dus niet tot doel alle nationale voorschriften inzake het verblijf van vreemdelingen te harmoniseren, zodat deze richtlijn zich niet ertegen verzet dat illegaal verblijf in het recht van een lidstaat wordt aangemerkt als een strafbaar feit en dat daarop strafrechtelijke sancties worden gesteld om het plegen van een dergelijke inbreuk op de nationale verblijfsvoorschriften tegen te gaan en te bestraffen (artikel 76 Vreemdelingenwet);
- ten aanzien van de eiser werd op 18 maart 2013 een ministerieel besluit uitgevaardigd met het verzoek binnen een bepaalde termijn het grondgebied vrijwillig te verlaten maar er werden niet de nodige maatregelen getroffen om de terugkeer en de verwijdering van de vreemdeling te bewerkstelligen (de dwangmaatregelen waarvan sprake in artikel 8.1 Terugkeerrichtlijn), waardoor volgens het arrest van het Hof van Justitie van 17 september 2020 geen vrijheidsstraf kan worden opgelegd op basis van het loutere feit dat de vreemdeling geen gehoor heeft gegeven aan het bevel om het grondgebied te verlaten;
- het gegeven dat de dienst Vreemdelingenzaken geen dwangmaatregelen ten aanzien van de eiser heeft genomen en steeds een afwachtende houding innam, neemt niet weg dat de feiten in hoofdte van de eiser bewezen zijn gebleven;
- rekening houdend met de rechtspraak van het Hof van Justitie kan echter geen gevangenisstraf worden opgelegd maar wel een geldboete aan een onwettig verblijvende derdelander die niet bereid is om het grondgebied vrijwillig te verlaten, maar op wie de dwangmaatregelen van de Terugkeerrichtlijn niet zijn toegepast en voor wie, in geval van administratieve detentie, de maximale duur ervan nog niet is verstreken;
- het ministerieel besluit van 18 maart 2013 is nog steeds relevant om de feiten ten laste van de eiser te beoordelen.

Het arrest dat aldus de eiser schuldig verklaart aan het misdrijf van onwettig verblijf in het Rijk, terwijl het eveneens vaststelt dat de eiser voorafgaand aan dat verblijf het grondgebied van het Rijk niet heeft verlaten ingevolge de lastens hem uitgevaardigde terugkeermaatregel bij het ministerieel besluit van 18 maart 2013, verantwoordt de schuldigverklaring van de eiser aan het in artikel 76 Vreemdelingenwet bepaalde misdrijf niet naar recht.

Hof van Cassatie 14 november 2023 (P.23.0985.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231114.2N.2>

Trefwoorden: Straf met probatie uitstel - Gevolgen voor de verjaring van de straf

Samenvatting: Artikel 187 Wetboek van Strafvordering, zoals hier toepasselijk, bepaalt dat, indien niet blijkt dat de bij verstek veroordeelde kennis heeft gekregen van de betekening van die veroordelende beslissing, hij daartegen slechts in verzet kan komen totdat de termijnen van verjaring van de straf verstreken zijn.

Overeenkomstig artikel 92 Strafwetboek verjaren correctionele straffen, behoudens in hier niet toepasselijke gevallen, door verloop van vijf jaren. De verjaringstermijn is tien jaren indien de uitgesproken gevangenisstraf drie jaar te boven gaat.

In geval van een veroordeling tot een straf met uitstel van tenuitvoerlegging is de verjaring van de straf krachtens artikel 18 Probatiwet geschorst gedurende de termijn van het uitstel.

Het arrest stelt vast dat:

- de eiser bij arrest van het hof van beroep te Brussel van 25 januari 2011 bij verstek werd veroordeeld tot een hoofdgevangenisstraf van twaalf maanden, met uitstel van tenuitvoerlegging voor een termijn van vijf jaar, een geldboete van 1.000,00 euro, na verhoging met opdecimen gebracht op 5.500,00 euro of een vervangende gevangenisstraf van drie maanden, alsook tot een bestuurdersverbod voor een periode van vijf jaar;
- dit verstekarrest op 3 februari 2011 bij toepassing van artikel 40, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek regelmatig werd betekend aan het openbaar ministerie;
- de eiser op 3 maart 2023 in de gevangenis op strafgebied verzet heeft aangetekend tegen het arrest van 25 januari 2011;
- niet blijkt dat de eiser meer dan vijftien dagen vóór het aantekenen van dat verzet kennis had gekregen van de betekening op 3 februari 2011 van het verstekarrest.

Het arrest oordeelt vervolgens dat de eiser slechts tot 25 januari 2016 tegen het verstekarrest van 25 januari 2011 in verzet kon komen en dat het op 3 maart 2023 aangetekende verzet bijgevolg laattijdig en niet-ontvankelijk is.

Door aldus te oordelen houdt het arrest geen rekening met het vaststaand gegeven dat de verjaring van de aan de eiser bij verstekarrest van 25 januari 2011 opgelegde hoofdgevangenisstraf geschorst was gedurende de uitsteltermijn van vijf jaar. Die verjaring kon dan ook niet intreden op 25 januari 2016. Het oordeel dat eisers verzet onontvankelijk is omdat het werd aangetekend na de verjaring op 25 januari 2016 van de bij verstek uitgesproken straf, is bijgevolg niet naar recht verantwoord.

Hof van Cassatie 14 november 2023 (P.22.0765.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231114.2N.10>

Trefwoorden: Vrijspraak – Hoger beroep op burgerlijk vlak – Burgerlijke rechtsvordering – Vermoeden van onschuld

Samenvatting: Uit artikel 6.2 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een beklaagde in eerste aanleg werd vrijgesproken voor het misdrijf waarvoor hij werd vervolgd en het appelgerecht ingevolge de afwezigheid van een hoger beroep op strafgebied enkel nog te oordelen heeft over de door de burgerlijke partij tegen de beklaagde aanhangig gemaakte burgerlijke rechtsvordering gegrond op het feit

waarvoor de vrijspraak werd verleend, het appelgerecht zich niet mag uitspreken over de vraag of de beklaagde zich aan dat misdrijf heeft schuldig gemaakt.

Het appelgerecht mag in een dergelijk geval uitsluitend oordelen of het gedrag, zoals dat blijkt uit de met de strafvervolgning aanhangig gemaakte feiten, een fout oplevert in oorzakelijk verband met de schade die door de burgerlijke partij wordt gevorderd. De strafrechter bevindt zich in een dergelijk geval in dezelfde situatie als de burgerlijke rechter die zich moet uitspreken over een schadevergoedingsvordering die is gesteund op een strafbaar feit.

De strafrechter moet, wil hij het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld niet miskennen, zich onthouden van bewoordingen waaruit de vaststelling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de betrokkene voor een feit waarvoor hij definitief is vrijgesproken, kan worden afgeleid.

Hof van Cassatie 14 november 2023 (P.23.0979.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231114.2N.3/NL>

Trefwoorden: 1. Recht op hoger beroep – Overlegging in hoger beroep van een nieuw bewijsstuk – In het buitenland gevoerd DNA-onderzoek

2. Strafzaken - Oordeel over bewijswaarde - Schending vermoeden van onschuld?

Samenvatting: 1. Artikel 2.1 Zevende Aanvullend Protocol noch enige andere wettelijk bepaling verbiedt de overlegging in hoger beroep van een nieuw bewijsstuk voor zover het aan de tegenspraak wordt onderworpen. Daardoor wordt geen afbreuk gedaan aan het recht op hoger beroep.

Artikel 90undecies Wetboek van Strafvordering is niet van toepassing op een in het buitenland gevoerd DNA-onderzoek.

2. Het oordeel van een rechter over de bewijswaarde van de voorgelegde en aan tegenspraak onderworpen bewijselementen, houdt als dusdanig geen miskenning van het vermoeden van onschuld in.

Hof van Cassatie 14 november 2023 (P.23.0857.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231114.2N.1/NL>

Trefwoorden: Misdrijf – Rechtvaardiging en verschoning – Verschoning

Samenvatting: Artikel 411 Strafwetboek bepaalt dat doodslag, verwondingen en slagen verschoonbaar zijn indien zij onmiddellijk worden uitgelokt door zware gewelddaden tegen personen.

Onder zware gewelddaden tegen personen in de zin van die bepaling wordt verstaan zwaar fysiek of moreel geweld, in de regel uitgaand van het slachtoffer van de verschoonbare misdaad of het verschoonbare wanbedrijf.

Het betreft geweld dat de vrije wil van een normaal en redelijk persoon aantast, wat inhoudt dat de gemoedsgesteldheid van de uitgelokte dader en diens bijzondere gevoeligheid geen uitsluitend toetsingscriterium kunnen zijn.

Bovendien beoordeelt de rechter de zwaarwichtigheid van het geweld niet uitsluitend rekening houdend met de intensiteit van de reactie die dat geweld heeft veroorzaakt, maar ook rekening houdend met de ernst van het uitgelokte misdrijf. De ernst van het uitgelokte misdrijf moet namelijk proportioneel zijn met de ernst van het fysieke of morele geweld.

Bij afwezigheid van een daartoe strekkende conclusie dient de rechter die een beklaagde schuldig verklaart aan het misdrijf opzettelijke slagen met ziekte of arbeidsongeschiktheid in de bewoordingen van de strafwet zonder daarbij de verschoningsgrond van uitlokking aan te nemen, niet nader te motiveren uit welke gegevens hij het voorhanden zijn van de bestanddelen van het misdrijf en de afwezigheid van alle vereisten van die verschoningsgrond afleidt.

Hof van Cassatie 21 november 2023 (P.23.0990.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.2>

Trefwoorden: Bewijs - Telefoontap - Identificatiegegevens afwijkend tussen beluisterde en in het strafdossier

Samenvatting: De omstandigheid dat de relevant verklaarde tapgesprekken die een partij ter griffie heeft beluisterd op digitale informatiedragers, daarop niet zijn aangeduid met dezelfde identificatiegegevens als de tapgesprekken overgeschreven in de aan het strafdossier gevoegde processen-verbaal, heeft niet noodzakelijk tot gevolg dat die partij niet in de mogelijkheid is om aan de hand van de originele opnames de juistheid en de betrouwbaarheid van de overschrijving of de vertaling na te gaan. De rechter oordeelt daarover onaantastbaar.

Het Hof wel gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

Hof van Cassatie 21 november 2023 (P.23.0726.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.18/NL>

Trefwoorden: Verzet – Relatieve werking – Verzwaring van de bestraffing

Samenvatting: Wanneer de vervolgende partij geen hoger beroep heeft ingesteld tegen een bij verstek gewezen vonnis, dan belet de relatieve werking van het verzet van een beklaagde dat het appelgerecht de toestand van die beklaagde verzwart.

In de zaken met referte 1 en met referte 2 is de eiseres telkens vervolgd voor een onregelmatige onttrekking van accijnsgoederen aan een schorsingsregeling.

In de zaak met referte 1 heeft de correctionele rechtbank West-Vlaanderen, afdeling Brugge, bij verstekvonnis van 24 juni 2020 de eiseres veroordeeld tot een geldboete van 42.785,80 euro met uitstel van tenuitvoerlegging gedurende drie jaar voor 30.000,00 euro. Tegen dat

vonnis heeft de eiseres verzet gedaan. De vervolgende partij heeft daartegen geen hoger beroep ingesteld. Bij een vonnis op verzet van 8 september 2021 heeft de vermelde rechtbank de eiseres vrijgesproken. Tegen dat vonnis heeft de verweerder hoger beroep ingesteld.

In de zaak met referte 2 heeft de correctionele rechtbank West-Vlaanderen, afdeling Brugge, bij een verstekvonnis van 24 juni 2020 de eiseres veroordeeld tot een geldboete van 43.137,10 euro met uitstel van tenuitvoerlegging gedurende drie jaar voor 30.000,00 euro. Tegen dat vonnis heeft de eiseres verzet gedaan. De vervolgende partij heeft daartegen geen hoger beroep ingesteld. Bij een vonnis op verzet van 8 september 2021 heeft de vermelde rechtbank de eiseres vrijgesproken. Tegen dat vonnis heeft de verweerder hoger beroep ingesteld.

Het arrest voegt de beide zaken samen, oordeelt dat de feiten de uitwerking zijn van eenzelfde strafbaar opzet en veroordeelt de eiseres voor de vermengde feiten tot een effectieve geldboete van 85.923,00 euro.

Het arrest dat aldus aan de eiseres een hogere geldboete oplegt dan de samengetelde geldboeten die de beroepen vonnissen haar bij verstek hebben opgelegd en dat bovendien het door die vonnissen verleende uitstel van tenuitvoerlegging intrekt, verzwaart de aan de eiseres opgelegde bestraffing en miskent bijgevolg de relatieve werking van haar verzet.

Het middel is gegrond.

Hof van Cassatie 21 november 2023 (P.23.1001.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4/NL>

Trefwoorden: Rechten van verdediging – Verzoek tot horen van getuige à décharge – Beoordeling rechter - Drievragentest

Samenvatting: Uit artikel 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat de rechter het verzoek van een beklaagde om een getuige à décharge te horen op de rechtszitting moet beoordelen aan de hand van een drievragentest: eerste vraag: is het verzoek om de getuige à décharge te horen voldoende onderbouwd en is het getuigenverhoor relevant voor het voorwerp van de beschuldiging;

tweede vraag: is de relevantie van het getuigenverhoor voldoende door de rechter in aanmerking genomen en zijn er afdoende gronden voor de beslissing om de getuige à décharge niet te horen op de rechtszitting;

derde vraag: tast de weigering de getuige à décharge te horen de eerlijkheid van het proces van de beklaagde in zijn geheel beschouwd aan.

Voor wat betreft het antwoord op de eerste vraag is niet alleen van belang of het verhoor van een getuige à décharge van aard is om het resultaat van het strafproces te beïnvloeden, maar ook of redelijkerwijze kan worden verwacht dat dit verhoor de positie van de verdediging zal versterken. Bij die beoordeling moeten de concrete omstandigheden van de zaak worden betrokken en kunnen onder meer de stand en de voortgang van de procedure, de door de partijen gevolgde strategie en hun houding in het strafproces in aanmerking worden genomen.

Voor wat betreft het antwoord op de tweede vraag is te benadrukken dat uit artikel 6.3.d EVRM niet kan worden afgeleid dat op elk verzoek van een beklaagde om een getuige à

décharge te horen op de rechtszitting moet worden ingegaan. Het staat aan de rechter om in het licht van de door de beklaagde aangehaalde motieven en rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak de noodzaak van het horen van de getuige à décharge te beoordelen en op dat verzoek en de mate waarin het is onderbouwd een adequaat antwoord te verstrekken, zonder dat is vereist dat op elk detail van de onderbouwing moet worden ingegaan.

Die concrete omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op de feitelijke en juridische onmogelijkheid om de getuige à décharge te horen, de relatie die de getuige à décharge had of heeft met de beklaagde of met andere bij het strafproces betrokken partijen, de betrouwbaarheid van de door de getuige à décharge af te leggen verklaring rekening houdend met die relatie, zijn persoonlijkheid en het tijdsverloop sinds de feiten of het beschikbaar zijn van een geschreven verklaring van de persoon die de beklaagde als getuige à décharge wil horen, waarin die een eerdere verklaring herroept of nuanceert.

10. Het enkele feit dat een getuige à décharge een verklaring kan afleggen die van aard kan zijn om het resultaat van het strafproces te beïnvloeden of waarvan redelijkerwijze kan worden verwacht dat die de positie van de verdediging van de beklaagde zal versterken, verplicht de rechter daarom nog niet om die getuige à décharge op de rechtszitting te horen. De toetsing van het verzoek om een getuige à décharge te horen op de rechtszitting op basis van de voormelde driefragentest vereist niet dat de rechter het antwoord op de eerste en op de tweede vraag afzonderlijk motiveert.

Bij een weigering een getuige à décharge te horen op de rechtszitting dient de rechter in elk geval te onderzoeken of het recht op een eerlijk proces van die beklaagde in zijn geheel beschouwd daardoor niet is aangetast.

Hof van Cassatie 28 november 2023 (P.23.1099.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231128.2N.12>

Trefwoorden: 1. Misdrijf – Art. 487 Sw. – Valse sleutel – Begrip

2. Misdrijf – Verzwarende omstandigheid – OM dringt niet aan – Behoort nog tot het debat

Samenvatting: 1. Volgens artikel 487 Strafwetboek zijn valse sleutels "Alle haken, opstekers, lopers, nagebootste, nagemaakte of vervalste sleutels;

Sleutels die door de eigenaar, huurder, logementhouder, of kamerverhuurder niet bestemd zijn voor de sloten, hangsloten of voor welk sluitwerk ook, waartoe de schuldige ze gebruikt; Verloren, zoek geraakte of weggenomen sleutels die tot het plegen van de diefstal dienen."

Onder de door artikel 487 Strafwetboek bedoelde valse sleutels vallen ook sleutels die aan de gebruiker werden overhandigd en waarvan die onrechtmatig gebruik heeft gemaakt. Dit betreft immers ook sleutels die van hun bestemming zijn afgewend.

2. Een beklaagde die wordt vervolgd voor een misdrijf met een verzwarende omstandigheid, weet dat hij zich ook op deze verzwarende omstandigheid moet verdedigen. De enkele omstandigheid dat het openbaar ministerie op de rechtszitting in het licht van de verklaring van een slachtoffer niet langer aandringt op de bewezenverklaring van deze verzwarende

omstandigheid, houdt niet in dat die daardoor niet langer tot het debat behoort. De rechter dient de beklaagde hierop niet uitdrukkelijk te wijzen.

Hof van Cassatie 28 november 2023 (P.23.1104.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231128.2N.11>

Trefwoorden: 1. Bewijs - Deskundigenonderzoek - Tegenexpertise onmogelijk wegens vernietigde stalen

2. Bewijs – Getuige gehoord op de zitting – Verplichting voor de griffier om de voornaamste verklaringen te vermelden op PV van de rechtszitting – Art. 155 Sv. – Graad van beroep

Samenvatting: 1. De omstandigheid dat een tegenexpertise op stalen niet meer mogelijk is omdat de stalen zijn vernietigd en een beklaagde niet in kennis werd gesteld van deze vernietiging, houdt niet in dat de bevindingen van het eenzijdig uitgevoerde deskundigenonderzoek steeds als bewijs moeten worden uitgesloten.

Het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen in welke mate die bevindingen nog dienstig kunnen zijn voor de waarheidsvinding, rekening houdende onder meer met de door de partijen gemaakte opmerkingen over de verrichtingen en de bevindingen van de deskundige, de mogelijkheid van partijen om in een eerdere fase van de rechtspleging een tegenexpertise te verzoeken, de afwezigheid van enige betwisting over de verrichtingen en de bevindingen van de deskundige tijdens een eerdere fase van de rechtspleging, de door de deskundige aan de rechter verstrekte en aan de tegenspraak van partijen onderworpen uitleg over zijn verrichtingen en bevindingen en de bevestiging van de bevindingen van de deskundige door andere gegevens van het strafdossier. Dit houdt geen schending in van artikel 6 EVRM noch een miskenning van het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces.

2. De door artikel 155 Wetboek van Strafvordering voorgeschreven verplichting voor de griffier de voornaamste verklaringen van een op de rechtszitting gehoorde getuige te vermelden op het proces-verbaal van de rechtszitting, geldt niet voor de strafrechter in hoger beroep. Het is dan ook niet vereist dat in die aanleg de gezegdes van een deskundige die onder eed wordt gehoord op de rechtszitting worden opgenomen op het proces-verbaal van de rechtszitting.

Het appelgerecht, voor zover het op dezelfde wijze is samengesteld als op de rechtszitting waarop de deskundige werd gehoord, kan in de beslissing melding maken van de gezegdes van de deskundige op die rechtszitting, ook al werden die niet genoteerd op het proces-verbaal van de rechtszitting. De vaststelling in de beslissing dat de deskundige bepaalde verklaringen heeft afgelegd, geldt tot inschrijving wegens valsheid. Dit alles houdt geen miskenning van het recht van verdediging in.

Hof van Cassatie 28 november 2023 (P.23.0696.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231128.2N.14>

Trefwoorden: Redelijke termijn – Beoordelingscriteria

Samenvatting: Of de redelijke termijn is overschreden moet in elke zaak afzonderlijk worden beoordeeld volgens de feitelijke gegevens eigen aan de zaak en volgens de criteria van complexiteit van de zaak, de houding van de gerechtelijke overheden, de houding van de betrokkene en het belang dat de zaak heeft voor de betrokkene.

Bij die beoordeling moet rekening worden gehouden met de procedure in haar geheel.

Ook in eenvoudige zaken moet de redelijke-termijn-vereiste worden geëerbiedigd. Uit het eenvoudig karakter van de zaak volgt immers noodzakelijkerwijze dat de redelijke termijn sneller zal worden bereikt. Dat een zaak eenvoudig is, impliceert evenwel niet noodzakelijk dat de psychische impact van een strafprocedure en de duur ervan op de betrokkene beperkt is.

De rechter moet dan ook met het eenvoudig karakter van een zaak rekening houden bij de beoordeling van een redelijke-termijn-verweer.

Het staat aan de rechter te oordelen of rekening houdend met de voormelde criteria de redelijke termijn is overschreden.

Het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen trekt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

Hof van Cassatie 5 december 2023 (P.23.0383.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231205.2N.9/NL>

Trefwoorden: Bewijs – Deskundigenonderzoek – Mate van zekerheid niet bindend voor de rechter

Samenvatting: De artikelen 8.8, 8.28 en 8.29 Burgerlijk Wetboek zijn niet van toepassing in strafzaken. Artikel 962 Gerechtelijk Wetboek is niet van toepassing op een door de strafrechter met betrekking tot de strafvordering bevolen deskundigenonderzoek.

De mate van zekerheid waarmee de gerechtsdeskundige zijn bevindingen formuleert, is niet bindend voor de rechter, die onaantastbaar oordeelt of, en in welke mate, het standpunt van de deskundige overtuigend is. Na te hebben vastgesteld dat volgens het verslag van de schriftdeskundige de paraaf op het betwiste stuk “met een zeer hoge waarschijnlijkheid” van de hand van de verweerster is, oordeelt het arrest dat het besluit van de schriftdeskundige echter niet met een redelijke mate van menselijke zekerheid uitsluitel geeft of de bewuste paraaf van de hand van de verweerster is (arrest, p. 18, laatste alinea). Met dat oordeel geeft het arrest geen uitlegging van het deskundigenverslag maar beoordeelt het enkel de bewijswaarde ervan, waardoor het ook de andersluidende grieven in de appelconclusie van de eiseres verwerpt en beantwoordt.

Hof van Cassatie 5 december 2023 (P.23.1307.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231205.2N.12>

Trefwoorden: Non bis in idem – Beoordeling

Samenvatting: Artikel 14.7 IVBPR bepaalt dat niemand voor een tweede keer mag worden berecht of gestraft voor een strafbaar feit waarvoor hij reeds overeenkomstig de wet en het procesrecht van elk land bij einduitspraak is veroordeeld of waarvan hij is vrijgesproken.

Artikel 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM bepaalt dat niemand opnieuw wordt berecht of gestraft in een strafrechtelijke procedure binnen de rechtsmacht van dezelfde staat voor een strafbaar feit waarvoor hij reeds onherroepelijk is vrijgesproken of veroordeeld overeenkomstig de wet en het strafprocesrecht van die staat.

Het algemene rechtsbeginsel non bis in idem heeft dezelfde draagwijdte.

Artikel 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, houdt in dat een tweede vervolging verboden is wegens identieke feiten of substantieel dezelfde feiten die na een eerste vervolging hebben geleid tot een onherroepelijke beslissing van veroordeling of vrijspraak.

Onder identieke of substantieel dezelfde feiten moet worden verstaan een geheel van concrete feitelijke omstandigheden met betrekking tot eenzelfde verdachte welke onlosmakelijk in tijd en ruimte met elkaar verbonden zijn en waarbij het enkele gegeven dat die feiten strafbaar zijn onder een andere misdrijfomschrijving niet bepalend is.

De rechter oordeelt onaantastbaar of de feiten die het voorwerp uitmaken van de vervolgingen identiek of substantieel dezelfde zijn. Hij kan bij de beoordeling in aanmerking nemen dat de feiten werden gepleegd ten aanzien van andere slachtoffers en dat de misdrijven werden gepleegd gebruik makend van andere middelen.

B. Beroepen tegen arresten van de K.I.

Hof van Cassatie 1 september 2021 (P.21.1124.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210901.2F.4>

Trefwoorden: Onderzoeksgerechten - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Wettigheidscontrole - Nieuwe titel van hechtenis - Verweer dat een onwettigheid aanvoert die voor de twee beslissingen tot vrijheidsberoving geldt - Verplichting om te antwoorden

Samenvatting: Wanneer de vreemdeling aanvoert dat, ondanks het afleveren van een nieuwe titel, het beroep zijn voorwerp behoudt omdat de onwettigheid van de eerste opsluiting zich op identieke wijze aan de basis van de tweede opsluiting bevindt, is het onderzoeksgerecht verplicht om op dit verweer te antwoorden (1). (1) Zie Cass. 23 januari 2018, AR P.17.1318.N, AC 2018, nr. 50; Cass. 10 mei 2017, AR P.17.0447.F, AC 2017, nr. 324.

Hof van Cassatie 5 januari 2022 (P.21.1329.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220105.2F.2>

Trefwoorden: Europese Unie - Verdragsbepalingen - Allerlei - Rechtshulp - Strafzaken – Europees onderzoeksbevel - Overdracht van het bewijsmateriaal - Rechtsmiddel aangewend overeenkomstig artikel 22 van de wet van 22 mei 2017 - Schorsende werking

Samenvatting: Overeenkomstig artikel 21, § 2, van de wet van 22 mei 2017 betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken kan de overdracht van het bewijsmateriaal door de Belgische uitvoerende autoriteit aan de uitvaardigende Staat worden opgeschort in afwachting van een beslissing over het rechtsmiddel dat overeenkomstig artikel 22 van die wet is aangewend, tenzij in het Europees onderzoeksbevel voldoende gemotiveerd is dat een onmiddellijke overdracht essentieel is voor het goede verloop van het onderzoek of voor de bescherming van de individuele rechten; in zoverre de wet geen onderscheid maakt, kan de opschorting worden bevolen ongeacht welk van de twee in voormeld artikel 22 bedoelde rechtsmiddelen nog aanhangig is, maar wanneer degene die de opheffing van de inbeslagname van voorwerpen hiervóór reeds een rechtsmiddel heeft aangewend om zich te verzetten tegen de overdracht van dezelfde voorwerpen naar de verzoeker en dit eerste rechtsmiddel definitief is verworpen, heeft die partij geen enkel belang meer bij het tweede rechtsmiddel (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 6.

Hof van Cassatie 23 augustus 2022 (P.22.1109.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220823.VAC.8>

Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel – Weigeringsgrond – Non bis in idem – Bevoegdheid van de Belgische rechtscolleges

Samenvatting: Het verbod vastgelegd in het algemene rechtsbeginsel non bis in idem en in artikel 54 van de Schengenuitvoerings-overeenkomst van 19 juni 1990 om een persoon te vervolgen of te straffen voor een misdrijf waarvoor hij reeds is vrijgesproken of veroordeeld, vormt geen bevoegdheidsregel, maar een grond tot verval van de strafvordering.

Artikel 54 van de Schengenuitvoeringsovereenkomst van 19 juni 1990 en het algemene rechtsbeginsel non bis in idem zijn vreemd aan het onderzoek naar de voorwaarde van de bevoegdheid van de Belgische rechtscolleges zoals vereist door artikel 4.4 van de wet van 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel.

Met noot: DEWULF, S., “Van een verplichte naar een facultatieve weigeringsgrond op grond van artikel 4, 4° van de wet betreffende het Europees aanhoudingsbevel in het licht van dreigende straffeloosheid (?)”, *NC* 2023, afl. 5, 355-358.

Hof van Cassatie 5 september 2023 (P.23.1237.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230905.2N.17>

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Handhaving – Redenen – Borgsom

Samenvatting: Het gegeven dat het onderzoeksgerecht bij eerdere beslissingen betreffende de voorlopige hechtenis heeft geoordeeld dat de inverdenkinggestelde in vrijheid kan worden gesteld onder voorwaarden en tegen betaling van een borgsom, belet het onderzoeksgerecht niet om bij een navolgende toetsing van het voorhanden zijn van de voorwaarden tot de voorlopige hechtenis op het tijdstip van haar beslissing en in het licht van de voortgang van het onderzoek, te oordelen dat een borgsom geen afdoende waarborg biedt voor de openbare veiligheid; het onderzoeksgerecht dient, behoudens bij daartoe strekkende conclusie, niet te vermelden op grond van welke gegevens zij tot dit gewijzigd oordeel komt.

Hof van Cassatie 3 oktober 2023 (P.23.1309.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231003.2N.12>

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Handhaving – Misdaad strafbaar met meer dan vijftien jaar opsluiting – In aanmerking nemen van collusiegevaar

Samenvatting: De door artikel 16, § 1, vierde lid, eerste zin, Voorlopige Hechteniswet bepaalde verplichting om bij de handhavingsbeslissing bovendien rekening te houden met het bestaan van ernstige redenen om te vrezen dat de in vrijheid gelaten verdachte nieuwe misdaden of wanbedrijven zou plegen, zich aan het optreden van het gerecht zou onttrekken, bewijzen zou pogen te laten verdwijnen of zich zou verstaan met derden, alsook de in artikel 16, § 1, vierde lid, tweede zin, Voorlopige Hechteniswet opgenomen beperking betreffende het gebruik van het bestaan van ernstige aanwijzingen dat de in vrijheid gelaten verdachte zich zou verstaan met derden, gelden niet voor misdaden waarvan het maximum van de van toepassing zijnde straf vijftien jaar opsluiting te boven gaat; geen enkele bepaling belet nochtans dat het onderzoeksgerecht dat beslist tot handhaving van de voorlopige hechtenis voor een misdaad die strafbaar is met meer dan vijftien jaar opsluiting die beslissing niet enkel grondt op de vaststelling van de volstreekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid maar bovendien ook collusiegevaar in aanmerking neemt.

Hof van Cassatie 3 oktober 2023 (P.23.1334.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231003.2N.20>

Trefwoorden: 1. Voorlopige hechtenis – Handhaving – Rechten van verdediging

2. Voorlopige hechtenis – Handhaving – Recht van verdediging – Inzage van het dossier – Slechts beperkte toegang tot stukken neergelegd ter griffie als overtuigingsstuk – Gevolg – Beoordeling

Samenvatting: 1. Uit artikel 5.2, 5.3 en 5.4 EVRM, de artikelen 21, § 3, 22, vierde lid, en 30, § 3, en § 4, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet, alsmede het algemeen rechtsbeginsel houdende eerbiediging van het recht van verdediging, volgt dat :

(-) het onderzoeksgerecht dat heeft te beslissen over de handhaving van de voorlopige hechtenis in beginsel uitspraak moet doen op grond van een volledig dossier,
(-) een volledig dossier een dossier is dat alle stukken van het onderzoek bevat die verband houden met de handhaving van de voorlopige hechtenis van de in verdenking gestelde en waarover de onderzoeksrechter beschikt,
(-) de in verdenking gestelde kennis kan nemen van dit volledig dossier zoals het ter inzage wordt gelegd met het oog op behandeling door de raadkamer en van de nieuwe stukken voor wat betreft de behandeling door de kamer van inbeschuldigingstelling (1). (1) Cass. 6 juni 2023, AR P.23.0821.N, www.juportal.be; Cass. 27 oktober 2020, AR P.20.1051.N, www.juportal.be.

2. Indien evenwel stukken die door hun aard niet of moeilijk aan het strafdossier kunnen worden toegevoegd, zoals een harde schijf met camerabeelden, als overtuigingsstuk worden neergelegd ter griffie van de correctionele rechtbank, staat het aan de in verdenking gestelde of zijn raadsman en aan het onderzoeksgerecht om, zo het dit nodig acht, om de overlegging van of de toegang tot dat stuk te verzoeken; uit de enkele omstandigheid dat een in verdenking gestelde door de aard van het overtuigingsstuk en de technische moeilijkheden om er kennis van te nemen, slechts een beperkte toegang heeft gehad tot dit stuk, volgt niet dat zijn rechten noodzakelijk onherstelbaar zijn miskend; het staat aan het onderzoeksgerecht onaantastbaar te oordelen of rekening houdend met de concrete gegevens van de zaak zoals het belang dat het overtuigingsstuk heeft voor de beslissing tot handhaving van de hechtenis, de beperkte toegang tot dit stuk de rechten van de verdachte onherstelbaar heeft miskend en het Hof gaat na of het onderzoeksgerecht uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt.

Hof van Cassatie 10 oktober 2023 (P.23.1357.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231010.2N.16>

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis - Beoordeling - Volledig dossier - Fysiek in de rechtszaal aanwezig?

Samenvatting: Hoewel het onderzoeksgerecht bij de beoordeling van de voorlopige hechtenis moet kunnen beschikken over het volledige strafdossier, vereist geen enkele bepaling dat dit dossier fysiek voorhanden is in de zittingszaal op de rechtszitting van de raadkamer die over de handhaving van de voorlopige hechtenis moet oordelen. De raadkamer, die het dossier zowel vóór de rechtszitting kan raadplegen als na het in het beraad nemen van de zaak met het oog op de uitspraak, kan te allen tijde bevelen dat het dossier fysiek in de zittingszaal wordt gebracht wanneer dit noodzakelijk wordt geacht.

Hof van Cassatie 10 oktober 2023 (P.23.1327.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231010.2N.13>

Trefwoorden: Vreemdeling – Art. 15 GW – Art. 22 GW – Art. 8 EVRM – Huiszoeking – Woonstbetreding – Toestemming – Schriftelijk

Samenvatting: Artikel 8 EVRM bepaalt dat eenieder recht heeft op respect voor zijn woning en dat er slechts inmenging van enig openbaar gezag in de uitoefening van dit recht is toegestaan, voor zover deze inmenging bij wet is bepaald en een noodzakelijke maatregel vormt, onder meer vanuit het oogpunt van de nationale of de openbare veiligheid.

Artikel 15 Grondwet bepaalt dat de woning onschendbaar is en dat huiszoekingen enkel kunnen plaatsvinden in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft.

Volgens artikel 22, eerste lid, Grondwet heeft eenieder recht op eerbiediging van zijn privé- en gezinsleven, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden door de wet bepaald.

Deze bepalingen verbieden niet dat hij die geniet van het recht op bescherming van de woning daarvan afstand doet, onder meer door een overheid toe te staan om de woning te betreden.

Een afstand van een grondrecht is evenwel slechts geldig indien die afstand ondubbelzinnig gebeurt, met kennis van zaken, wat wil zeggen op basis van een geïnformeerde toestemming, alsook zonder dwang.

De door artikel 8 EVRM vereiste wettelijke basis om de inmenging van het openbaar gezag in de uitoefening van het recht op eerbiediging van de woonst te rechtvaardigen, is de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of vrijheidsbeneming mag worden verricht (hierna Huiszoekingswet).

Artikel 2, eerste lid, Huiszoekingswet bepaalt dat geen vrijheidsbeneming in een voor het publiek niet toegankelijke plaats mag worden verricht vóór vijf uur 's morgens en na negen uur 's avonds.

Artikel 2, tweede lid, 3°, Huiszoekingswet bepaalt dat het in artikel 2, eerste lid, Huiszoekingswet vastgestelde verbod geen toepassing vindt ingeval van verzoek of toestemming van de persoon die het werkelijk genot heeft van de plaats of de persoon bedoeld in artikel 46, 2°, Wetboek van Strafvordering.

Artikel 3 Huiszoekingswet bepaalt dat het verzoek of de toestemming waarvan sprake in artikel 2, tweede lid, 3°, Huiszoekingswet voorafgaand en schriftelijk aan de opsporing of huiszoeking wordt gegeven.

Uit de voormelde bepalingen volgt dat het verzoek of de toestemming als bedoeld door artikel 2, tweede lid, 3°, Huiszoekingswet aan politieambtenaren om een niet voor het publiek toegankelijke plaats zoals een woning te betreden om in het kader van de Vreemdelingenwet over te gaan tot de bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling die onwettig in het Rijk verblijft, voorafgaand en schriftelijk moet worden gegeven. Een mondelinge toestemming volstaat niet.

Die regel geldt zowel voor woonstbetredingen verricht vóór vijf uur 's morgens en na negen uur 's avonds, als voor woonstbetredingen overdag.

Idem: Cass. 17 oktober 2023 (P.23.1371.N)

Hof van Cassatie 17 oktober 2023 (P.23.1368.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231017.2N.15>

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis - Handhaving - Beoordeling volstreekte noodzakelijkheid... - Vermoeden van onschuld

Samenvatting: Bij de beoordeling van de volstreekte noodzakelijkheid van de handhaving van de voorlopige hechtenis voor de openbare veiligheid evenals bij het oordeel over het bestaan van ernstige redenen om te vrezen dat een in vrijheid gelaten in verdenking gestelde nieuwe misdaden of wanbedrijven zal plegen in de zin van art. 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet, betreft het onderzoeksgerecht noodzakelijkerwijze de feiten waarvoor een bevel tot aanhouding is verleend. Het mag daarbij wat betreft die feiten enkel aannemen dat er lastens de in verdenking gestelde ernstige aanwijzingen van schuld zijn en dus niet vaststellen dat zijn schuld aan die feiten vaststaat. Enkel in dat laatste geval ligt een schending voor van artikel 6.2 EVRM en een miskenning van het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld.

Bij de beoordeling van de vraag of de onderzoeksrechter in het bevel tot aanhouding of de onderzoeksgerechten in de beslissing tot handhaving van de voorlopige hechtenis het vermoeden van onschuld in de voormelde zin hebben miskend, dient rekening te worden gehouden met het geheel van de in die beslissingen gebruikte bewoordingen en de context ervan, eerder dan met de wijze waarop een geïsoleerde zin of zinsnede van die beslissing werd geformuleerd.

Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.0974.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231024.2N.3>

Trefwoorden: Misdrijf – Bedreigingen – Opzet

Samenvatting: Artikel 327, tweede lid, Strafwetboek bepaalt: “De bedreiging met een aanslag op personen of eigendommen waarop een criminele straf gesteld is, bij naamloos of ondertekend geschrift, zonder bevel of voorwaarde, wordt gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot twee jaar en met geldboete van vijftig euro tot driehonderd euro.”

3. Uit die bepaling volgt dat de aldus bedoelde bedreiging slechts een algemeen opzet vereist, met name dat bij de dader de wil bestaat gevoelens van schrik te doen ontstaan bij de persoon die hij met een aanslag bedreigt, terwijl hij dat ook weet. Een bijzondere beweegreden is niet vereist.

Hof van Cassatie 24 oktober 2023 (P.23.1429.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231024.2N.22/NL>

Trefwoorden: Samenstelling kamer

Samenvatting: Artikel 101, § 2, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat het hof van beroep bestaat uit een eerste voorzitter, kamervoorzitters en raadsheren. Artikel 101, § 2, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de kamers van het hof van beroep zitting

houden ofwel met drie raadsheren in het hof van beroep de voorzitter daaronder begrepen, ofwel met één lid, kamervoorzitter of raadsheer in het hof van beroep.

Artikel 101, § 2, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek heeft slechts tot doel vast te leggen dat een kamer van een hof van beroep bestaat uit hetzij drie magistraten van dit hof, hetzij één enkele magistraat van dit hof. Uit die bepaling volgt niet dat in een meervoudige kamer steeds twee raadsheren en een kamervoorzitter moeten zetelen. Niets belet dat een meervoudige kamer van het hof van beroep bestaat uit drie kamervoorzitters, of uit twee kamervoorzitters en een raadsheer, of uit drie raadsheren, waarvan er een optreedt als voorzitter.

Hof van Cassatie 7 november 2023 (P.23.0739.N), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231107.2N.4/NL>

Trefwoorden: 1. Onderzoeksrechter – Klacht met burgerlijkepartijstelling – Proces-verbaal van burgerlijke partijstelling – Draagwijdte van de burgerlijkepartijstelling – Beoordeling door KI

2. KI – Art. 235 Sv. – Eigen bevoegdheid – Een partij kan dit niet vorderen – Gevolg voor motivering

Samenvatting: 1. Uit de artikelen 63, eerste lid, en 66 en 67 Wetboek van Strafvordering volgt dat een gerechtelijk onderzoek enkel wordt geopend door een klacht met burgerlijkepartijstelling, die door de onderzoeksrechter wordt geacteerd in een proces-verbaal van burgerlijkepartijstelling. Indien er ter gelegenheid van de burgerlijkepartijstelling een schriftelijke toelichting wordt neergelegd waarvan de inhoud niet of niet geheel overeenstemt met het door de onderzoeksrechter opgestelde proces-verbaal van burgerlijkepartijstelling, is het dit proces-verbaal dat de draagwijdte van de klacht met burgerlijkepartijstelling bepaalt.

Het staat de kamer van inbeschuldigingstelling te onderzoeken welke feiten bij de onderzoeksrechter aanhangig zijn gemaakt en tegen welke personen de strafvordering is ingesteld in de zin van artikel 61, tweede lid, Wetboek van Strafvordering. Slechts wanneer de formulering van het proces-verbaal van burgerlijkepartijstelling redelijke twijfel laat bestaan over die precieze feiten of personen, dient de kamer van inbeschuldigingstelling verduidelijking te zoeken in andere stukken van het strafdossier, waaronder eventueel de schriftelijke toelichting bij de klacht met burgerlijkepartijstelling. Zij dient dat echter niet te doen wanneer zij het proces-verbaal duidelijk acht, wat het geval kan zijn wanneer het proces-verbaal uitdrukkelijk en exhaustief de personen vermeldt waartegen de strafvordering met de klacht met burgerlijkepartijstelling wordt ingesteld.

Het staat bovendien aan de burgerlijke partij, die het proces-verbaal van burgerlijkepartijstelling mee met de onderzoeksrechter ondertekent, erop toe te zien dat dit proces-verbaal de juiste personen vermeldt waartegen zij haar klacht richt. Daarnaast kan de burgerlijke partij nog in een aanvullende klacht met burgerlijkepartijstelling de strafvordering instellen tegen een persoon die niet in het proces-verbaal van burgerlijkepartijstelling is vermeld.

De kamer van inbeschuldigingstelling oordeelt onaantastbaar of het proces-verbaal van burgerlijkepartijstelling voldoende duidelijk is voor wat betreft de personen waartegen de strafvordering is gericht, dan wel of daarover nog verdere verduidelijking vereist is.

Het Hof gaat wel na of de kamer van inbeschuldigingstelling uit haar vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt.

2. Overeenkomstig artikel 235 Wetboek van Strafvordering kunnen de kamers van inbeschuldigingstelling in alle zaken, zolang zij niet beslist hebben of de inbeschuldigingstelling dient te worden uitgesproken, om het even of de eerste rechters al dan niet een onderzoek hebben ingesteld, ambtshalve vervolgingen gelasten, zich de stukken doen overleggen, de zaak onderzoeken of doen onderzoeken, en daarna beschikken zoals het behoort.

De kamer van inbeschuldigingstelling oefent deze bevoegdheid naar eigen goedvinden uit. Een partij kan dit niet vorderen, zodat die kamer niet hoeft te beslissen over een door een partij gevorderde toepassing van artikel 235 Wetboek van Strafvordering, noch redenen moet vermelden waarom ze op een desbetreffende vraag niet ingaat.

Neemt de kamer van inbeschuldigingstelling over een dergelijke vraag toch een gemotiveerde beslissing, dan mag zij niettemin uit haar vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleiden.

Met verwijzing naar feitelijke omstandigheden die het (p. 31-35) eerder vermeldt, oordeelt het arrest (p. 39) in verband met de verzoeken tot bijkomende inverdenkingstellingen dat er naar het oordeel van de appelrechters geen duidelijke aanwijzingen zijn dat D., V. of bepaalde aan hen gelieerde Nederlandse rechtspersonen (vermogensbeheerders) op een door de strafwet bepaalde wijze zouden hebben deelgenomen aan misdrijven waarbij de eisers I tot V schade hebben opgelopen en dat aanvullend onderzoek naar die personen geen enkel nut heeft. Op grond van die redenen kan het arrest wettig beslissen dat er geen reden is tot de bijkomende inverdenkingstelling van de verweersters 5 en 6.

Hof van Cassatie 14 november 2023 (P.23.1498.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231114.2N.12>

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling mits borgstelling – Art. 114 Sv. - Preciseringsen rond vereisten en voorwaarden

Samenvatting: Artikel 114 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat:

- indien op een feit een correctionele straf is gesteld, de raadkamer, op verzoek van de verdachte en op conclusie van de procureur des Konings, de voorlopige invrijheidstelling van de verdachte kan bevelen, mits een gegoede borg wordt gesteld tot zekerheid van zijn verschijning bij alle proceshandelingen en ter tenuitvoerlegging van het vonnis, zodra zulks van hem wordt gevorderd;
- de voorlopige invrijheidstelling tegen borgstelling in elk stand van de zaak kan worden gevraagd en verleend.

Uit deze bepaling volgt dat:

- zolang de vervolgende administratie de dagvaarding waarmee de zaak aanhangig wordt gemaakt bij de correctionele rechtbank niet heeft betekend en de raadkamer de onderzoeksrechter niet heeft ontlast, de raadkamer en in hoger beroep de kamer van inbeschuldigingstelling kennis nemen van een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling;
- eens de vervolgende administratie de dagvaarding waarmee de zaak aanhangig wordt gemaakt bij de correctionele rechtbank heeft betekend en de raadkamer de onderzoeksrechter heeft ontlast het aan de correctionele rechtbank en in hoger beroep de correctionele kamer van het hof van beroep staat kennis te nemen van een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling;
- indien een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling werd ingediend vóór de voormelde betekening en de ontlasting van de onderzoeksrechter en de raadkamer daarover nog geen uitspraak heeft gedaan op het ogenblik van die betekening en die ontlasting zij geen rechtsmacht meer heeft om dit te doen;
- indien hoger beroep werd ingesteld tegen de beschikking van de raadkamer betreffende het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling vóór de voormelde ontlasting van de onderzoeksrechter en de kamer van inbeschuldigingstelling daarover nog geen uitspraak heeft gedaan op het ogenblik van die betekening en ontlasting zij geen rechtsmacht meer heeft om dit te doen.

Die regeling houdt in dat eens de zaak aanhangig is gemaakt bij de correctionele rechtbank en de onderzoeksrechter is ontlast, de beklaagde de rechtmatigheid van zijn vrijheidsberoving kan laten beoordelen door het vonnisgerecht en hij bijgevolg beschikt over gelijkwaardige waarborgen en rechtsmiddelen als die waarin de Voorlopige Hechteniswet voorziet.

Hof van Cassatie 21 november 2023 (P.23.1551.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.16>

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Bevel tot aanhouding - Verhoor door de onderzoeksrechter voor aanhouding

Samenvatting: Artikel 16, § 2, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet bepaalt dat tenzij de verdachte voortvluchtig is of zich verbergt, de onderzoeksrechter alvorens een bevel tot aanhouding te verlenen, hem moet ondervragen over de feiten die aan de beschuldiging ten grondslag liggen en die aanleiding kunnen geven tot de afgifte van een bevel tot aanhouding en zijn opmerkingen moet horen. Bij afwezigheid van deze ondervraging wordt de in verdenkinggestelde in vrijheid gesteld.

Die ondervraging, die de onderzoeksrechter zelf moet afnemen en dus niet kan delegeren, heeft tot doel hem in te lichten over het standpunt van de in verdenkinggestelde betreffende de hem verweten feiten zodat zijn recht van verdediging is gewaarborgd.

Artikel 16, § 3, Voorlopige Hechteniswet bepaalt dat het bevel tot aanhouding dadelijk na de eerste ondervraging van de verdachte door de onderzoeksrechter wordt verleend, tenzij de rechter onderzoeksmaatregelen treft om een gegeven van de ondervraging te controleren terwijl de verdachte te zijner beschikking blijft.

Uit die bepaling volgt enkel het vereiste dat, in het geval de onderzoeksrechter na diens ondervraging beslist de in verdenkinggestelde aan te houden, er zich geen enkel tijdsverloop

voordoet tussen het tijdstip van het einde van dat verhoor en het tijdstip waarop het bevel tot aanhouding wordt verleend. Die bepaling verzet zich niet ertegen dat de onderzoeksrechter de inverdenkinggestelde bij afloop van het verhoor reeds meedeelt dat tegen hem een bevel tot aanhouding zal worden verleend, noch dat die mededeling wordt vermeld in het proces-verbaal van verhoor.

Hof van Cassatie 28 november 2023 (P.23.1584.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231128.2N.19/NL>

Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel – Weigering – Recht op behandeling binnen een redelijke termijn – Onderzoeksgerecht

Samenvatting: Artikel 4.5° Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalt: “De tenuitvoerlegging van een Europees Aanhoudingsbevel wordt in volgende gevallen geweigerd: 5° ingeval ernstige redenen bestaan te denken dat de tenuitvoerlegging van het Europees Aanhoudingsbevel afbreuk zou doen aan de fundamentele rechten van de betrokken persoon, zoals die worden bevestigd door artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie.”

Volgens artikel 6, derde lid, VEU maken de grondrechten, zoals zij worden bepaald door het EVRM, als algemene rechtsbeginselen deel uit van het recht van de Europese Unie.

Volgens artikel 6.1 EVRM heeft eenieder bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvordering, recht op een behandeling binnen een redelijke termijn.

De miskennis van het recht op de behandeling van de gegrondheid van een strafvervolgung binnen een redelijke termijn zoals bepaald in artikel 6.1 EVRM kan door een nationale instantie slechts worden onderzocht voor zover die nationale instantie van de strafvervolgung kennis kan nemen. Dit is niet het geval voor het onderzoeksgerecht van de uitvoerende autoriteit van een lidstaat, dat uitspraak doet over de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel. Die regel geldt evenzeer indien het Europees aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd met het oog op strafuitvoering.

Hof van Cassatie 28 november 2023 (P.23.1600.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231128.2N.20/NL>

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Handhaving – Onterecht vrijgelaten door penitentiaire instelling – Gevolg

Samenvatting: Indien een inverdenkinggestelde tegen wie een bevel tot aanhouding is uitgevaardigd, dat is gehandhaafd door het onderzoeksgerecht, door een vergissing van de penitentiaire administratie en derhalve buiten elk rechterlijk bevel werd vrijgelaten:

- blijven het lastens hem uitgevaardigde bevel tot aanhouding en de navolgende titels van handhaving van dit bevel daterend van vóór de onterechte vrijlating geldig;
- wordt vanaf die onterechte vrijlating de procedure tot handhaving van de voorlopige hechtenis geschorst en dit totdat de inverdenkinggestelde terug is opgesloten in een huis

van arrest ter uitvoering van dit bevel tot aanhouding. De omstandigheid dat de betrokkene in het buitenland van zijn vrijheid is beroofd met het oog op overlevering aan België gelet op het bestaande bevel tot aanhouding, doet daaraan geen afbreuk.

Hof van Cassatie 5 december 2023 (P.23.1241.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231205.2N.1>

Trefwoorden: Bijstand door een tolk – Welke taal?

Samenvatting: Artikel 6.3.e EVRM bepaalt dat eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd het recht heeft zich kosteloos te laten bijstaan door een tolk, indien hij de taal welke ter rechtszitting wordt gebruikt niet verstaat of niet spreekt.

Dit recht geldt niet enkel bij de behandeling van de zaak voor het vonnisgerecht, maar ook voor onderzoeksverrichtingen tijdens het gerechtelijk onderzoek.

De door deze verdragsbepaling gegarandeerde bijstand door een tolk moet niet noodzakelijk gebeuren in de moedertaal van de verdachte of de beklaagde (hierna de verdachte) of in een taal van zijn keuze. Wel is vereist dat de verdachte de gebruikte taal voldoende begrijpt of spreekt om zijn recht van verdediging effectief uit te oefenen.

Uit het enkele feit dat een verdachte bij verhoren door de politie of door de onderzoeksrechter werd bijgestaan door een beëdigd tolk, volgt niet noodzakelijk dat die verdachte de taal waarin wordt vertolkt niet of onvoldoende beheerst voor een effectieve uitoefening van het recht van verdediging bij andere onderzoeksverrichtingen.

Geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel verzet zich ertegen dat een deskundige bij het onderzoek van de verdachte gebruik maakt van een taal die niet de procestaal is en die zowel de deskundige als de verdachte voldoende beheersen.

Indien de verdachte van oordeel is dat hij en de deskundige niet voldoende de gebruikte taal beheersen, dient hij dit op te werpen voor de rechter, die bevoegd is rekening houdend met de stand van de rechtspleging, opdat die rechter deze aanvoering onaantastbaar beoordeelt. Niet is vereist dat de raadsman van de verdachte zelf de taalkennis van de deskundige moet kunnen vaststellen en beoordelen.

Hof van Cassatie 5 december 2023 (P.23.1593.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231205.2N.13>

Trefwoorden: Doorzoeking van een voertuig - Vergaren van bewijsgegevens - Controle door de KI

Samenvatting: Op grond van artikel 34, § 1, tweede lid, Wet Politieambt kunnen de politieambtenaren de identiteit controleren van ieder persoon indien zij, op grond van zijn gedragingen, materiële aanwijzingen of omstandigheden van tijd of plaats redelijke gronden hebben om te denken dat hij wordt opgespoord, dat hij heeft gepoogd of zich voorbereidt om een misdrijf te plegen of dat hij de openbare orde zou kunnen verstoren of heeft verstoord.

Op grond van artikel 29 Wet Politieambt kunnen politieambtenaren overgaan tot het doorzoeken van een voertuig op de openbare weg of op een voor het publiek toegankelijke plaats, onder meer indien zij op grond van de gedragingen van de bestuurder of de passagiers, van materiële aanwijzingen of van omstandigheden van tijd of plaats, redelijke gronden hebben om te denken dat het voertuig wordt gebruikt of zou kunnen worden gebruikt om een misdrijf te plegen of om overtuigingsstukken of bewijsmateriaal in verband met een misdrijf te vervoeren.

Het staat aan de kamer van inbeschuldigingstelling prima facie te oordelen of aan de in artikelen 29 en 34, § 1, tweede lid, Wet Politieambt bepaalde voorwaarden voor een identiteitscontrole en een doorzoeking is voldaan en dus of de zo verkregen bewijsgegevens regelmatig zijn en als grondslag kunnen dienen voor de ernstige aanwijzingen van schuld.

C. Andere arresten van het Hof van Cassatie

Hof van Cassatie 4 februari 2022 (C.21.0278.F), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220204.1F.4>

Trefwoorden: Burgerlijke rechtsvordering - Misdrijf - Schade - Geen vervolging voor de strafrechter - Rechtsvordering tot schadevergoeding voor de burgerlijke rechter - Schuld van de dader – Bewijs - Art. 4, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Samenvatting: Het niet-vervolgen van de dader van een als misdrijf omschreven feit voor de strafrechter belet het slachtoffer niet de vergoeding van de daaruit voortvloeiende schade te vorderen voor de burgerlijke rechter; de schuld van de dader is naar recht bewezen in de zin van het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld en de artikelen 6.2 EVRM en 14.2 IVBPR, wanneer het slachtoffer voor de burgerlijke rechter aantoont dat de bestanddelen van het misdrijf voorhanden zijn en, indien de dader een rechtvaardigingsgrond aanvoert die niet geheel ongeloofwaardig is, dat die rechtvaardigingsgrond niet bestaat (zie Cass. 7 september 2018, AR C.17.0694.N, AC 2018, nr. 450).

Hof van Cassatie 25 juli 2023 (P.23.0984.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230725.VAK.1/NL>

Trefwoorden: Kamer Bescherming Maatschappij – Samenstelling – Onderzoeksrechter die het gerechtelijk onderzoek heeft geleid

Samenvatting: Wanneer de rechter die als onderzoeksrechter het gerechtelijk onderzoek heeft geleid en verslag heeft uitgebracht voor de raadkamer die de internering van de beklaagde heeft gelast, later uitspraak doet over de tenuitvoerlegging van diens internering, neemt hij geen kennis van dezelfde zaak (1). (1) Zie Cass. 12 januari 2022, AR P.21.1646.F, AC 2022, nr. 24.

Hof van Cassatie 19 september 2023 (P.23.1145.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.11>

Trefwoorden: Wraking – Gewettigde verdenking

Samenvatting: Wraking is het recht dat de wet aan een partij toekent om de berechting te weigeren door een of meer leden van het gerecht waarbij de zaak aanhangig is in de bij de wet bepaalde gevallen (1). (1) Cass. 29 juni 2012, AR C.12.0300.F, AC 2012, nr. 429; Cass. 28 oktober 2010, AR C.10.0594.F, AC 2010, nr. 646; J. FLO, “Belangenconflicten: wrakingen en onverenigbaarheden”, in Statuut en deontologie van de magistraat, Die Keure, 2020, 484.

Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat iedere rechter kan worden gewraakt wegens gewettigde verdenking; er is gewettigde verdenking in de zin van deze bepaling indien de aangevoerde feiten bij de verzoeker tot wraking, de partijen en derden de verdenking kunnen wekken dat de betrokken rechter niet op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak kan doen (1); de rechter wordt tot bewijs van het tegendeel vermoed onpartijdig en onafhankelijk te oordelen; de twijfel die bestaat over de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de rechter moet objectief gerechtvaardigd zijn, dit wil zeggen redelijk verantwoord overkomen. (1) Cass. 28 februari 2023, AR P.23.0251.N, AC 2023, nr. 156; Cass. 8 november 2022, AR P.22.1380.N, AC 2022, nr. 713; Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0579.N, AC 2022, nr. 315, met concl. OM; Cass. 12 mei 2021, AR P.21.0616.F, AC 2021, nr. 346; Cass. 15 januari 2019, AR P.18.1214.N, AC 2019, nr. 25, NC 2019, 252, RABG 2019, 623; Cass. 14 november 2018, AR P.18.1148.F, AC 2018, nr. 635.

Gewettigde verdenking in de zin van artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek vereist niet dat de geïndiceerde rechter zelf verantwoordelijk is voor de feiten die ten grondslag liggen aan de verdenking; het gegeven dat de ingeroepen grondslag voor de gewettigde verdenking bestaat ten aanzien van meerdere rechters van eenzelfde rechtscollege, belet niet dat die grondslag de door artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek bedoelde wrakingsgrond kan opleveren (1). (1) S. DE COSTER, “Commentaar bij artikel 828 Ger. W.”, in Commentaar gerechtelijk recht, Kluwer, 2010, 14, al. 4 en voetnoot 7.

Hof van Cassatie 21 november 2023 (P.23.1426.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.6>

Trefwoorden: Deskundige - Wraking

Samenvatting: Uit de artikelen 963, paragraaf 1, en 971 Gerechtelijk Wetboek volgt dat tegen de beslissing van de correctionele rechtbank over de wraking van een deskundige die is aangesteld door deze rechtbank vooraleer uitspraak te doen over de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering hoger beroep openstaat. Dit hoger beroep moet worden ingesteld volgens de regeling in strafzaken.

Hof van Cassatie 21 november 2023 (P.23.1509.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.15>

Trefwoorden: Vonnissen en arresten - Verschrijving - Verbetering

Samenvatting: Een kennelijke verschrijving is een schrijffout of een louter materiële vergissing.

Het loutere feit dat door de verbetering de te verbeteren beslissing wordt gewijzigd en een betere verschijningsvorm krijgt, impliceert niet dat de erin bevestigde rechten worden uitgebreid, beperkt of gewijzigd. Een verbetering mag enkel geen verandering in de beoordeling van de zaak meebrengen.

De rechter oordeelt onaantastbaar of een bepaalde vermelding in een beslissing een kennelijke verschrijving is, die hij mag verbeteren.

2.5. Grondwettelijk Hof

Grondwettelijk Hof 23 november 2023 (161/2023), www.const-court.be
--

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2023/2023-161n.pdf>

Trefwoorden: Strafvordering - Politie over het wegverkeer - Bevel tot betalen - Geen betaling binnen een termijn van dertig dagen - Dagvaarding door het openbaar ministerie voor de politierechtbank

Samenvatting: Bij twee vonnissen van 27 februari 2023, waarvan de expedities ter griffie van het Hof zijn ingekomen op 14 maart 2023, heeft de Politierechtbank Oost-Vlaanderen, afdeling Aalst, de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 65/1 van de Wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, zoals ingevoegd door art. 29 van Wet van 28.11.2021 om justitie menselijker, sneller en straffer te maken, samen gelezen met art. 65 Wegverkeerswet en art. 216bis Wetboek van Strafvordering, de bepalingen over de fundamentele rechten en vrijheden gewaarborgd in titel II van de Grondwet, (met name de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet) én artikel 6.1 E.V.R.M., art. 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM, art. 14.7 IVBPR, en het algemeen rechtsbeginsel non bis in idem in de interpretatie dat deze bepaling, het openbaar ministerie toelaat na het uitvaardigen van een bevel tot betaling alsnog over te gaan tot het instellen van een vordering door dagvaarding voor de bevoegde Politierechtbank ? »

Het Hof zegt voor recht :

Artikel 65/1 van de wet van 16 maart 1968 « betreffende de politie over het wegverkeer » schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 14, lid 7, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, met artikel 4 van het Protocol nr. 7 bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met het algemeen rechtsbeginsel non bis in idem, in zoverre die bepaling niet erin voorziet dat de uitvoerbaarverklaring van het bevel tot betalen door het openbaar ministerie de

strafvordering doet vervallen.

Persbericht: Het is ongrondwettig dat het openbaar ministerie na uitvoerbaarverklaring van een bevel tot betalen voor een verkeersmisdrijf, de overtreder nog kan dagvaarden voor de strafrechter.

Twee personen die ervan worden verdacht een of meerdere verkeersmisdrijven te hebben gepleegd, zijn door het openbaar ministerie gedagvaard voor een politierechtbank nadat het openbaar ministerie hen eerst overeenkomstig artikel 65/1 van de Wegverkeerswet een bevel tot betalen had gegeven. De politierechtbank vraagt of die bepaling het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie en het beginsel non bis in idem schendt in de interpretatie dat het openbaar ministerie na afgifte van een bevel tot betalen nog mag overgaan tot de dagvaarding.

Het Hof oordeelt dat die bepaling ongrondwettig is in zoverre zij niet erin voorziet dat de uitvoerbaarverklaring van het bevel tot betalen door het openbaar ministerie de strafvordering doet vervallen. In afwachting van het optreden van de wetgever, moet de rechter de vordering van het openbaar ministerie onontvankelijk verklaren indien hij vaststelt dat het openbaar ministerie heeft gedagvaard nadat het bevel tot betalen uitvoerbaar is verklaard. Het openbaar ministerie is evenwel niet verplicht om het bevel tot betalen uitvoerbaar te verklaren indien de overtreder niet betaalt binnen de termijn en ook geen beroep instelt. Het openbaar ministerie kan er in dat geval ook voor kiezen om het bevel tot betalen niet uitvoerbaar te verklaren en de overtreder te dagvaarden voor de strafrechter.

<https://www.const-court.be/public/n/2023/2023-161n-info.pdf>

Grondwettelijk Hof 30 november 2023 (167/2023), www.const-court.be

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2023/2023-167n.pdf>

Trefwoorden: Internering van personen met een geestesstoornis - Personen die tot een vrijheidsberovende straf zijn veroordeeld - Veroordeelden die worden onderworpen aan een psychiatrisch deskundigenonderzoek - Het niet in aanmerking nemen van het tijdstip waarop de geestesstoornis zich heeft gemanifesteerd

Samenvatting: Bij arrest van 1 februari 2023, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 3 februari 2023, heeft het Hof van Beroep te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 77/1 van de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het de inhoud en het bereik van het deskundigenonderzoek bedoeld in artikel 5 van diezelfde wet beperkt terwijl de kwestie van het tijdstip waarop de geestesstoornis zich zou hebben gemanifesteerd essentieel is om de fundamentele rechten van de persoon ten aanzien van wie om internering wordt verzocht, te waarborgen ? »

Het Hof zegt voor recht :

Artikel 77/1, § 3, eerste lid, tweede zin, van de wet van 5 mei 2014 « betreffende de internering » schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Grondwettelijk Hof 30 november 2023 (169/2023), www.const-court.be
--

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2023/2023-169n.pdf>

Trefwoorden: Strafrechtspleging - Verhaalbaarheid van kosten en honoraria van een advocaat - Rechtsplegingsvergoeding - Uitsluiting - Stedenbouwkundige inbreuk - Gemachtigde ambtenaar

Samenvatting: Bij arrest van 17 januari 2023, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 13 maart 2023, heeft het Hof van Beroep te Bergen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden de artikelen 162bis en 194 van het Wetboek van strafvordering, die naar artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek verwijzen wat het verschuldigd zijn van een rechtsplegingsvergoeding betreft, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, afzonderlijk beschouwd of in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en/of artikel 9 van het Verdrag van Aarhus betreffende toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden, wanneer zij in die zin worden geïnterpreteerd dat de gemachtigde ambtenaar, handelend op grond van artikel D.VII.13 van het Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling, geen rechtsplegingsvergoeding zou kunnen verkrijgen ten laste van de beklagde die in de vordering van de gemachtigde ambtenaar in het ongelijk is gesteld ? ».

Het Hof zegt voor recht :

Artikel 162bis, eerste lid, van het Wetboek van strafvordering, in samenhang gelezen met artikel 194 van hetzelfde Wetboek, schendt niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

2.6. Raad van State

- Nihil

2.7. Hoven van beroep

A. Correctionele kamers

Antwerpen 19 oktober 2022, <i>Limburgs Rechtsleven</i> 2023, afl. 4.
--

Hyperlink:

Trefwoorden: Strafrecht – Strafprocedure – Huiszoeking met toestemming – Persoon die toestemming moet verlenen – Samenwonenden – Persoon die het werkelijk genot heeft van de plaats

Samenvatting: Voor een huiszoeking met toestemming bij een echtpaar of bij samenwonenden moet de toestemming worden bekomen van de beide partners indien zij allebei thuis aanwezig zijn.

Indien slechts een van de betrokkenen thuis is of in de mogelijkheid de toestemming te geven of te weigeren, dan is de toestemming van deze voldoende om tot een regelmatige huiszoeking over te gaan.

Antwerpen 22 februari 2023, <i>Limburgs Rechtsleven</i> 2023, afl. 4.

Hyperlink:

Trefwoorden: Strafvordering – Voogd ad hoc – Advocaat – Gerechtelijk mandaat – Vergoeding

Samenvatting: Het gerechtelijk mandaat van voogd ad hoc is in principe onbezoldigd, met uitzondering van de terugbetaling van kosten die specifiek in de uitoefening van dat mandaat werden gemaakt. Een vordering die niet alleen de bijzondere kosten inhoudt die recht geven op terugbetaling maar ook een component ‘ereloon’ die niet voor vergoeding in aanmerking komt, kan niet worden toegekend.

Antwerpen 26 mei 2023, <i>RW</i> 2023-2024, afl. 15.
--

Hyperlink:

Trefwoorden: 1. Algemene rechtsbeginselen – Onpartijdigheid van de rechter – Openbaarheid van de strafzaak in de media

2. Rechten van de mens – Vermoeden van onschuld – Eerlijk proces – Studentendoop – Proces door de media – Studentendoop met fatale afloop

3. Straftoemeting – Algemeen – Negatieve berichtgeving in de media – Gevolgen voor de straftoemeting

4. Slagen en verwondingen – Toedienen van stoffen – Opzettelijk toedienen schadelijke stoffen met de dood tot gevolg – Opzettelijk toedienen van visolie

5. Doodslag – Onopzettelijk doding – Fout – Nonchalant toedienen van grote hoeveelheden visolie – Product in de handel

6. Rechten van de mens – Verbod van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling – Onterende behandeling – Zwaar dooprutueel – Instemming

7. Schuldig verzuim – Algemeen opzet – Kennis van de gevaartoestand

8. Dieren – Dierenmishandeling – Mildere straf – Deelneming

9. Deelneming – Deelnemingsgedragingen – Bijdrage tot de groepsdynamiek en groepsdruk – Noodzakelijke hulp tot het plegen van het misdrijf

Samenvatting: 1. en 2. Enige schending van het recht van verdediging en van het vermoeden van onschuld in het bijzonder kan niet worden afgeleid uit de loutere omstandigheid dat in de media grote openbaarheid aan een strafzaak werd verleend.

Dat de berichtgeving omtrent een bepaalde studentendoop met dodelijke afloop ook de rechter kan bereiken, houdt niet in dat daardoor een schijn van partijdigheid van de rechter of een schending van het vermoeden van onschuld ontstaat.

Het recht op een onpartijdige rechter omvat twee aspecten. Ten eerste moet het rechtscollege vrij zijn van enig persoonlijk vooroordeel of vooringenomenheid. Deze subjectieve onpartijdigheid wordt vermoed tot bewijs van het tegendeel. Ten tweede moet het rechtscollege ook objectief onpartijdig zijn, i.e. moet het voldoende waarborgen bieden om gewettigde twijfels uit te sluiten. In casu heeft in het bijzonder de berichtgeving in de (sociale) media geen enkele invloed gehad op de geschiktheid van de rechter om de strafvordering in deze zaak onafhankelijk, sereen, objectief, zonder vooringenomenheid en met respect voor het vermoeden van onschuld te beoordelen.

De houding van de media kan op zich niet tot een schending van het recht op een eerlijk proces of tot de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering leiden. Desgevallend kunnen de beklaagden juridische stappen nemen tegen de betreffende journalisten of mediabedrijven.

3. De rechter houdt in casu bij het individualiseren van de strafmaat ook rekening met de negatieve berichtgeving over de zaak in de (sociale) media waarvan de beklaagden (en zelfs familieleden) het voorwerp waren.

4. Opdat er sprake zou zijn van het opzettelijk toedienen van schadelijke stoffen, moeten deze stoffen toegediend zijn met het oogmerk om de integriteit van iemand anders aan te randen. In hoofde van de daders is een algemeen opzet vereist: zij moeten «wetens en willens» hebben gehandeld. In het licht hiervan is het vereist dat de daders kennis hebben van het schadelijk karakter van de stoffen. Het zogenaamd «oogmerk om te schaden» kan dan ook niets anders zijn dan de wil om de persoonlijke integriteit van het slachtoffer aan te randen, wat voortvloeit uit het wetens en willens handelen. Indien diegene die de schadelijke stoffen toedient, in casu visolie, niet op de hoogte is van het schadelijk karakter van de stoffen, weet hij niet dat hij de strafbare gedraging stelt en is het voormelde algemeen opzet niet bewezen.

5. Het misdrijf van onopzettelijke doding vereist, naast de afwezigheid van het oogmerk om de persoon van een ander aan te randen, dat de dood veroorzaakt is «door gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg». Een fout, hoe licht ook, moet dus bewezen worden. In casu maken de nonchalance en de vanzelfsprekendheid waarmee visolie, zijnde een consumptieproduct dat vrij in de winkel te verkrijgen is, ter gelegenheid van een dooprutueel oneigenlijk werd gebruikt door dit zonder enige omzichtigheid en zonder enige controle bij

wijze van braakmiddel overmatig toe te dienen, een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg uit.

6. Het misdrijf van een ontterende behandeling betreft elke behandeling die in de ogen van het slachtoffer of van derden een ernstige krenking of aantasting van de menselijke waardigheid uitmaakt. Als moreel bestanddeel van het misdrijf wordt een algemeen opzet vereist. Het gegeven dat de betrokken hadden ingestemd om een zwaar doopritueel te ondergaan, neemt het misdrijf niet weg.

7. Het voor het misdrijf van schuldig verzuim vereiste algemeen opzet houdt in dat de beklaagde bewust en opzettelijk geweigerd heeft de nodige hulp te verstrekken. In casu hebben de studenten die het doopritueel organiseerden, gedacht dat de uiteindelijk overleden student last had van onderkoelingsverschijnselen, onder meer door het zwemmen in de beek in december en het overgieten van de student in de put met emmers koud water, in plaats van de toxische gevolgen van een extreme hoeveelheid zout in de overmatig als braakmiddel toegediende visolie. Uit de concrete omstandigheden blijkt niet dat de beklaagden kennis hadden van een gevaarstoestand. Het vereiste algemeen opzet in hoofde van de beklaagden was niet voorhanden.

8. en 9. Het in het kader van een studentendoop doen afbijten van de kop van een levende aal, het inslikken van levende goudvissen en het blenden van een levende muis maakt dierenmishandeling uit in de zin van de Vlaamse versie van de Dierenwelzijnswet van 14 augustus 1986. De beklaagden verleenden noodzakelijke medehulp in de zin van art. 66 Sw. door hun aanwezigheid en aanmoedigingen tijdens de visproef en het eten van de geblende muis en hebben bijgedragen tot de groepsdynamiek en groepsdruk die de doopstudenten moeten hebben ervaren.

Gent 1 december 2023, <i>Elementaire Rechtspraak Wekelijks</i> , 2023, afl. 155.
--

Hyperlink:

Trefwoorden: Huisjesmelkerij - Bijzondere verbeurdverklaring - Huurgelden

Samenvatting: Het openbaar ministerie heeft schriftelijk de bijzondere verbeurdverklaring van de uit de misdrijven voortkomende vermogensvoordelen gevorderd voor de beklaagde (...). Het openbaar ministerie begroot de totale vermogensvoordelen op de verschuldigde huuropbrengsten voor de verhuurde woning tijdens de incriminatieperiode en bekomt een bedrag van 33.800 euro (52 maanden x 650 euro huur). Vermits de woning van bij het begin van de incriminatieperiode ongeschikt was voor bewoning, mocht de beklaagde hier geen huurinkomsten voor innen. Het is niet aanvaardbaar dat de beklaagde in het bezit zou blijven van de opbrengst van de misdrijven. Het hof gaat in op de vordering tot verbeurdverklaring.

De beklaagde houdt voor dat de huurder vanaf juli 2019 geen huurgelden betaalde. Het tegendeel is niet bewezen. Daarom, en om de beklaagde geen onredelijk zware straf op te leggen, bepaalt het hof het te verbeuren bedrag op 4.000 euro. Het hof wijst dit bedrag toe aan de burgerlijke partij (...).

B. Kamer van Inbeschuldigingstelling

- Nihil

C. Burgerlijke kamers en kortgeding

- Nihil

2.8. Rechtbanken van eerste aanleg

A. Correctionele kamers

Corr. Dendermonde 11 oktober 2023, <i>ER Wekelijks</i> 2023, afl. 153.
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231024.2N.3>

Trefwoorden: Misdrijf – Bendevorming – Bestanddelen – Vereisten

Samenvatting: Voor het begrip "vereniging" heeft de wetgever uitdrukkelijk verwezen naar de artikelen 323 e.v. Sw. betreffende de vereniging van misdadigers. Een vereniging is strafrechtelijk gezien een feitelijk begrip. Het omvat het zich verbinden met anderen tot een misdadig opzet, waarbij dit samenwerkingsverband als een eenheid naar buiten optreedt. Het bepalen van het aantal leden waaruit de vereniging bestaat is overgelaten aan de beoordeling van de feitenrechter (vgl. M. DE SWAEF en M. TRAEEST, "Bendevorming en criminele organisaties", in Comm. Strafr., losbl., afl. 57, februari 2008, 83).

Het misdrijf van bendevorming/vereniging vereist de volgende constitutieve elementen (zie F. DERUYCK, A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2020, 149-151 en M. DE SWAEF, M. TRAEEST, "Bendevorming en criminele organisaties", Comm. Strafr.):

- het bestaan van een vereniging, van een bende met twee leden of meer;
- die een bepaalde organisatie vertoont: de vereniging dient de mogelijkheid te hebben om het materieel feit van de aanslag te plegen. Criteria voor deze organisatieverplichting kunnen zijn: de hiërarchie, de taakverdeling, het bestaan van vaste vergaderplaatsen, schuilplaatsen, opslagplaatsen, geregelde bijeenkomsten en besprekingen onder de bendeleden. Geen van deze opgesomde elementen is echter bepalend of onontbeerlijk.
- met het doel een of meer aanslagen te plegen op personen of eigendommen.

De vereniging moet verder geen uitgesproken karakter van bestendigheid vertonen: het volstaat dat ze een werkelijk bestaan heeft en dat de leden ervan aan elkaar verbonden zijn om te handelen op het geschikte ogenblik (vgl. Cass. 21 oktober 1963, R.D.P. 1963-64, 269).

Indien men vervolgd wordt voor het deel uitmaken van een dergelijke vereniging volstaat het dat de betrokkene zich bewust was van zijn deelneming aan een georganiseerde activiteit en door zijn daden aan de uitvoering ervan heeft bijgedragen. Een persoon die wetens en willens deel uitmaakt van een door de strafwet verboden georganiseerde

vereniging en die voor die vereniging enkel handelt op een gerichte of occasionele manier, valt onder de toepassing van de wet voor de tijd dat hij met de vereniging samenwerkt. Het is namelijk kenmerkend voor de moderne verenigingen van misdadigers dat zij die personen werven die in staat zijn hen de diensten te leveren welke zij nodig hebben en dit op het ogenblik dat zij er behoefte aan hebben.

Het moreel bestanddeel bestaat uit de bewuste wil van de bende lid te zijn, welke ook de beweegreden daartoe mag zijn (vgl. Cass. 4 december 1984, Arr. Cass. 1984-85, 466, Pas. 1985, I, 415 en R.D.P. 1985, 580).

B. Raadkamer

- Nihil

C. Burgerlijke kamers en voorzitter in kortgeding

- Nihil

2.9. Hoven van Assisen

- Nihil

2.10. Buitenlandse rechtspraak

- Nihil

3. Rechtsleer

3.1. Overzichten van rechtsleer

- Nihil

3.2. Boeken

A. Nieuwe boeken i.v.m. strafrecht en strafprocesrecht

- Nihil

B. Nieuwe boeken i.v.m. strafrecht en strafprocesrecht in de bibliotheek

- Nihil

3.3. Bijdragen in boeken of tijdschriften (inclusief noten)

A. Bijdragen i.v.m. internationaal en Europees strafrecht en strafprocesrecht

- BEKAERT, P., “De rechter staat voor de deur [Bevoegdheid Internationaal Strafhof in Oorlog Israël - Hamas]”, *Juristenkrant* 2023, afl. 477, 16.
- EL AMOURI, S., “De terugkeer van het Palestijns-Israëlische conflict naar het Internationaal Gerechtshof: verschaft het Hof meer duidelijkheid over de doctrine van illegale bezetting en haar gevolgen voor niet-rechtstreeks betrokken Staten?”, *R.W.* 2023-2024, afl. 13, p. 483-504.

B. Bijdragen i.v.m. algemeen strafrecht

- CLAES, L., “Hof van Cassatie trekt de kaart van een doorzichtiger straftoemeting”, *Juristenkrant* 2023, afl. 479, 6-7. (noot bij Cass. 8 november 2023, (P.23.0992.F))

C. Bijdragen i.v.m. bijzonder strafrecht

- MULDER, D., “Het voortdurend en (soms) aflopend karakter van het derde witwasmisdrijf: contradictio in terminis?”, *NC* 2023, afl. 4, 361-365. (noot bij Cass. 15 november 2022 (P.0854.N))
- VANDROMME, S., “Aparte strafbaarstelling van conversiepraktijken moet LGBTQIA+ personen nog beter beschermen”, *Juristenkrant* 2024, afl. 476, 3.
- VASSEUR, R., “Verdachte vrijuit na 'ontmaskering' door meerderjarige pedojager”, *Juristenkrant* 2023, afl. 479, 3.
- VANDROMME, S., “Burgerlijke ongehoorzaamheid is geen excuus voor strafbare feiten van milieuactivisten”, *Juristenkrant* 2023, afl. 479, 1-2.
- WAETERINCKX, P., “ ‘Obstruction of justice’ bij IT-gerelateerd onderzoek. Is de vergrendeling op afstand met een specifieke applicatie van een in beslag genomen informaticasysteem en de erin opgeslagen digitale gegevens strafbaar?”, *NC* 2023, afl. 5, p. 315-333.
- WATTIER, S., “La nouvelle loi sur la prévention des féminicides : quelle avancée dans la lutte contre les violences de genre ? » *JT* 2023, afl. 38, 657-663.

D. Bijdragen i.v.m. strafprocesrecht

- BENKHELIFA, S., TATTI, D., « Indemnité de procédure à charge de la partie civile : quand la procédure pénale compromet le respect des droits fondamentaux », *JT* 2023, afl. 33, 573-576.
- DEWULF, S., “Van een verplichte naar een facultatieve weigeringsgrond op grond van artikel 4, 4° van de wet betreffende het Europees aanhoudingsbevel in het licht van

dreigende straffeloosheid (?)”, *NC* 2023, afl. 5, 355-358. (noot bij Cass. 23 augustus 2022 (P.22.1109.F))

- HUYSMANS, J., « Het arrest Gavanozov: problematisch voor het Europees onderzoeksbevel én de houdbaarheid van het onderscheid tussen het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek? », *NC* 2023, afl. 5, 339-346. (noot bij HvJ 21 november 2021 (C852/19))
- MICHIELS, O., BERRENDORF, A., « Mandat d’arrêt européen et conditions de refus liées à la prescription de la peine : une lecture critique ? », *JT* 2023, afl. 33, 580-582. (noot bij Cass. 6 september 2023 (P.23.1249.F))

E. Gemengde of andere bijdragen

- ROYER, S., “Niet iedereen die versleutelde communicatiedienst gebruikt, is per definitie een terrorist”, *Juristenkrant* 2023, afl. 477, 4-5. (noot bij EHRM 26 september 2023 (Yüksel Yalçinkaya t. Turkije))
- VOORHOOF, D., “Media mogen geen informatie verspreiden uit stukken strafonderzoek in zaak Conner Rousseau”, *Juristenkrant* 2023, afl. 477, 1 en 6-7.

F. Strafrecht in het buitenland

- Nihil

3.4. Belangrijke evoluties in andere rechtstakken of belangrijke artikelen over het recht

- Nihil

3.5. Varia

- SCHRAM, F., DE SCHEPPER, T., “Gebruik van individuele camera’s door politie krijgt eigen wettelijk kader”, *Juristenkrant* 2023, afl. 478, 1, 3.